

Skagen Fuglestation

Årsskrift 2023

Skagen Fuglestation - Årsskrift 2023

ISSN 2794-7327 (Online udgave)

©2024 Dansk Ornitologisk Forening

Denne publikation er beskyttet ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Udgivet af:	Skagen Fuglestation Fyrvej 36 9990 Skagen
Redaktør:	Peter Kristensen
Korrektur:	Hans Christophersen og Simon S. Christiansen
Forsidefoto:	Almindelig Kjove, 8. Juli 2023. Foto: Erik Christophersen
Bagsidefoto:	Drosselrørsanger, 8. Juli 2023. Foto: Erik Christophersen
Tryk:	Vestergaards Bogtrykkeri
Oplag:	100 eks.

Indholdsfortegnelse

Forord	5
<i>Af Niels Eriksen og Simon S. Christiansen</i>	
Årets gang set fra bestyrelsen	6
<i>Af Niels Eriksen</i>	
Formidlingen	8
<i>Af Simon S. Christiansen</i>	
Observationer ved Skagen Fuglestation	11
<i>Af Oluf Lou, Anders Østerby, Hans Christophersen, Simon Sigaard Christiansen og Knud Pedersen</i>	
Faglige Projekter	27
<i>Af Simon Sigaard Christiansen, Mogens Erlandsen, Knud Pedersen, Thomas Bregnballe og Jakob Strand</i>	
Ringmærkning ved Skagen Fuglestation	33
<i>Af Henning Ettrup</i>	
Hvaler og sæler omkring Skagen Odde	46
<i>Af Anders Østerby</i>	
Farvemærkede måger	50
<i>Af Egon Østergård og Knud Pedersen</i>	
The Year at The Bird Observatory Året gang af de frivillige	59
<i>Af assistenterne på Skagen Fuglestation</i>	
Kings & a bunting	75
<i>Af Dante Shepherd</i>	
Gråsejler	77
<i>Af Simon S. Christiansen</i>	
Lille Rørsanger	79
<i>Af Simon S. Christiansen</i>	
Alaskavipstjert	80
<i>Af Simon Kiesé og Hans Christophersen</i>	

Mongolsk Piber <i>Af Simon S. Christiansen</i>	82
Rødhovedet Tornskade <i>Af Simon Vikstrøm</i>	85
Stillehavslom <i>Af Kent Olsen</i>	86
Genfund af Stormsvale <i>Af Simon S. Christiansen</i>	92
To ornitologer på hver deres side i Verdenskrigen <i>Af Simon S. Christiansen</i>	94

*Der ses efter Rødhovedet Tornskade, 13. maj 2023.
Foto: Skagen Fuglestation.*

Forord

Af Niels Eriksen, formand for Skagen Fuglestations bestyrelse

Mange læser dagbøgerne og får derigennem et godt indtryk af livet på fuglestationen. Ofte med udgangspunkt i ringmærkningen fra Kabeltromlen. Der er flotte fotos af fugle og naturen på Grenen og fine beskrivelser af ringmærkningsfolkets arbejde i al slags vejr. Det er næsten som at være til stede. Størst er oplevelsen dog, når man er på stedet. Heldigvis har flere og flere oplevet, at man godt må komme forbi Kabeltromlen og få en snak om fuglene og høre om resultater af mærkningen, opmålingen og sundhedstilstanden hos de mange tusinde fugle, der hvert år ringmærkes.

Men fuglestationen er meget mere end ringmærkningen. Det kan dette årsskrift vidne om ligesom de foregående årsskrifter. Siden 2017 har Skagen Fuglestation udviklet aktiviteterne omkring trækfugeregistreringen, ringmærkningen, fugleskolen (School of Birds), formidlingen ved ture dag og nat, Fuglefestival, artikler i DOFs medier, projekter og bidrag til videnskabelige undersøgelser mm. Stationen når meget, men ikke alt. Kritik forekommer også, og fuglestationen vil da også gerne nå med endnu mere, hvorfor ledelsen aktivt søger at skabe fremdrift i fuglestationens kerneaktiviteter.

Holdet bag fuglestationen, de unge assistenter, de frivillige, forstanderen og bestyrelsen har også i 2023 leveret et meget stort arbejde omkring Det Grå Fyr. Mange DOFere har gennem uge-ophold på stationens fået store oplevelser med hjem og været til stor hjælp for de unge assistenter. Det er glædeligt, at lejligheden er eftertragtet og stort set booket et år frem i tiden.

Fuglefestivalen var et af årets højdepunkter. Programmet var udvidet, vejret var med os og de fugleinteresserede kvitterede ved fremmøde. Både omkring aktiviteterne ved Det Grå Fyr, turene i felten og ved stranden, hvor flere hundrede en enkelt dag var samlet og kunne opleve en sjælden stillehavslom.

Tak til Naturstyrelsen for samarbejdet på Det Grå Fyr herunder ikke mindst til den daglige leder Lene Kappelborg, der fratrådte og Jens Fick Thomsen, der tiltrådte. Tak til Friluftsrådet for støtte til indkøb af udstyr. Tak til Dansk Ornitologisk Forening og lokalafdelingen i Nordjylland for støtte og opbakning i den videre udvikling. En særlig stor tak til de mange lokale ornitologer, der har bidraget ved optællinger, ringmærkningen, praktisk hjælp og i skoling af de unge assistenter på fuglestationen. Vore samarbejdspartnere på universiteterne i Aalborg, Aarhus og København samt de mange overnattende DOF-gæster vil vi også takke. De mange assistenter, der i årets løb har boet og arbejdet for fuglestationen skal modtage en meget stor anerkendelse for deres bidrag:

Hanelie Sidhu, Eric Schuering, Johanna Veentjer, Yehonatan Ben Aroia, Chloe Meymy, Toh Ying Ying, Zach Pannifer, Michael Colley, Jeppe Therkildsen Madsen, Lisa Vergin, Lauren Evans, Dante Shepherd, Kalina Siwek, Seán Walsh, Martina Hillbrand, Rebecca Cheape, Bjørn Laursen, Antonia Greil, Hayley Land, Gustav Nyberg, Simon Kiesé, Mathilde Ducroz og Thomas Weston. Årsskriften udgives fortsat alene digitalt og vil være at finde på Skagen Fuglestations hjemmeside og må meget gerne deles med interesserede.

God læselyst.

Simon S. Christiansen Naturvejleder og forstander	Niels Eriksen Formand for bestyrelsen for Skagen Fuglestation
--	--

Årets gang – set fra Skagen

Fuglestations bestyrelse

Af Niels Eriksen, formand for Skagen Fuglestations bestyrelse

Som tidligere har mange aktiviteter præget året: Fuglefestival med højt aktivitetsniveau, store projekter gennemført, ringmærkning og trækobservationer gennem hele sæsonen, fugleskolen fyldt op, mange guidede ture, flotte dagbogsbeskrivelser og fine artikler i Netfugl for blot at nævne nogle. Uden en velfungerende organisation med mange unge assistenter, bidrag fra frivillige fuglefolk fra nær og fjern, en arbejdsom naturvejleder og forstander, en aktiv bestyrelse og gode relationer til DOF Nordjylland og DOF centralt var Skagen Fuglestation ikke det, den er i dag.

Projekterne med Aarhus Universitet omkring rovfugletrækket, der blev indledt i 2022, er videreført og afsluttet i 2023, og det gælder også indsamlingen af døde mallemukker til bestemmelse af plast i mavesækken. Sidstnævnte har resulteret i fine artikler i dagspressen og i en rapport fra Miljøstyrelsen. Deltagelsen i de videnskabelige projekter har også givet fuglestationen en pæn indtægt og det er ikke uden betydning for en fuglestation med et budget på næsten 1 mio. kr. Støtten fra DOF-medlemmer, der på ugebasis bebor lejligheden og bidrager til fuglestationens opgaver tæller også med som en væsentlig indtægt. Det betyder, at fuglestationen ligesom i 2022 har leveret et årsregnskab for 2023, hvor DOF's andel af finansiering er væsentligt reduceret. De største udgiftsposter i budgettet er løn, husleje, el, vand og varme.

Først på året drøftede og godkendte bestyrelsen årets monitoreringsplan. Monitoringsplanen beskriver de mål, fuglestationen har omkring overvågning af rovfugletrækket, havfugletrækket, ringmærkningen, projekter med samarbejdspartnere, Novana-tællinger, punkttællinger, nattræk m.m. Til de enkelte overvågningsprogrammer er der tilknyttet en række retningslinjer eller guidelines, der i detaljer beskriver periode, tidspunkter, indtastninger og meget andet til sikring af systematik i opgaverne. Monitoringsplanen afspejler de mål, der forventes med de resurser fuglestationen råder over gennem sæsonen. Den dækker ikke alle de opgaver, vi kan se for os. Der er

også DOF-medlemmer, der spørger ind til opgaver, vi ikke dækker og som kunne blive omfattet fremover. I året har bestyrelsen således haft en god og lærerig dialog med nogle af DOF's aktive udefra.

Fugleskolen eller School of Birds, hvor unge fugleinteresserede bor på stationen i en længere periode og tilegner sig viden og indsamler data om fugletræk, ringmærkning, bestemmelse, journalisering og meget mere, har været fyldt op gennem hele sæsonen. Fire eller fem unge har gennem sæsonen fyldt 1. salen i Det Grå Fyr og sammen med forstanderen, ældre DOF'ere i lejligheden og jævnlige besøg af lokale ornitologer skabt det sociale liv, der er forudsætningen for dagligdagens feltopgaver. Siden starten i 2017 har nu mere end 100 unge været gennem skolen og det kan man kun glædes over. Det er her morgendagens aktive feltornitologer klækkes. Vi kunne dog godt tænke os, at endnu flere unge danske fugleinteresserede fik ophold på en af fuglestationerne. I dag prioriteres danske ansøgere foran udlændinge, men det er ikke nok. Derfor har vi sammen med de andre fuglestationer rejst en debat med henblik på, at der skabes økonomisk støtte til de unges ophold og peget på, at lokalafdelingerne bør spotte de unge, der kunne blive de næste på fuglestationerne.

Naturstyrelsen har tidligere besluttet at udstillingen i stueetagen, som de har ansvaret for, skal fornys hvert år. "Sand" var temaet i 2023 og fuglestationen leverede tekster og udstillede fugle. Det er blot et af eksemplerne på det daglige samarbejde mellem Naturstyrelsen i Det Grå Fyr og fuglestationen. Andre eksempler er Fuglefestivalen og de guidede ture. Ved Fuglefestivalens åbning på førstedagen leverede Naturstyrelsen morgenkaffen med rundstykker. Det skabte en god begyndelse for de mange fremmødte. Omkring de guidede offentlige ture eksisterer tilsvarende et fint samarbejde. Naturstyrelsen står for annonceringen, fuglestationen planlægger turene og leverer guider, primært fra det frivillige guidekorps.

I 2023 tiltrådte Jens Fick Thomsen som centerleder i Det Grå Fyr efter Lene Kappelborg og i den

forbindelse har Naturstyrelsen besluttet, at der skal ske forskellige ændringer på stedet. Fremover skal udstillingen være gratis og der skal alene betales for adgang til fyret. Adgangen til fyret vil samtidig også være muligt uden for normal åbningstid. Det vil forhåbentlig give flere gæster og mere liv på Det Grå Fyr. Det bakker vi op. Naturstyrelsen har også haft ønsker til ændringer i samarbejdsaftalen med DOF og der har været flere forhandlinger i årets løb. Begge parter har haft stor fokus på egen økonomi i driften af Det Grå Fyr henholdsvis Skagen Fuglestation i forhandlingerne. Indtil videre er aftalen dog uændret. Set fra bestyrelsens side har 2023 samlet været et godt år. Det skyldes, at alle omkring Skagen Fuglestation

har leveret et stort arbejde, ikke mindst Simon S. Christiansen, der som både naturvejleder og forstander yder et kæmpe arbejde. Alle tråde går gennem ham og det kræver både overblik, engagement og tålmodighed. Bestyrelsen bakker op og den har i året bestået af Henning Ettrup, Anders Østerby, Oluf Lou, Peter Kristensen, Knud Pedersen, Dan Bruhn, Hans Christophersen (næstformand) og Niels Eriksen (formand). Jacob Jensen, chef for DOF's naturfaglige afdeling sidder i bestyrelsen uden stemmeret og Simon S. Christiansen er sekretær.

Formidlingsaktiviteter

Af Simon S. Christiansen, forstander og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

I 2023 gennemførte fuglestationens folk både ture, events, foredrag og kurser gennem hele sæsonen. Antallet af ture var lidt lavere end året før, men det gennemsnitlige antal gæster pr. tur var tilsvarende højere. Mindst 1118 personer, store som små, deltog på de 64 ture og arrangementer, foruden omkring tusind mennesker, der besøgte festivalpladsen under Fuglefestivalen.

Fuglestationens lejlighed var booket i 33 af årets uger. Omkring 70 af DOFs medlemmer fik gennem deres ophold her således glæde af ikke kun stedets faciliteter, men også af at bruge tid sammen med de unge på stationen og andre fuglekiggere i felten. Lejligheden er fortsat et stærkt og populært tilbud til foreningens medlemmer, og den giver mulighed for en aktiv og læringsrig ferie.

Fuglestationen optrådte i årets løb i nationale og regionale medier et dusin gange. Der blev fortalt om alt fra spætter til gribbe i radio, aviser eller TV. Undertegnede og et par af fuglestationens unge assistenter skrev en håndfuld feltornitologiske artikler til Netfugl.dk, og i DOF's medlemsblad Fugle & Natur skrev vi bl.a. til bladets børnesider.

Hver dag gennem sæsonen kunne mange interesserede læsere følge de unge assistenters observationer,

Omkring 40 personer mødte op til hyggelig grillaften ved afslutningen af Fuglefestivalen 20. maj 2023.

Foto: Skagen Fuglestation.

oplevelser og arbejde gennem deres beretninger i dagbøgerne på Fuglestationens hjemmeside, som altid akkompagneret af aktuelle billeder. Der blev skrevet i alt 289 dagbogsindlæg i løbet af året.

Internationale gæster

Årets ture indledtes i marts med besøg af et hold europæiske rangers, der var rundt ved forskellige naturvejledere i Nordjylland sammen med Naturvejleder Bo Storm fra Frederikshavn kommune. I Skagen tog vi dem med ud for at afprøve metoder til at lære fuglestemmerne at kende. Birdlife Austria - vores Birdlife-partner i Østrig - rejste i maj på fugletur til Danmark og havde nogle af vores frivillige med som guider for at opleve Skagens fugletræk en morgen. Det blev en af de rigtig gode rovfugledage med mange Hedehøge og en Stepphøg i kikkerten. En enkelt gang havde vi et par særligt fugleinteresserede engelske krydstogtgæster med en eftermiddag. De havde også været med os en morgen i 2022, og på trods af regnvejrgang, syntes de det havde været en oplevelsesrig og givtig dag så de bestilte endnu en privat tur med os mens de var i havn - denne gang i solskin og med arter som bl.a. Hvepsevåge og Gulbug, som man ikke ser mange af på den anden side af Nordsøen.

Udover danskere modtager fuglestationen frivillige ikke bare fra Europa, men hele verden. Fra USA til Mellemøsten og til Singapore havde vi folk der med omhu løste feltopgaver og andet i 2023. Det giver en rigtig god diversitet og et unikt læringsfælleskab med grobund for venskaber på kryds og tværs af landegrænser. Jeg vil fra året også fremhæve, at vi for første gang nogensinde kunne invitere en frivillig op fra det afrikanske kontinent, i det Michael Colley fra Gambia var her tre måneder i foråret på et forløb, der kunne give ham faglige og praktiske erfaringer, som han kunne bringe med sig hjem. Aftalen kom i stand som en udveksling med vores venner på Kartong Bird Observatory i Gambia. Vi håber, at Michael fremover kan se tilbage på sin tid her i Skagen, når han om vinteren tæller Sildemåger på den vestafrikanske kyst - der er helt sikkert nogle af dem, der også har været en tur forbi Skagen.

Guidekorpset og Euro Birdwatch Day

Et lille korps af frivillige guider, bestående af bestyrelsens medlemmer og nordjyske DOF-medlemmer gav en tårn med og ledte offentlige ture i samarbejde med Det Grå Fyr, hvor fokus var på årstidens aktuelle fugle og naturoplevelser. Det startede med påsketure, og hen over sommeren blev deltagerne taget med ud til de fascinerende Natravne i Skagen Klitplantage. I efterårsferien foregik turen efter solnedgang udstyret med termisk kikkert og lygte på Grenen. På en tablet kunne deltagerne se bl.a. pattedyr i mørket som det kunne ses gennem den termiske natkikkert. Guidekorpset tog sig også af at guide gæster under Euro Birdwatch Day i månedsskiftet september/oktober, hvor efterårets fugletræk fejredes med ture og tællinger, ikke kun på DOF's Fuglestationer men rundt i hele Europa med andre BirdLife-partnere. Omkring samlet 15.000 deltagere i arrangementer rundt i Europa talte tilsammen over 3,5 millioner fugle denne dag. Eventet fik også opmærksomhed i radioen herhjemme. Fuglestationen er siden Corona-nedlukningen ikke rigtig kommet i gang med at arrangere foredrag for offentligheden, men det blev i slutningen af oktober foreløbigt genoplivet, da bestyrelsesmedlem Anders Østerby viste flotte billeder fra en nylig rejse til Grønland.

Skoleklasser

En håndfuld folkeskoleklasser og klasser fra private skoler var med os ude og opleve ringmærkningen ved Kabeltromlen. Inden deres besøg fik de tilsendt opgaveark om trækfugle og ringmærkning, som de kunne arbejde med hjemme på skolen. Et par specialklasser fik ligeledes en dag væk fra de hjemlige rutiner og ud i naturen. Det er specielt og giver

nærmest lidt ærefrygt at komme helt tæt på f.eks. en Broget Fluesnapper på kun 14 gram, som netop er ankommet efter en lang rejse fra tropisk Afrika. Nogle meget vidende børn, der gik i hjemmeskole, var også forbi en dag og kunne imponere os med at kende alle navnene på fuglene, som blev fanget og mange af dem, der fløj henover.

Børnhavebørn leger præstekraver og bygger rede på stranden 31. august 2023.

Foto: Skagen Fuglestation.

Praktikanten

Gennem sensommeren og hele efteråret havde fuglestationen en praktikant fra Natur- og Kulturuddannelsen i Hjørring. Gustav Nyberg var desuden ivrig fuglekigger og kunne således også deltage i feltarbejdet ved siden af. Gustav udførte et eksemplarisk arbejde med at guide forskellige målgrupper gennem hele sit ophold. Der var både ture om dagen og om natten. Udover skoleklasser fik han prøvet kræfter med seniorgrupper, pædagogstuderende, højskoler og familier. En dag i september stod han for på egen hånd at lave aktiviteter for 80 udskolings-elever, der i grupper kom forbi Det Grå Fyr under den årlige Kulturcykeltur, hvor eleverne besøgte forskellige kulturinstitutioner i byen og konkurrerede om at løse opgaver. Han var også med en dag, hvor en børnehave besøgte fuglestationen. De legede bl.a. hvordan man som Præstekraver undgår rovdyr og mennesker på stranden og byggede fine modeller af præstekravereder.

Fuglefestival

Skagen Fuglefestival 2023 blev gennemført med både godt vejr og sjældne fugle over tre dage i Kristi Himmelfartsferien. Det vil også fremover foregå i netop de helligdage, uanset hvilke datoer i maj de ligger på. De otte ture ud i området med guide havde alle mellem 20 – 40 deltagere. DOF's feltornitologiske udvalg havde live rovfuglekursus på Nordstrand, og Ørneklubben tog sig af de små, der besøgte festivalpladsen i haven ved Det Grå Fyr. Dagen inden festivalens officielle åbning blev der arrangeret Bioblitz for elever fra Skagen Skole. Lidt heldigt fik de en flot han Blåhals at se, som spankulerede rundt i fyrhaven, inden den blev fanget og ringmærket. Af insekter fandt eleverne også en af de lidt sjældnere sommerfugle, da en Gråbåndet Bredpande blev fundet i et sommerfuglenet.

Som noget nyt havde Fuglestationen arrangeret en masse korte foredrag i det nyetablerede åbne Fyrhavehus. Forskellige foredragsholdere formidlede temaer, som Fuglestationen på den ene eller anden måde havde været involveret i. Der blev vist billeder og fortalt om bl.a. rovfugletrækket, Natravne, fyrfald, nataktiviteter, plastikforurening og Spækhuggere. Initiativet blev taget meget vel imod af gæsterne, hvor de kunne lytte til oplæg, efter de havde været rundt og besøge de forskellige firmaer, der viste optik, kameraer og andre produkter frem på festivalpladsen. Hver dag blev der desuden givet en update i Fyrhavehuset om, hvad der rorte sig helt aktuelt på fuglefronten, og hvilke lokaliteter det var værd at opsøge. Meget tæt på Det Grå Fyr rastede nogle flotte Pomeransfugle, men den største publikumsmagnet blev alligevel landets blot andet fund af Stillehavslom ude på Grenen, hvilket naturligvis også blev kåret som festivalens mest sjældne fugl.

Der spejdes efter sjældne arter under Fuglefestivalen 18. maj 2023.

Foto: Skagen Fuglestation

Kursus i Blåvand

I august var vi et par stykker, der drog på en forlænget weekend til Blåvand Fuglestation for at lede et kursus udbudt af Ringmærkningsadministrationen på Københavns Universitet. Kurset var målrettet allerede øvede ringmærkere, og havde til formål at bidrage til et kompetenceløft hos danske ringmærkere. Det blev til nogle dejligt intense og nørdede dage med glade og engagerede deltagere, hvor teori og praksis gik hånd i hånd fra morgen til aften.

Jeg vil gerne takke alle årets turledere, oplægsholdere og skribenter. Herunder ildsjæle som Niels Eriksen, Anders Østerby, Oluf Lou, Egon Østergaard, Gunnar Hansen, Hans Christophersen, Kurt Rasmussen, Lars Bo Jacobsen, Michael Bjerregaard, Lars Mortensen, Erik Holm Sørensen, Olga Filatova, Henning Schmidt, Emil Skovgaard Brandtoft, Lisa Vergin, Jacob Jensen og ikke mindst de unge assistenter på fuglestationen. Tak også til Grete Hjort for sproglig korrektur af denne artikel.

Der blev set Pomeransfugl ved Fuglefestivalen 18. maj 2023.

Foto: Skagen Fuglestation.

Observationer ved Skagen Fuglestation

Af Oluf Lou, Anders Østerby, Hans Christophersen, Simon Sigaard Christiansen og Knud Pedersen bestyrelsesmedlemmer for Skagen Fuglestation

Alke på træk over Grenen. Arkivfoto: Knud Pedersen.

Aktiviteter og materiale

I starten af februar ankom den første assistent på fuglestationen, mens sæsonen startede med fuldt hus den 1. marts. Herefter var der observatører og ringmærkere på stationen frem til 7/12, hvor de sidste igen drog hjem. Over 20 assistenter fra Danmark og resten af verden overnattede og arbejdede gennem året på fuglestationen, så fire til fem personer dagligt kunne gennemføre feltarbejdet sammen med lokale og gæstende ressourcepersoner.

Fuglestationens observatører har indtastet i alt 20.688 fugleobservationer i DOFbasen i løbet af 2023 under fuglestationens brugernavn. Hertil kommer alle de mange lokale og gæstende observatører, der gennem deres indtastninger i DOFbasen har bidraget til dækningen af fugletrækket gennem sæsonen. Fuglestationens træktællere har indtastet morgenobservationer, startende fra solopgang, for i alt 230 dage i DOFbasen, hvoraf 208 er gennemført indenfor standardperioderne forår og efterår. Det er samme niveau som de to forudgående år.

De titusindvis af bidrag i DOFbasen har muliggjort, at vi har kunnet sammenstille årets observationer og publicere resultaterne heraf i denne artikel. Der skal lyde en stor og uvurderlig tak til alle observatører, der har bidraget med nøjternt at indtaste deres observationer i DOFbasen eller har hjulpet fuglestationens frivillige i felten. Vi vil i denne henseende også henlede opmærksomheden på fuglestationens vedledninger i ”Retningslinjer for træktælling af rovfugle” og ”Retningslinjer for træktællinger af havfugle” som fuglestationen sammen med lokale har udarbejdet. Vejledningerne ligger offentligt tilgængelige i monitoringsplanen på fuglestationens hjemmeside. De giver rigtigt gode tips

til tællinger af forskellige artsgrupper og anden information om notering af adfærd, tidspunkter, trækretning m.m. Det er informationer, som også hjælper meget i sammenstillingerne af de mange observationer.

I gennemgangen af observationerne fra Skagen er data i 2023 kun hentet fra DOFbasen. Skæringsdatoen for indtastninger har været 31/12 2023. Observationer, som ikke er indtastet i DOFbasen, indgår ikke i materialet, da det er en uoverkommelig opgave at indhente observationer, der ligger sporadisk på andre medier, og hvor der ikke nødvendigvis findes standardinformationer bag observationerne. Det er derfor vigtigt, at observationerne indtastes i DOFbasen, hvis man vil sikre sig, at de indgår i materialet, der præsenteres her i årsskriftet. Fuglestationen er således vidende om, at der findes observationer fra Skagen, som ikke noteres i DOFbasen, og derfor ikke når denne artikel. Det ligger dog som sagt uden for fuglestationens rækkevidde at søge disse informationer frem.

Dags-, måneds- og årstotaler er udarbejdet efter samme princip som tidligere år. På den måde kan summeringerne mellem årene bedst sammenlignes. For dage med store forekomster er der for nogle arter også nævnt observationer, som har fulgt andre optællingsmetoder end der bruges af fuglestationen, som f.eks. intervaltællinger. Dagstotaler estimeret på intervaltællinger indgår dog ikke i tabellerne for at bevare sammenligningen mellem år. For observationer af sjældne arter (SU-arter) gælder, at godkendte fund er markeret med (G). Endnu ikke afgjorte fund er markeret med (U) og ikke indsendte fund er angivet med (E). Betegnelserne gælder for fundenes status ved redaktionens afslutning ultimo marts 2023.

Blå Kærhøg 2K hun, 15. april 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Observationer første halvår

Rovfugle og falke

Månedsoversigt over de bearbejdede og sammenstillede rovfugle- og falketal fra perioden marts-juni 2023 fremgår af tabel 1. Periodens største dag(e) samt mediandato for trækket er også angivet.

Tallene er som i tidligere år beregnet ud fra summen af antal fugle pr. dag rensat for gengangere. Der er derimod ikke taget højde for eventuelle gengangere fra dag til dag. Dette gælder dog ikke for meget fåtallige eller sjældne arter som f.eks. Kongeørn, Lille Skrigeørn og Steppeørn, hvor der er tale om specifikke individer, som godt kan være observeret på flere datoer.

Tabel 2 viser summen af rovfugle og falke i marts-juni i årene 2013-2023 med gennemsnit for tiåret 2013-2022 for de observerede arter. En totalsum på 13.539 rovfugle og falke i marts-juni 2023 placerer foråret

over gennemsnittet (+16%) set i forhold til gennemsnittet for tiårsperioden 2013-2022 (11.666).

Tabel 3 viser afvigelsen i procent for de enkelte arter i 2023 set i forhold til tiårsgennemsnittet for 2013-2022.

For 11 af arterne - Fiskeørn, Rørhøg, Blå Kærhøg, Steppehøg, Hedehøg, Spurvehøg, Havørn, Rød Glente, Sort Glente, Aftenfalk og Lærkefalk blev det et forår med mere end 10% over gennemsnittet. Specielt for Hedehøg, Spurvehøg, Havørn, Sort Glente og Aftenfalk blev det et godt forår med forekomster på over 50% over gennemsnittet. For Hedehøg (36) var forårets forekomst mere end en fordobling i forhold til tiårsgennemsnittet for 2013-2022 (17). Der blev også sat ny dagsrekord for arten med 11 fugle 10/5.

Med 579 fugle blev det en markant forårsrekord for Blå Kærhøg. Den tidligere rekord var fra 2016 (480). Forårets store forekomst ved Skagen afspejler meget godt et rekordstort efterår 2022 for Blå Kærhøg ved Falsterbo med 626 fugle. For både Havørn (154) og Sort Glente (126) var forårets forekomster de hidtil største i Skagen.

8/5 blev der observeret en Fjeldvåge med vingemærke (gul 95) ved Batterivej. Det viste sig, at fuglen en 3K hun - var fanget og mærket ved Olomoucký Kraj i det østlige Tjekkiet 28/2 2023 og aflæst igen i det samme område 10/4. I efteråret 2023 er fuglen rapporteret i Blekinge, Sverige 12/10 og 23/11 i det sydvestlige Polen ca. 90 km nordøst for mærkningslokaliteten i

Tabel 1: Summen af de enkelte rovfuglearter og falke i Skagen marts-juni 2023 samt største dage og mediandato.

Art	Marts	April	Maj	Juni	Total	Største dag	Mediandato
Fiskeørn	1	235	192	31	459	8/5 (34)	28/4
Hvæpsevåge	0	0	471	528	999	21/5 (65)	3/6
Gåsegrib	0	1	1	0	1	27/4 og 8/5	-
Slangeørn	0	0	0	2	2	6/6 og 16/6	-
Lille Skrigeørn	0	0	5	1	6	15/5 (2)	-
Stor Skrigeørn	0	2	0	0	2	8/4, 11/4 og 13-25/4	-
Steppeørn	0	0	0	1	1	5/6-28/6	-
Kongeørn	3	2	2	1	3	28/3 (3)	-
Høgeørn	0	1	1	0	2	7/4 og 6-7/5	-
Rørhøg	3	228	256	25	512	9/5 (48)	5/5
Blå Kærhøg	3	405	163	8	579	20/4 og 22/4 (37)	22/4
Steppehøg	0	30	26	0	56	9/5 (9)	25/4
Hedehøg	0	0	35	1	36	10/5 (11)	10/5
Spurvehøg	141	2723	1317	197	4378	10/4 (349)	18/4
Duehøg	7	10	4	2	23	19/4 (2)	12/4
Havørn	4	46	67	37	154	8/5 (8)	10/5
Rød Glente	40	163	149	82	434	22/4 (18)	5/5
Sort Glente	0	50	49	27	126	22/4 (6)	8/5
Fjeldvåge	5	143	96	6	250	19/4 (20)	22/4
Musvåge	664	1525	1209	331	3729	25/3 (202)	20/4
Tårnfalk	2	360	533	69	964	9/5(83)	8/5
Aftenfalk	0	0	46	1	47	13/5 (10)	14/5
Dværgfalk	0	157	163	2	322	19/4 (28)	2/5
Lærkefalk	0	23	232	73	328	8/5 (43)	13/5
Vandrefalk	3	73	47	3	126	8/5(10)	22/4
Sum	876	6177	5064	1428	13539		

Tjekkiet. 15/5 iagttoges endnu en Fjeldvåge (2K) med vingemærke (gul 10) over Saftevandsbakken. Denne fugl var også mærket ved Olomoucký Kraj, Tjekkiet på datoen 19/11 2022 og aflæst i samme område 1/12 og 27/12 2022. I vinteren 22/23 blev der vingemærket 50 Fjeldvåger under det tjekkiske projekt og fuglene fra Skagen er første genfund af vingemærkede Fjeldvåger uden for projektområdet i Tjekkiet.

Tre arter havde en forekomst som var mere end 10% under gennemsnittet for tiårsperioden 2013-2022. Der var tale om Hvæpsevåge (-16%), Duehøg (-19%) og Vandrefalk (-21%). For Vandrefalk (126) var det andet forår i træk med færre fugle end normalt, men sammenlignet med bundåret 2022 (90) dog en betydelig stigning. Man kan håbe, at arten igen vinder terræn efter den voldsomme tilbagegang på grund af fugleinfluenza i sæsonen 2022.

Art/år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Gns. 2013- 2022	Afvi- gelse i % 2022
Fiskeørn	172	393	150	384	285	499	687	455	389	484	459	390	+18%
Blå Glente	1	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	-	-
Hvæpsevåge	1084	1049	134	1518	419	3635	845	1400	1079	717	999	1188	-16%
Lammegrib	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-	-
Gåsegrib	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	-	-
Slangeørn	1	0	0	0	0	1	1	2	0	1	2	-	-
Lille Skrigeørn	4	1	0	1	1	1	0	4	3	3	6	2	-
Stor Skrigeørn	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	2	-	-
Kejserørn	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	-	-
Steppeørn	0	1	0	0	0	0	0	3	0	1	1	-	-
Kongeørn	0	5	1	4	2	0	3	5	3	4	3	3	-
Høgeørn	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	-	-
Dværgørn	1	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	-	-
Rørhøg	284	280	195	619	456	416	468	364	515	550	512	415	+23%
Blå Kærhøg	169	187	152	480	304	222	430	387	428	374	579	313	+40%
Steppehøg	31	22	5	95	56	38	45	39	37	50	56	42	+33%
Hedehøg	15	17	11	30	14	19	11	14	22	17	36	17	+112 %
Spurvehøg	1427	1957	2563	2749	2905	3134	4676	2533	3138	3184	4378	2827	+55%
Duehøg	36	39	30	17	14	23	30	36	19	31	23	28	-19%
Havørn	72	44	28	67	76	135	81	149	194	152	154	100	+54%
Rød Glente	252	171	157	294	304	385	333	452	402	492	434	324	+34%
Sort Glente	54	40	34	64	64	107	79	99	80	118	126	74	+70%
Gulnæbbet Glente	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	-	-
Fjeldvåge	254	414	161	378	135	334	426	275	157	200	250	273	-8%
Musvåge	4343	2599	2213	3880	4350	5682	2884	2542	6154	4470	3729	3912	-5%
Ørnevåge	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	-	-
Lille Tårnfalk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-	-
Tårnfalk	357	911	495	1687	1175	1348	1481	917	1038	1210	964	1062	-9%
Aftenfalk	2	14	3	37	4	72	40	17	20	20	47	23	+104 %
Dværgfalk	150	281	187	414	317	262	427	258	351	291	322	294	-10%
Lærkefalk	196	253	81	378	348	341	348	261	271	199	328	268	+22%
Slagfalk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-	-
Jagtfalk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Vandrefalk	96	150	129	201	193	201	216	167	149	90	126	159	-21%
Alle arter	9002	8830	6234	13299	11424	16855	13515	10383	14454	12664	13539	11666	+16%

Tabel 2. Sum af rovfugle og falke ved Skagen i marts-juni i årene 2013-2023 med gennemsnit (gns.) for tiåret 2013-2022.

Høgeørn. Skagen 7. april 2023.
Foto: Erik Christophersen.

Sjældne rovfugle i foråret 2023

Den første af forårets række af sjældne rovfugle ved Skagen var en Høgeørn. Fuglen blev først observeret ved Lodskovvad 7/4 (G) lidt før kl.14. Den fortsatte nordpå forbi Flagbakken, men vendte over den vestlige del af Skagen før den returnerede mod sydvest over Hulsig kl. 15.13. Der var tale om en fransk fugl (3K hun) med farvering om venstre tarse og GPS-sender på ryggen. Endnu en Høgeørn (2K) (G) blev set 6/5 på

returtræk ved Flagbakken og Gyvelstien lidt før kl. 18. Om formiddagen 7/5 iagttoges den igen over Hulsig Hede før den forsvandt mod sydvest. Fuglen havde en rød farvering om højre tarse og var mærket som ung han i Sydfrankrig ved Marseille i 2022. Samme fugl blev efterfølgende set 14/5 ved Fakkebjerg, Langeland og senere i Sverige. Først 28/5 nordøst for Umeå, Västerbotten, herefter 9-10/6 i Skåne, 3/9 på Øland og tilbage til Skåne igen 9-15/9 med trækforsøg ved Falsterbo. Det var første fund af Høgeørn i Sverige.

Tabel 4. Godkendte fund af Høgeørn i Skagen.

År	Dato	Alder	Fugl nr.	Bemærkninger
1974	17-18/5	4K+	1	
1995	2/5	2K	2	
2007	30/4	2K	3	Farvemærket, fransk projektfugl
2008	10-11/4	3K	3	Genganger fra 2007
2010	7-9/4	5K	3	Genganger fra 2007 og 2008
2020	20/4	2K	4	Farve- og gps-mærket, fransk projektfugl
2021	20/4	3K	4	Genganger fra 2020
2021	10/5 og 5-6/6	3K	5	Farve-og gps-mærket, fransk projektfugl
2022	23/5	4K	4	Genganger fra 2020 og 2021
2023	7/4	3K	6	Farve- og gps-mærket, fransk projektfugl
2023	6-7/5	2K	7	Farvemærket, fransk projektfugl

To adulte Stor Skrigeørn blev observeret i april. Den første dukkede op over Flagbakken 8/4 og blev set igen 11/4 over Skagen (G). Den havde et karakteristisk hak midt i højre arm. En ny adult i intakt fjerdragt sås næsten dagligt i perioden 13/4-25/4 (G).

Hele seks Lille Skrigeørn fordelt med fem i maj og en i juni er hidtil største forårssum for Skagen. Tidligere største år har været 1989 (3-5), 1992 (4-5) og 2013 (4), Fordelingen på datoer er følgende: 8/5 (3K), 9/5 (uden alder og mulig genganger fra 8/5), 13/5 (3K), 15/5 (3K+ og en uden alder), 27/5 (3K+), 30/5 (3-4K) og 13/6 (3K+). Fuglen fra 27/5 (3K+) var særlig interessant og skabte forvirring, da den viste en undervingetegning med et bredt lyst bånd på store undervingedækfjer meget lig en yngre Steppeørn. Størrelse, proportioner, vingeformel og øvrige dragtkarakterer udelukkede en Steppeørn. Det er sjældent at Lille Skrigeørn registreres som udtrækkende ved Skagen, men fuglen fra 30/5 trak målrettet ud i stor højde ved Grenen.

En immature (4K) Gåsegrib blev set kortvarigt over Hulsig 27/4 (G). Samme fugl dukkede op igen over Skagen 8/5 (G), hvor mange fik set fuglen rigtig godt. Det var fjerde fund for Skagen siden det første 24-25/5 1985. De øvrige fund er 23-25/5 2019 (2K) og 5-6/6 2021 (2K).

Stor Skrigeørn 22. april 2023.
Foto: Erik Christophersen.

Slangeørn sås på trækforsøg over Skagen By og på returtræk ved Hulsig Hede 6/6 (G). En ny fugl dukkede op på trækforsøg over Nedermose 16/6 (G). Der er tale om det 19. og 20. fund af Slangeørn i Skagen. Tidsmæssigt fordeler fundene sig som følger: april (1), maj (13), juni (6).

En langstidsstationær Steppeørn (2K) blev set regelmæssigt i perioden 5/6-28/6 (G). Fuglen blev også set ved enkelte lejligheder i området i løbet af juli. Formodentlig er det denne fugl, som senere på efteråret slog sig ned i området ved Øksenhede og Karup sydvest for Frederikshavn.

Forekomsten af Kongeørn (3-4) var på et normalt niveau. Der er rapporteret Kongeørn regelmæssigt i perioden 11/3-12/6 og typisk med observationer af samme fugl(e) gennem en længere periode. Uden for perioden blev en ung Kongeørn set 7-9/2 på Hulsig Hede. Formodentlig er denne fugl identisk med 2K-fuglen, som blev set jævnligt helt frem til 12/6. Tre fugle blev set sammen 28/3 og der er noteret to fugle på datoerne 27/3, 5/5 og 7/5. De to af fuglene (4K), som iagttoges 27-28/3, antages at være samme to Kongeørne (3K og 3-4K) fra dagene 1-3/4 2022. Fuglene viste nogle specifikke dragtdetaljer, som også blev dokumenteret året før. Tydelig størrelsesforskel var også et fælles træk i forhold til fuglene i 2022 og pegede på han og hun. Tilsyneladende et yngre par som strejfer omkring i det tidlige forår.

Sorthovedet Måge 2K (til venstre), med to Hættemåger. Nordstrand d, 9. april 2023.
Foto: Erik Christophersen.

Havfugle

Månedsfordeling, største dag og mediandato for udvalgte havfugle i første halvår fremgår af tabel 6.

For Rødstrubet Lom (18.059) var forekomsten på normalt niveau. De mange fugle i februar og til dels marts var overvejende rastende fugle talt på kompensationsstræk efter dage med hårde vestlige vinde. Fra slutningen af marts og perioden ud var der tale om regulært forårstræk til ynglepladserne.

Sortstrubet Lom (400) havde den hidtil største forekomst ved Skagen i første halvår. En del fugle fra maj blev noteret som rastende og der er givetvis en del gengangere fra dag til dag i materialet.

Islom (63) tangerede næsten rekordåret 2021 (64). Typisk kulminerede forekomsten i maj (50), hvor der foregår et regulært træk fra Kattegat til ynglepladserne mod nord. Det blev et rekordår for Hvidnæbbet Lom med hele 16 fugle i perioden 9/4-4/6.

En Stillehavslom 2K blev fundet mellem rastende lommer i Skagerrak ud for Sandormesvinget 19/5. Fundet blev gjort i forbindelse med Skagen Fuglefestival og over 150 personer fik set fuglen i løbet af de timer den rastede. Uden konkurrence blev fuglen også kåret til festivalens sjældneste fugl. Det er det andet fund af Stillehavslom i Skagen og Danmark. Det første var af en langtidsstationær fugl (2K) fra Grenen 13/8-26/8 og 14/9-17/11 2018.

Det blev til et beskedent antal af Mallemuk (789). Halvdelen blev noteret i maj (375) og det var ingen overraskelse. To fund af Sodfarvet Skråpe henholdsvis 28/3 og 11/5, og eneste Almindelig Skråpe blev noteret 17/5.

Sule (11.840) optrådte betydeligt under normalt antal i første halvår. Den lave forekomst skyldes utvivlsomt, at bestanden har været hårdt ramt af fugleinfluenza i de seneste år. Marts (6.870) blev største måned og største dag var da også 29/3 med 1.964 fugle.

Med 63 fugle blev det et godt forår for Topskarv. Største dage var 2/2 og 2/4 med ni fugle.

Lunde blev noteret på fire datoer: 27/2 blev der indsamlet en død fugl. 3/1 blev en trækkende fugl observeret og samme dag resterne af en død. Ellers enlige trækkende fugle 5/3 og 2/4.

Årets første Almindelig Kjove blev set allerede 22/3. Det samlede forårstræk (250) lå lidt lavere end i de seneste års totaler. April (133) blev bedste måned og største dag 16/4 (33) var ret tidlig på sæsonen. Der blev set tre Mellemkjove i maj, henholdsvis: 17/5 ad. lys form, 18/5 3K+ lys form og 21/5 ad. lys form. Forekomsten af Storkjove var helt i bund i dette halvår. Kun syv fugle blev observeret sammenlignet med et gennemsnit på 64 fugle i tiårsperioden 2013-2022. Arten blev hårdt ramt af fugleinfluenza i ynglesæsonerne 2021 og 2022. I periodens sidste dag 30/6 blev sommerens første Lille Kjove (3K) observeret rastende ved Grenen.

Art / måned	januar	februar	marts	april	maj	juni	Sum	Største dag	Mediandato
Rødstrubet Lom	531	4020	1641	7374	4304	189	18059	1/2 (1019)	11/4
Sortstrubet Lom	8	7	9	57	275	44	400	19/5 (31)	19/5
Islom	4	1	1	6	50	1	63	16/5 og 18/5 (6)	14/5
Hvidnæbbet Lom	0	0	0	6	8	2	16	25/4, 5/5 og 4/6 (2)	3/5
Stillehavslom	0	0	0	0	1	0	1	19/5	-
Mallemuk	0</								

En enkelt Sortterne passerede Nordstrand 10/5. Hvidvinget Måge er set i flere perioder fra 29/1 til 3/5. Det kan dreje sig om tre forskellige fugle i perioden. Det samme gælder Gråmåge med første 5/1 og sidste 31/5. Alle var 2-3K og det er svært at angive et præcist antal af forskellige. Endelig skal for denne gruppe nævnes et par større dage i januar med Dværgråmåge – 16/1 47 og 18/1 25.

Mosehornugle ankom sent, men blev set næsten dagligt i perioden fra 17/4 til 10/6. Et stort antal rastede i dagene 24-25/4 med 15 henholdsvis 8 fugle. Den første Biæder dukkede op 3/5 og frem til 7/6 blev cirka 45 fugle set. De største dage blev 10/5 11 og 14/5 7. Hærfugl blev set på tre datoer, 25/4 ved Batterivej og 27/4 ved Grenen og Det Grå Fyr – nok samme fugl samt 14/5 ved Kandestederne, hvilket fint kan være en anden. Sortspætte er ikke årlig i Skagen og er i de seneste ti år iagttaget i fem af årene. I år blev mindst to forskellige fugle (han og hun) set gennem flere perioder i foråret, således 5-22/4, 1-4/5 og 3-13/6. Fuglene blev primært set ved Nordstrand og Grenen, men også Hulsig og Råbjerg.

I alt cirka 22 Piroler blev set med 15 i perioden 8-22/5 og yderligere 7 3-19/6. Klart største dag var 22/5 med nok fem fugle. 13/5 dukkede en 2K han Rødhovedet Tornskade op ved Pælebakke Klit (G). Det er tredje fund fra Skagen og det første siden 1992. Læs mere om fundet andetsteds i dette årsskrift.

Fra trækket af Hedelærke bemærkes en stor dag, 20/3 med 67 fugle. Toplærke bliver af og til set uden for kerneområdet ved Hirtshals, således blandt andet på Grenen 9/4. Foråret bød på 2-3 Rødrygget Svale, 28/4 blev en set ved Grenen, Det Grå Fyr og andre lokaliteter i området og 9/5 blev en eller måske snarere to fugle set ved Grenen og Nordstrand.

Lundsanger blev noteret med kun to fugle. 22/5 en syngende ved Stald Grenen og 3/6 en hørt ved Grenen. 15/6 blev en Lille Rørsanger ringmærket ved Grenen – det tiende fund fra Skagen. Drosselrørsanger indfandt sig igen ved Skarvsøen, hvor en fugl opholdt sig fra 4/6 og ind i juli. Fire Buskrørsanger blev noteret i foråret – alle i juni. 1/6 ved Grenen, 4-5/6 ved Fyrvej, 12/6 ved Batterivej og 15/6 blev en fugl ringmærket ved Grenen. 21/5 sang en Flodsanger ved Råbjerg Mose og en anden meget kortvarigt ved Bankses Marker 3/6. Rødtoppet Fuglekonge bliver stadig mere almindelig ved Skagen og første halvår gav følgende – antal i parentes: Februar (1), marts (1), april (8) og maj (5). Første observation af Korttået Træløber i Skagen blev gjort helt tilbage i 1996, hvorefter der skulle gå 26

år før arten igen blev set i 2022. I 2023 blev arten observeret på tre datoer: 5/4 og 7/4 ved Grenen og 20/4 ved Gyvelstien. Det virker derfor sandsynligt, at vi kan forvente, at arten fremover vil optræde mere hyppigt.

Ringdrossel blev set i perioden 6/4 til 15/6. Trækket var moderat med dårligt vejr i artens normale kulmination, eneste markante dag blev 1/5 med 108 på trækforsøg ved Grenen. Derimod blev der 17/3 set 2281 trækkende Misteldrossel, som er ny dagsrekord. Nordlige Blåhals blev set med fem ex. i perioden 14-19/5, hvoraf to blev ringmærket. Men allerede 16/4 blev der set en Sydlig Blåhals syngende. Der blev registreret 5-7 syngende Nattergale mellem 11/5 og 9/6. De blev 3/6 akkompagneret af en syngende Sydlig Nattergal på Grenen. Det er det blot 11 fund fra Skagen og det første siden 2015.

Blot to Lille Fluesnapper er meget få – 23/5 Batteriskoven og 30/5 Rødstens Klit. Største forekomst af Broget Fluesnapper var 5/5 og 8/5, hvor minimum 53 fugle blev noteret omkring Skagen begge dage med største observation fra Batteriskoven med 20 fugle.

Gulhovedet Vipstjert blev set 23/5 ved Stald Grenen og på Grenen 28/5. Efterhånden må det betragtes som usædvanligt, når der ikke rapporteres Citronvipstjert gennem et forår, men sådan

Art / måned	juli	aug	sept	okt	nov	dec	Sum	Største dag	Mediandato
Rødstrubet Lom	978	642	635	1307	1747	1069	6378	19/12 (365)	17/10
Sortstrubet Lom	59	53	19	24	64	1	220	28/7 (21)	30/8
Islom	0	2	4	17	21	5	49	18/10 og 19/12 (3)	2/11
Hvidnæbbet Lom	0	3	0	13	14	0	30	1/11, 3/11 og 6/11 (4)	27/10
Lille Stormsvale	2	2	0	0	0	0	4	-	-
Stor Stormsvale	0	0	1	1	0	0	2	-	-
Mallemuk	639	662	139	2246	18	23	3727	15/10 (862)	15/10
Sodfarvet Skråpe	0	0	2	16	2	0	20	17/10 (4)	15/10
Almindelig Skråpe	29	10	0	1	0	0	40	25/7 (5)	23/7
Sule	1430	3507	4720	7546	4741	41	21985	2/11 (1117)	6/10
Topskarv	5	0	0	2	1	1	9	28/7 (2)	-
Lunde	1	0	0	19	4	1	25	18/10 (5)	18/10
Alk	86	156	1134	22679	39723	516	65631	1/11 (5598)	2/11
Søkonge	0	0	0	62	97	19	178	31/10 (60)	5/11
Lomvie	322	42	58	549	7571	582	9124	3/11 (1068)	9/11
Lille Kjove	4	2	0	4	0	0	10	22/7 og 5/10 (2)	-
Almindelig Kjove	164	37	37	11	2	0	251	22/7 (20)	24/7
Mellemkjove	2	2	2	2	0	0	8	-	17/10
Storkjove	18	39	19	26	6	0	108	19/10 (9)	27/8
Ride	1624	1593	264	4246	12868	2445	23040	24/11 (6716)	24/11

Tabel 7. Havfugle, månedsfordeling Skagen juli-december 2023.

Antallet af Sule (21.985) tog igen et dyk og nåede kun ca. halvdelen af gennemsnitssummen for perioden 2013-2022 (42.413). Nedgangen i den nordatlantiske bestand efter udbruddet af fugleinfluenza i 2021-22 er stadig markant. Oktober med 7.546 fugle blev største måned og største dag var 2/11 (1.117). Lidt overraskende var der flest observationer af Topskarv i juli (5), heraf to fugle sammen mod nordvest 28/7. Desuden blev der noteret to fugle i oktober, en i november og en i december. Alle ni blev set fra Grenen.

Alk (65.631) havde et godt efterår og antallet lå betydeligt over gennemsnittet for tiårsperioden 2013-2022 (46.449). Trækket kulminerede senere end normalt med mediandatoen 2/11. Største dag blev 1/11 med 5.598 fugle. Den 15/10 blev der dog med intervaltællinger estimeret 14.632. Som i efteråret 2022 rastede flere Alke end normalt i oktober-november. Også for Lomvie (9.124) var det et efterår over gennemsnit (7.497). Største dag var 3/11 (1068) og mediandatoen var 9/11. I alt 178 Søkonger blev noteret i perioden 19/10-25/12. Det er markant over gennemsnitstallet for tiårsperioden 2013-2022 på 57 fugle. Største dag blev 31/10 med 60 fugle, men også

25/11 med 30 fugle skal fremhæves. Der er dog langt op til dagsrekorden for Skagen med 1.165 15/11 1987. Der er givetvis gengangere fra dag til dag blandt de 19 rastende Søkonger, som blev noteret i Skagen Havn i løbet af december. Største dag var her 2/12 (5). For Lunde (25) blev sæsonen også et markant rekordår set i forhold til forekomsten gennem de seneste ti efterår med et gennemsnit på blot tre fugle. Oktober toppede med 19 fugle og største dag blev 18/10 (5). Et enkelt sommerfund fra 20/7 skal fremhæves.

Perioder med kraftige vestenvinde og mange rastende terner og Rider på Grenen i juli tiltrak en hel del Almindelig Kjove. Flere dage i slutningen af juli rastede op til 20 fugle ved Grenen. Derfor blev juli med 164 fugle største måned i andet halvår for Almindelig Kjove. Der er dog helt sikkert en del gengangere blandt de rastende fugle fra dag til dag i juli. Hovedparten af de rastende fugle var immature af den lyse form. Formodentlig var der tale om ikke kønsmodne fugle fra nordlige bestande, som på denne årstid normalt lever som nomader på det åbne hav i Nordatlanten. Med august (37), september (37), oktober (11) og november (1) blev totalen for andet halvår på 251 fugle. De mange fugle i juli medførte at

Art / år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Gns. 2013-2022
Rødstrubet Lom	2252	4382	9859	6603	4334	3453	3287	5359	3101	2466	6378	4510
Sortstrubet Lom	38	84	54	54	66	106	58	78	86	129	220	75
Stillehavslom	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-
Islom	8	14	13	10	19	19	19	34	29	49	49	21
Hvidnæbbet Lom	7	6	8	2	7	9	6	23	4	24	30	10
Sortbrynet Albatros	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	-
Lille Stormsvale	0	1	0	0	1	0	1	0	4	3	4	1
Stor Stormsvale	1	0	2	0	1	3	1	5	1	2	2	2
Mallemuk	6345	7299	7828	4312	4470	3384	3113	1634	610	2564	3727	4156
Sodfarvet Skråpe	11	33	32	23	8	8	4	6	16	28	20	17
Atlantisk/Scopolis Skråpe	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	-
Scopolis Skråpe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-
Almindelig Skråpe	1	4	16	3	7	7	21	11	15	21	40	11
Balearskråpe	1	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Sule	48075	30670	50679	55743	51012	53835	37929	26148	40341	28701	21985	42413
Topskarv	0	0	1	0	5	8	17	6	12	12	9	6
Thorshane	4	8	1	3	4	2	0	2	1	2	0	3
Lunde	0	2	1	7	4	4	0	2	4	6	25	3
Alk	23927	25086	36070	77505	27310	91938	71457	47867	23935	39396	65631	46449
Søkonge	54	64	72	19	15	64	123	52	45	57	178	57
Polarlomvie	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	-
Lomvie	484	14608	11705	9871	4403	6779	8027	11897	4814	2379	9124	7497
Lille Kjove	4	5	1	46	0	1	7	10	4	5	10	8
Almindelig Kjove	95	388	165	102	89	155	94	67	46	128	251	133
Mellemkjove	0	175	12	4	3	3	22	7	2	9	8	24
Storkjove	257	540	300	390	1841	1889	1659	708	1223	159	108	897
Ride	29137	17616	26147	35121	19663	21443	16096	14188	6980	4357	23040	19075
Sabinemåge	0	0	0	1	2	0	1	1	3	0	0	1

Tabel 8. Havfugle, årssum andet halvår Skagen 2013-2023 med gennemsnit 2013-2022.

mediandatoen blev så usædvanlig tidlig som 24/7. Årets første ungfugl (1K) blev set 1/9 og sidste fugl sås 23/11.

Mellemkjove noteredes med blot otte fugle i andet halvår fordelt med to fugle i hver af månederne juli, august, september og oktober. De fire fugle i september-oktober var alle 1K og den første blev noteret 21/9.

I forbindelse med influkset af Almindelig Kjove i juli blev der også observeret fire Lille Kjove. En 3K rastede ved Grenen i dagene 1-4/7. En 2K blev set

20/7. En 4K rastede 22/7 og samme dag trak en 4K+ mod nordvest. Ungfugle (1K) blev set på datoerne 19/8, 20/8, 2/10, 5/10 (2) og den sidste 16/10. Det frie fald i 2022 (159) for antallet af Storkjove fortsatte i 2023 med kun 108 fugle i perioden 5/7-13/11. Gennemsnittet for tiårsperioden 2013-2022 er 897 fugle, så dette års sum dokumenterer yderligere den voldsomme tilbagegang siden fugleinfluenzaens indtog på nordatlantiske ynglepladser i 2021-22. Største dag blev beskedne ni fugle 19/10.

Ride (23.040) havde det største halvår siden 2016 (35.121). Forekomsten toppede i november med 12.868 fugle. Største dag var 24/11 (6.716) og mediandatoen blev også 24/11. For andet år i træk blev Sabinemåge ikke set ved Skagen i dette efterår.

Nordlig Blåhals 1K han, Grenen 22. august 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Øvrige mere bemærkelsesværdige observationer

Det er efterhånden en årlig tilbagevendende begivenhed, at Amerikansk Sortand dukker op i farvandet omkring Grenen, når de skandinaviske og sibiriske Sortænder indfinder sig til årets sommerfældning. Det drejer sig formentlig om de samme individer år for år? En ad. han blev set tæt på nordsiden af Grenen 23-24/8. Lille Skallesluger ses ikke årligt i Skagen, og seks trækkende fugle 29/10 (ni i alt i efteråret) er mange lokalt. Vagtel blev hørt ved Natravne. Hele 10 individer blev fanget i perioden 1-30/8 i Fyrhaverne. 31/10 blev en Gråsejler fundet død under lettere mystiske omstændigheder. Den lå på jorden hvor ringmærkernes telt står nedenfor Kabeltromlen. Læs mere om dette mærkelige fund andetsteds i Årsskriftet.

Nordisk Lappedykker blev set med fem fugle – 30/8 1 Grenen, 15-17/10 1 i Havnen, 19/10 1 Nordstrand/ Grenen, 22/10 1 Nordstrand/Grenen og 2/11 1 Grenen. Hos vadefuglene skal nævnes en indtrækkende Pomeransfugl 28/8. 16-17/7 rastede en adult Kærløber på Grenen på den første dag blandt andet sammen med 10 Krumnæbbet Ryle. Senest der blev set Kærløber i

Hvidsken 1K han, Skagen 4. november 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Hvidbrynet Løvsanger 1K, Grenen 25. september 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Skagen er tilbage i 2016. Et par større antal af rastende Sortgrå Ryle skal nævnes – 3/12 20 ved Det Grå Fyr og 13/12 35 på Havnen. 13/10 blev der talt mindst 11 Enkeltbekkasiner om natten og der blev ringmærket fire i perioden 8-27/10. Skovsneppe blev set med 11 ex. i Ellekrattet 11/11 og 23/11 13 i Klitplantagen.

Hos mågerne skal et stort træktal af Dværgmåger nævnes, 6/11 73 SØ Grenen. Sorthovedet Måge blev set med fem fugle i perioden juli til september. Sommerfund af Gråmåge er ualmindelige, men 17/7 rastede en adult fugl på Grenen. Først 5/11 blev den næste set (1K) og på yderligere fem datoer i november blev der set 1K-fugle (samme) foruden en 2K 27/12. Rastende Kaspisk Måge blev set gennem det meste af perioden med rekordmange 30/9 – 8 ex. Mange farvemærkede måger er blevet aflæst i perioden. Aflæsningerne viser en stor udskiftning blandt de rastende måger, hvilket der kan læses om i en særskilt artikel i dette Årsskrift. Rovterne blev set med 11/7 (2) og 17/7 (1) og syv Sortterner blev noteret i perioden 16/7 til 20/8. Mellem 3/7 og 21/7 blev der observeret i alt otte Dværghøns. De fleste Havterne passerede i juli og primo august med bedste dag 30/7 (86).

Lundsanger 1K, Grenen 22. august 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Årets eneste Sort Stork rastede på Hulsig Hede 16/8. En højst overraskende ny art for Skagen blev set 7/11, da en Eremitibis blev set trækkende (E). Denne var en del af en oprindelig større gruppe på 32 unge Eremitibiser fra et udsætningsprojekt i Tyskland/ Østrig, der havde taget en forkert retning i slutningen af oktober og var fløjet mod nord i stedet for mod syd til Italien.

Sort Glente blev set over Hulsig Hede 1/7 og en 2K Steppeørn gjorde trækforsøg både 5/7, 7/7 og 17/7 (G). Der var tale om samme 2K-fugl, som blev set i perioden 5/6-28/6. Den er således også omtalt i afsnittet om sjældne rovfugle i første halvår. Ørnen vælger efterfølgende at overvintre i Vendsyssel. En adult han Steppehøg blev set over Hulsig Hede 28/9. To tidlige Dværgefalke ses i august, den første så tidligt som 13/8. Efterårets eneste Aftenfalk blev en rastende gammel hun 13/8 og en ungfugl 27/8. Cirka ti indtrækkende Vandrefalke blev set i efteråret, den første 1K allerede 27/7.

En Isfugl blev ringmærket 27/8 og endnu en holdt til i Batteriskoven fra 30/11 og ind i det nye år. En Vindhals blev ringmærket 29/8. Efterårets første Stor Tornskade var en ringmærket fugl 13/10 ved Jennes Sø. Første Silkehale blev set 15/10. Det blev starten på en mindre invasion med op til 300 fugle rastende i byen. 18/7 rastede en Toplærke på Grenen. Den første Bjerglærke blev set 29/9 og 13/10 blev en fugl fanget og ringmærket. Største flok var 15 fugle 7/11.

En overraskende og tidlig Himalayasanger dukkede op 23/9 og forblev i området til 27/9 (G). Den fik selskab af en Hvidbrynet Løvsanger 24/9. Sikkerlykke samme fugl blev ringmærket dagen efter. Endnu en blev ringmærket 2/10, og den blev i området til 6/10. I perioden 23/10 til 18/11 blev der ringmærket hele syv Sibirisk Gransanger og 22/8 blev der ringmærket to Lundsangere. Det er første gang at der er ringmærket to Lundsangere på én dag.

Skønt juli var kølig dukkede en Cistussanger op 20/7 – 21/7. Det blev imidlertid ikke den sidste eftersom endnu en Cistussanger blev set en snes dage senere 11/8 - 12/8. Der er tale om det femte og sjette fund for Skagen (G). 12/8 blev der endvidere ringmærket en 1K Høgesanger. Den lokale Drosselrørsanger ved Skarvsøen stoppede sin sang de allerførste juldage, men 28/7 blev der hørt tydelige kald, og det kunne måske være tegn på yngel? Også i andet halvår var forekomsten af Rødtoppet Fuglekonge større end normalt, således blev der ringmærket fem fugle i perioden 22/10 til 8/11. Væk fra Grenen er der desuden

observationer af arten fra Ellekrattet 26/10 og 2/11 samt Højen Fyr 4/11.

En Blåstjert blev fundet 22/10 ved Buttervej (G) og i en periode fra 18/10 til 30/10 rastede en Sibirisk Bynkefugl (ssp. *maurus/variegatus*) (G). 22/8 blev en 1K han Nordlig Blåhals ringmærket. 13/10 blev en Vandstær set ved Grenen. 28/9 blev en ny art for landet fundet i de yderste klitter på Grenen. Østlig Gul Vipstjert eller Alaskavipstjert, som det danske navn er blevet (*Motacilla tschutschensis*). Den gæstede Grenen frem til 1/10 (U). Læs mere om fundet i dette Årsskrift. En sen Hvid Vipstjert blev set på havnen 2/12. 16/10 blev en 'storpiber'-type fundet i de yderste klitrækker. Den viste sig senere at være en Mongolsk Piber (G). Den blev på Grenen til 6/11, hvor den også blev ringmærket. Det er det fjerde ex. af arten, der er set i Skagen. Første Bjergpiber blev set 14/10 og største registrerede observation 6/11 24 trækforsøgende. 21/9 rastede en Rødstrubet Piber på Grenen, en efterhånden sjældnen efterårsgæst.

Hvidsken blev set med op til to fugle på otte datoer i perioden 23/10 til 30/11 – heraf blev syv fugle ringmærket. De kom i en periode hvor en invasion af Stor Gråsken nåede Skagen. Bl.a. blev der 26/10 talt 2.010 trækkende Gråsken på Grenen, hvoraf langt størstedelen var Stor Gråsken. Stor Korsnæb optræder hyppigt igennem det meste af efteråret (første observation noteret 6/8). Fra sidst i september til midt i november blev arten set næsten dagligt, flest 28/9 47, 18/10 65 og 22/10 40, alle trækforsøgende. 11/11 blev også en Gulirisk set på trækforsøg. Lapværpling blev set i perioden 26/9 til 30/11, men ingen dage med mere end to fugle. Endelig kan det nævnes, at Dværgværpling blev set både 1/10 og 7/10.

Snepur han, 9. oktober 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Ynglefugle Skagens Odde 2023

Der blev optalt 90 aktive skarv-reder i Skarvsøen og parrene fik omkring 170 flyvefærdige unger. Den sidste håndfuld unger forlod rederne så sent som den første uge af august. Antallet af par var på niveau med 2021 mod kun 51 aktive reder i 2022.

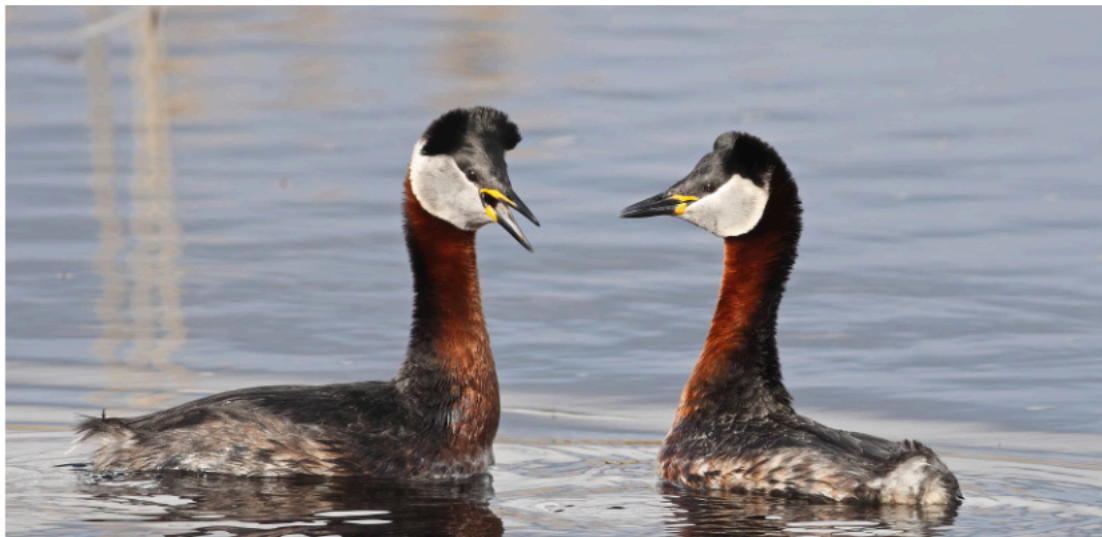
I Skarvsøen er der registreret syv par af Gråstrubet lappedykker – derudover er der fund fra: Hulsig 1 syngende, Lodskovvad Mile 2 i parring, og Vester Engklit 2 territoriehævdende. Lille lappedykker er fundet ynglende eller set i yngletiden i Skarvsøen, Nedermoste, Hulsig, Råbjerg Hede og Råbjerg Mose.

Rørdrum synes at holde stand og 7-8 fugle er hørt paukende i de samme områder nord for Skagen By – som i 2022.

Miljøstyrelsen har i 2023 optalt Trane på dele af Skagens Odde: Hulsig Hede 6 par, Lodskovvad Hede-Bunken Klitplantage-Råbjerg Mile 4 par, Kandestederne 1 par, Tolshave 2 par, Råbjerg Mose 5 par og Napstert Mose 1 par. Tællingerne er gjort tidligt på ynglesæsonen og siger således ikke noget om ynglesucces. Desuden tre territoriale par nord for Skagen by.

Natravn er ikke optalt systematisk, men er registreret territoriehævdende over 20 steder – og Ålbæk Klitplantage 5 syngende, Bunken-Hulsig-Tranestederne 8 syngende og Skagen Klitplantage med

*Gråstrubet Lappedykker yngler i Skarvsøen.
Arkivfoto: Knud Pedersen.*

de største antal – ved sidstnævnte er der indtastet fra mange dellokaliteter, så tallene overlapper hinanden. I 2022 registrerede Miljøstyrelsen 50 territoriehævdende indenfor klitplantagens område.

Yngleparret af Havørn i Råbjerg Plantage fik to unger. Den ene blev fundet død neden for reden 21/7, før den var helt flyvefærdig.

Der er kun gjort et enkelt omend interessant fund af Stor hornugle fra yngletiden: 29/7 1 voksen fugl fotograferet i billygtens skær ved Troldso, Råbjerg. Skovhornugle er med kun to indberetninger formodentlig overset/underhørt: 22/5 1 syng. Skagen Klitplantage og 30/6 1 kaldende unge Hulsig. I yngletiden er der gjort iagttagelser af Isfugl omkring Gårdbogård, Aalbæk og Jerup Strand – dog uden nogen sikre tegn på yngel.

Der er indberettet fund af Hedelærke i yngletiden fra 11 lokaliteter, hvilket er tæt på tallet fra Miljøstyrelsens opgørelse i 2022 (13 par). Sortstrubet bynkefugl fortsætter arten sin fremgang og spredning på Skagen Odde med observationer af ynglepar eller fugle med yngleadfærd fra 25 lokaliteter mod ni lokaliteter i 2022. Til sammenligning i øvrigt er Bynkefugl indberettet i yngletiden fra 4-5 lokaliteter....

Karmindompap er i perioden medio juni-medio juli hørt syngende fire steder i området nordbyen-Grenen samt i Skagen Klitplantage og Tranestederne ved Hulsig – uden nogen yderligere tegn på yngel.

Faglige projekter

Af Simon Sigaard Christiansen, Mogens Erlandsen, Knud Pedersen, Thomas Bregnballe og Jakob Strand

Udover de daglige observationer og ringmærkningen om morgenen i marts til november deltog Skagen Fuglestation i flere andre naturovervågningsprojekter gennem året. I artiklen her omtales status på et udvalg af disse projekter.

Skarverne

De første reder i kolonien i Skarvsøen på Nordstrand blev besat den 14. marts. hvilket var en uges tid tidligere end årene forinden. Der blev talt 90 aktive reder samtidigt som max, og parrene fik omkring 170 flyfærdige unger. Der blev ikke observeret nogen betydelig prædation fra f.eks. ræv, hvilket tidligere år ellers har været tilfældet. Den sidste håndfuld unger forlod rederne så sent som den første uge af august. Antallet af par var på niveau med 2021, mens der i 2022 kun blev talt 51 aktive reder.

I hele det danske land blev der i alt talt 30.767 aktive reder fordelt på 87 kolonier. Den danske bestand af Skarver har ligget stabilt siden 2014 på mellem 30.000 – 33.000 par. Kolonierne i det nordøstjyske område (Vendsyssel, Himmerland, Norddjurs) havde samlet en lille tilbagegang på 4,6% (svarende til 222 reder) ift. året før. Det vurderes, at Havørn er blevet en betydelig prædator i kolonierne, og at minimum 15% af

Skarverne i Danmark har opgivet deres yngleforsøg som konsekvens heraf (Sterup & Bregnballe 2023).

I efteråret gennemførte Fuglestationen overvågning af Skarver omkring et stort bundgarn, der stod lige syd for Skagen Havn. I forbindelse med et projekt som DCE, Aarhus Universitet udfører, var der givet tilladelse til regulering omkring bundgarnet, eftersom mange skarver fiskede netop her. Opgaven bestod i at undersøge, hvilken effekt reguleringen havde på det antal af Skarver, som opsøgte bundgarnet. Så det handlede bl.a. om at se på Skarvernes adfærd, efter regulering havde fundet sted. Det viste sig, at der stadig var mange Skarver der fiskede omkring bundgarnet efter jagten var indstillet, og der ikke var menneskelig aktivitet ved garnet. Derimod havde det en meget synlig effekt på antallet af Skarver, da der i stedet for regulering blev lagt et beskyttende net hen over fanggården. Dette net bevirkede, at Skarvene ikke længere havde let adgang til fiskene i bundgarnet.

*Observation af Skarvers adfærd omkring bundgarn ud for Skagen Havn 23. august 2023.
Foto: Skagen Fuglestation*

Plastik i maven

Havfugle kan indtage plastik og andet marint affald under deres fødesøgning, idet de forveksler stykker af affald med deres fødeemner. Mallebukker søger føde i havoverfladen, hvor også plastik flyder op. Det gør derfor arten til en meget anvendelig indikator for plastforurening. Potentielt kan indtagelse af plastik og andet affald også have en række skadelige konsekvenser for havfugle, herunder blokering eller beskadigelse af mave-tarmsystemet, hvilket kan føre til underernæring og hermed også død.

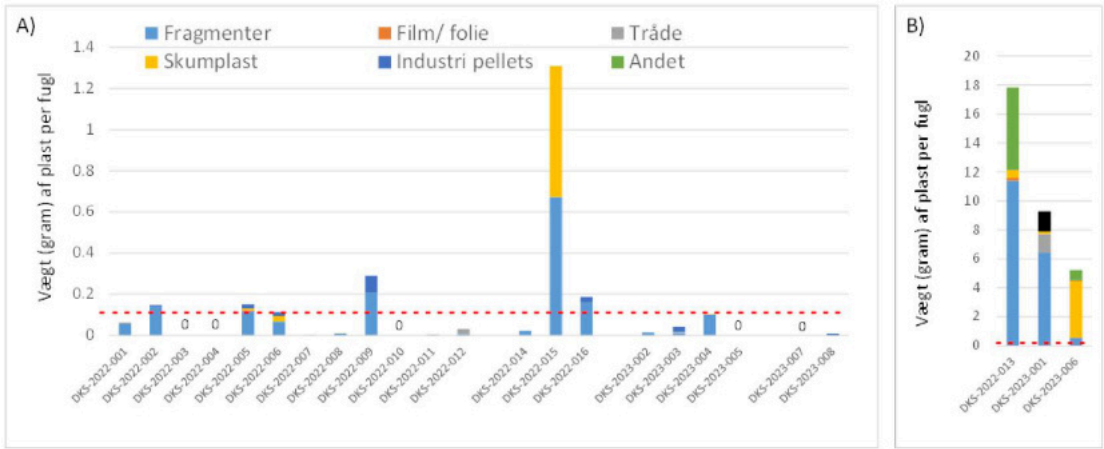

I løbet af 2022-2023 indsamlede fuglestationen 24 dødfundne mallembukker som blev undersøgt. Her viste laboratorieanalyser, at 79% af dem havde plastik i mavesækken, og af dem havde 42% indtaget en mængde der oversteg grænseværdien for såkaldt "god miljøtilstand" som defineret af OSPAR-konventionen. Heri er det angivet at højst 10% af fuglene må have plastik over en grænseværdi på 0,1 gram. OSPAR-konventionen har til formål at beskytte havmiljøet i Nordatlanten, hvortil Danmark er blandt de lande, som har forpligtet sig.

Et af de dødfundne individer indeholdt så meget plastik, at det vurderes at være årsagen til fuglens død. Hele 17,8 gram plastik gemte sig i maven på denne fugl. Den var formodentlig død af sult, da der ganske enkelt ikke var plads i mavesækken til egentlig føde. I mavesækken på en anden af de indsamlede Mallembukker kunne der tælles hele 1810 stykker makroplast (Strand et al. 2023)

Ilanddrevet Mallembuk 19. februar 2023.
Foto: Skagen Fuglestation.

Figur: Vægten af plastik-partikler fundet i maverne på 24 Mallembukker. Plastikpartiklerne er fordelt på kategorierne for fragmenter, film, tråd, skumplast, industri-pellets og andet. Den røde linje indikerer OSPAR tærskelværdien på 0,1 gram, som kan tolereres for 10% af fuglene. I B) angives indholdet af plastik i individer uden for skala med særlig mange plastpartikler, dvs. med > 5 g plast. (Strand et al. 2023).

Radiotelemetri og Rødhalse

I sommeren 2023 genaktiverede og opdaterede vi fuglestationens radiomodtager som er monteret på en mast midt på odden. Et nyt solpanel der kan tilføre mere strøm blev tilføjet og vi satte et lille hegn op omkring masten. Radiomodtageren indgår i det internationale MOTUS-netværk, og betyder at vi fremover kan registrere fugle med radiosendere fra andre lande, hvis de passerer Grenen-området under trækket indenfor en radius på op til ca. 15 km. Det var i efteråret 2023 den eneste aktive radiomodtager i Danmark målrettet fugle under Motus-netværket (der er andre radiomodtagere som er rettet mod registrering af trækkende flagermus). I vores nabolande er der mange flere modtagere, så forhåbningen er at netværket vil blive udbygget også i Danmark de kommende år.

Et nyt solpanel opsættes til radiomodtageren 10. august 2023.
Foto: Skagen Fuglestation

I april/maj 2020 var fuglestationens radiomodtager også aktiv, og dengang lavede vi selv de meget små radiosendere på en snes rødhalse i Skagen under forårstrækket. I december 2023 publicerede fuglestationen resultaterne af dette projekt sammen med bl.a. København og Aalborg universiteter. Data modtaget fra radiosenderne på rødhalsene viste at de forlod området typisk indenfor den samme time sidst på aftenen – når det var blevet helt mørkt i perioden med astronomisk tusmørke - og at de primært trak i en nordøstlig retning. Fugle med højere fedtlag ved fangsten, opholdt sig kortere tid i området end de med mindre fedt. Generelt opholdt Rødhalsene sig ret kort tid området, i gennemsnit knap fire dage efter at de havde fået påmonteret senderen. Der var tendens til at fuglene valgte at trække ud på varmere nætter fremfor kolde nætter (Thorup et al. 2023). Det vil for fremtiden være interessant at undersøge rødhalsenes adfærd i området under efterårstrækket, men også at undersøge hvilke forskelle og ligheder i trækdadfærd der er hos andre småfuglearter som raster i Skagen under forårstrækket.

Radiomærket Rødhals, april 2020.
Arkivfoto: Skagen Fuglestation.

GPS-mærkning af rovfugle og radarovervågning

Siden foråret 2022 har fuglestationen været med til at indsamle data til Aarhus Universitet for at undersøge rovfuglenes trækadfærd over åbent hav. Projektet har til formål at give analyser til brug for konsekvensvurderinger af planer om opsætning af offshore vindmølleparker. Fra marts til juni blev rovfuglene fulgt med radar når de trak ud over havet, og med hjælp af laserkikkert kunne rovfuglenes flyvehøjde udregnes.

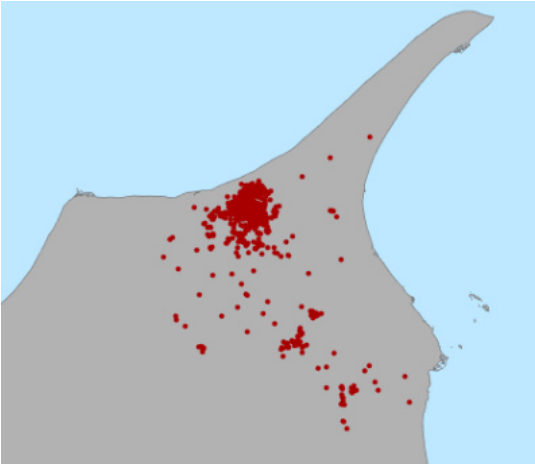

GPS-mærket Musvåge 10. april 2023.
 Foto: Skagen Fuglestation.

Tilbage i 2022 lykkedes det ikke at fange nogle store rovfugle som kunne GPS-mærkes. Derfor blev der fra årets start lagt en stor indsats i dette, og prøvet mange forskellige metoder til at få fat i dem. Det var bestemt ikke let. Den første fugl - en Musvåge - blev fanget med net og en "lokkeugle" på Djursland i marts, hvorefter to musvåger senere på foråret blev fanget i fælder med trafikdræbte dyr i Råbjergområdet. De fik alle GPS-sendere på så vi har kunnet følge dem lige siden. Desuden fik ringmærker Hans Rytter fanget en del flere Musvåger på Fyn i vintermånederne til projektet. Flere af disse fløj til Sverige – en af dem så langt mod nord som Gästrikland.

En udstoppet lokkeugle klar til at få en rovfugl til at gå i nettet 3. april 2023.
 Foto: Skagen Fuglestation.

Figurtekst: GPS-punkter fra en 4k hun Musvåge mærket ved Tversted i foråret 2023. I medio april frem til primo maj var fuglen på længere udflugter mod syd og et enkelt smut nord på, men vendte altid tilbage til samme område den blev mærket (Ib Krag Petersen, Aarhus Universitet).

Terner

Aarhus Universitet havde i maj påsat GPS-sendere på i alt 25 Splitternes, fordelt med 8-10 individer i hver af kolonierne Hirsholm, Krik Sandø (Agger Tange) og Sprogø. Senderne skal imidlertid være nær en transportabel basestation for at GPS-dataene kan modtages. Efter fuglene havde forladt kolonien var det derfor nødvendigt at flytte basestationen til egnede lokaliteter langs kysten, hvor Splitternes rastede og fortsat fodrede deres unger. Vi prøvede derfor at have en basestation ude på Grenen og på andre egnede lokaliteter i håb om vi kunne være heldige at der kom nogle GPS-mærkede terner tæt forbi. Desværre lykkedes det ikke at opfange data. Det kan skyldes, at basestationen skal være tæt på fuglene (måske skal modtageren være inden for 100 m afstand af den enkelte fugl), eller at der bare ikke var fugle med sendere til stede på de lokaliteter og datoer, hvor vi tjekkede. Data fra det forgangne år vil blive forsøgt opfanget i ynglesæsonen i 2024, hvor basestationerne igen sættes op i kolonierne.

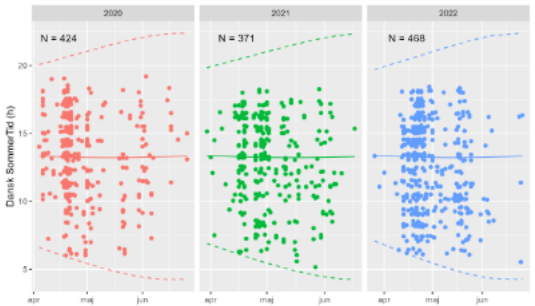
Basestation klar på Grenen i håb om at GPS-mærkede Splitternes kommer forbi, 10. august 2023.
 Foto: Skagen Fuglestation.

Fiskeørnetræk

Kan DOFbasens data sige noget om forårstrækket af rovfugle ved Skagen? Som det første af en sådan række projekter vil Fuglestationen undersøge om der trækker flere fiskeørne om eftermiddagen end om formiddagen og om en eventuel forskel kan relateres til lokale meteorologiske data. Projektets data (årene 2020, 2021 og 2022) er hentet fra DOFbasens oplysninger om træk-tidspunkter for observerede fiskeørne om foråret ved Skagen. Denne type data vil indeholde mange gengangere, fordi den samme fugl kan være indtastet af mange observatører og også være observeret fra forskellige lokaliteter på (lidt) forskellige tidspunkter. Det er derfor vigtigt at der laves en systematisk og kritisk gennemgang af data for at udelukke gengangere. Meteorologiske data hentes fra Skagen Fyr (DMI), og til sidst kombineres data med daglige værdier for solens op- og nedgangstider samt det tidspunkt, hvor solen står højest på himlen (dette tidspunkt definerer formiddag vs. eftermiddag).

Dagens første Fiskeørne trækker typisk lige omkring solopgang og efter kl. 18 ses der stort set ingen. Data fra DOFbasens oplysninger om observatørernes turtidsintervaller viser, at dækningen af dagens første timer er ganske fin, hvorimod de sidste timer er mere sparsomt dækket. Om trækket reelt går i stå omkring kl. 18 eller om det mere er et udtryk for at observatørerne spiser aftensmad og gør klar til næste morgen skal være usagt.

Figuren viser de daglige træktidspunkter for Fiskeørne om foråret i hhv. 2020, 2021 og 2022. De stiplede linjer viser solopgang og solnedgang, og den fuldt optrukne linje viser "sand middag", hvor solen står højest på himlen. N angiver antallet af Fiskeørne som indgår i analysen det pågældende år.

Trækket af Fiskeørne i de tre år er fordelt på 55, 62 og 65 dage med start lige omkring 1. april og slut sidst i juni. Som figuren viser trækker der i alle tre år mange fiskeørne i sidste halvdel af april måned. Specielt 2020 er der intenst træk på de tre dage d. 19.-21. april med 154 Fiskeørne. I 2022 ses en del fugle i sidste halvdel af maj og i alle tre år ses også lidt Fiskeørne omkring 1. juni. Den procentvise andel der trækker om eftermiddagen hen over hele trækperioden er for de tre år hhv. 59%, 57% og 51%. I hovedtrækperioden ultimo april, er der på dage med over 20 fugle en klar overvægt af trækkende Fiskeørne om eftermiddagen. F.eks. d. 19. april 2021 med 79% ud af 33 fugle og 24. april 2022 med 89% ud af 36 fugle. De foreløbige analyser tyder på at temperatur, vindretning og nedbør spiller en rolle for trækkets fordeling på formiddag vs. eftermiddag, men en samlet statistisk model for alle meteorologiske variable er endnu ikke lavet. Effekter af andre biologiske faktorer, trækkets intensitet og fænologi vil også blive undersøgt nærmere.

Miljøfarlige stoffer i havmiljøet

I november 2023 blev der fra høfderne neden for Det Grå Fyr igen indsamlet blåmuslinger, som blev sendt til Aarhus Universitet for at blive analyseret for indholdet af miljøfarlige stoffer som tungmetaller, tjærestoffer (PAH) og tributyltin (TBT). Desuden blev purpursnegle indsamlet for at blive undersøgt for, om der stadig forekommer hormonforstyrrende effekter i form af imposex-fænomenet forårsaget af TBT. I 2023 havde kun 8% af sneglene udviklet imposex og TBT-niveauet i muslingerne var på 3,4 µg/kg vådvægt. Derved er der siden 2003, hvor 100% af sneglene ved Skagen udviste imposex, sket et markant fald efter forbuddet blev indført på anvendelsen af TBT som antibegroningsmiddel i skibsmalinger. At TBT og dets effekt stadig forekommer ved Skagens, som et af de få tilbageværende kystnære områder i Danmark, kan tilskrives den intense skibstrafik i området, herunder også mange store skibe der ligger for anker. Det kan ikke udelukkes at der på nogle skibe stadigvæk kan forekomme afsmitninger fra rester af gamle malinger fra før forbuddet trådte i kraft. Data for disse analyser vil blive afleveret af Aarhus Universitet som en del af de landsdækkende undersøgelser af miljøfarlige stoffer i vandmiljøet, som bliver udført i regi af Miljøministeriets NOVANA program.

Tak til fuglestationens samarbejdspartnere på de videnskabelige institutioner som vi har været i kontakt med i løbet af året der gik. Til medarbejdere på Aarhus, Aalborg og Københavns Universiteter herunder bl.a. Jakob Strand, Ib Kragh Petersen, Thomas Bregnballe, Thomas Kjær, Jacob Sterup, Jannie Linnebjerg, Dan

Fiskeørn.

Arkivfoto: Erik Christophersen.

Bruhn, Cino Pertoldi, Kasper Thorup, Jesper Johannes Madsen og Anders Tøttrup. Tak også til Grete Hjort for sproglig korrektur af denne artikel.

Kilder:

Sterup, J. & Bregnballe, T. (2023). Danmarks ynglebestand af skarver i 2023. Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 294

Strand, J., Linnebjerg, J. F., Christiansen, S. S. & Petersen, I. K. (2023). Forekomst af indtaget marint affald i havfuglen malleuk fra Skagerrak. Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 296

Thorup, K., Snell, K. R. S., Mortensen, M. F., Rey, F., Christoffersen, S. N., Faddersbøll, T. L., Lundt, N. L., Madsen, E. N., Sønnichsen, K. A., Thiessen, K. W., Bruhn, D., Pertoldi, C., Tøttrup, A. P. & Christiansen, S. S. (2023). Migratory departures of Robins during spring migration at Skagen, Denmark. Ringing & Migration. <https://doi.org/10.1080/03078698.2023.2290599>

Ringmærkning under Skagen Fuglestation

Af Henning Ettrup, bestyrelsesmedlem for Skagen Fuglestation

Skagen Fuglestation ringmærker under licens fra Ringmærkningsadministrationen på Statens Naturhistoriske Museum. Ringmærkningen som foretages på Grenen og omkring Skagen sker under Skagen Fuglestations licens, hvorfor også afrapporteringen af årets ringmærkningsaktiviteter i området sker via fuglestationen. Desuden er der foretaget nogle få mærkninger med stationens ringe andre steder i Jylland.

Fuglestationens personale bestod i 2023 af en blandet skare af erfarne og mindre erfarne ringmærkere fra Danmark og resten af verden. Deres ophold var af forskellig varighed fra nogle få dage til flere måneder. Det blev i år til 29 forskellige ringmærkere fordelt på Danmark, Tyskland, England, Irland, Singapore, Østrig, Gambia, Israel, Frankrig.

Foruden det faste mærkningssted ved "Kabeltromlen" på østsiden af Sandormevej på Grenen, hvor der blev

fanget 6079 fugle og i forbindelse med CES ved Skarvsøen (405 fugle fanget), blev der mærket ved Jennes Sø (1647 fugle fanget) og i Fyrhaverne ved fuglestationen (218 fugle fanget). Der er desuden fanget sporadisk i Skagen by, på Nordstrand, i Ellekrattet, ved Skarvsøen, på Nordstjernevej, på Storsig og på selve Grenen. Endelig er der foretaget specialmærkning ved Tversted samt på lokaliteter nær Støvring, Silkeborg og på Djursland

Ringmærkning under Skagen Fuglestation sker året igennem, men den intensive mærkning af trækfugle, starter op ved Kabeltromlen i det tidlige forår, så snart vandstanden gør det muligt og fortsætter frem til slutningen af november med en kort sommerpause indskudt. I 2023 var nettene åbnet første gang den 21/3, hvorefter der blev mærket her frem til den 20/11. Afhængigt af vejrforhold er der benyttet op til 250 netmeter på de enkelte fangstdage ved Kabeltromlen. Ved Jennes Sø anvendes op til 90 meter net og ved Skarvsøen 120 meter net. I Grenen-området fangedes der med lys og ketcher efter rastende fugle i klitterne eller på stranden, ligesom der blev fanget med net, hvor Stormsvaler og Natravne var målet.

Ringmærkning ved Kabeltromlen 12. marts 2023.

Foto: Skagen Fuglestation

Årets resultater

Årets fangst og ringmærkning blev fordelt på i alt 226 dage med et resultat på i alt 8674 fangede fugle (tabel 1), hvoraf de 7696 blev mærket, 138 var mærket tidligere år, 822 var genfangster af fugle, som var håndteret tidligere i 2023 mens 14 var aflæsninger af fugle mærket i udlandet og fire andre steder i Danmark. Der blev mærket i alt 98 arter (racer fraserteret).

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal fangstdage (hele året)	220	230	214	267	239	211	226
Antal fugle fanget	5775	7771	6266	10277	7786	7405	8674
Heraf antal aflæsninger/genfangster	500	541	666	1532	891	875	978
Antal arter fanget	72	80	81	102	95	95	98
Antal fangstdage i standardtiden*	121	89	158	142	146	129	143
Antal fugle fanget i standardtiden*	3571	2425	3134	7565	5948	5282	6009
Antal arter fanget i standardtiden*	70	68	72	76	74	66	78
CES fangster	286	308	232	216	311	-	405

Simon Kiesé med Almindelig kjove, Grenen 20. september 2023.
Foto: Knud Pedersen.

I forhold til de forudgående år var antallet af fangstdage (226 dage) nær gennemsnittet på 230 dage, og med næstflest fangede fugle i Fuglestationens 7-årige historie. Fangstaktiviteten indenfor standardperioden 20/3 - 20/6 og 20/7 - 20/11 fremgår ligeledes af tabel 1. Stedet for mærkning af trækfugle i standardperioden blev ændret fra Sylviakrattet (aktivt 2017 - foråret 2019) til Kabeltromlen fra efteråret 2019 og frem. De to steder ligger kun ca. 250 meter fra hinanden og har samme habitat.

Det var relativt få arter, som blev fanget i større antal (>100), og igen i år (som de to forudgående) var det de samme 18 arter. I 2023 udgjorde disse 85,3% af alle fangede fugle. Hyppigst fanget var Stor Gråsiken med et antal på 1159, Fuglekonge med 607 og Rødhals med 551 fangede fugle efterfulgt af Blåmejse med 513, når årets gengangere var fraserteret. I den anden ende blev 40 arter fanget i et antal på blot 1-3 fugle. Opsummering af årets fangst fraserteret fugle, som er fanget mere end én gang fremgår af tabel 2.

Tabel 1. Fangstaktivitet under Skagen Fuglestation fordelt på år. Standardtid angiver 20. marts - 20. juni og 20. juli - 20. november af fugle fanget ved Kabeltromlen eller Sylviakrattet (se tekst).

Tabel 2. Årstopotaler for alle arter og racer. Sum af mærkede og aflæste fugle i første halvår og aldersfordeling af mærkede og aflæste fugle i andet halvår. Fugle fanget mere end en gang er ikke medtaget (data inkluderer 18 aflæsninger af fugle udenfor Skagen). Racer og ubestemte arter (=sp.?) er markeret med kursiv og tæller ikke med i summen af arter.

	Forår		Efterår					Årets fangst
Art	Total		1k	1k+	ad	Total	% 1k	
Sortand					1	1		1
Natravn	1		7		3	10		11
Vandrikse	1		4		1	5		6
Lille Stormsvale					2	2		2
Stor Præstekrave	3							3
Stenvender			2		1	3		3
Islandsk Ryle			3			3		3
Brushane			1			1		1
Almindelig Ryle			3			3		3
Sortgrå Ryle			1			1		1
Skovsneppe			5	2		7		7
Tredækker					1	1		1
Dobbeltbekkasin			2	1		3		3
Enkeltbekkasin			4			4		4
Svaleklire	1							1
Almindelig Kjove			1			1		1
Hættemåge	1							1
Sildemåge					1	1		1
Fjordterne			1			1		1
Spurvehøg	5							5
Musvåge	2							2
Vendehals			1			1		1
Stor Flagspætte			15	1		16		16
Isfugl	1		1			1		2
Tårnfalk			1			1		1
Rødrygget Tornskade	3							3
Stor Tornskade			1			1		1
Skovskade	2		2		1	3		5
Husskade	1							1
Sortmejse			20			20		20
Topmejse	7		11	1		12		19
Blåmejse	41		451	5	16	472	95,6	513
Musvit	93		101	2	12	115	87,8	208
Bjerglærke				1		1		1
Skægmejse	1		1	19	3	23		24
Gulbug	37		4		5	9		46

	Forår		Efterår					Årets fangst
Art	Total		1k	1k+	ad	Total	% 1k	
Sivsanger	14		4			4		18
Buskrørsanger	1							1
Kærsanger	81		14		5	19		100
Rørsanger	88		119		35	154	77,3	242
Lille Rørsanger	1							1
Bysvale			1			1		1
Landsvale	10		4		1	5		15
Skovsanger	9		4	1		5		14
Hvidbrynet Løvsanger			2			2		2
Løvsanger	241		64	1	18	83		324
Gransanger	274		194	9	34	237	81,9	511
<i>Sibirisk Gransanger</i>			6			6		6
Lundsanger			2			2		2
Halemejse			1	32		33		33
<i>Nordlig Halemejse</i>			15	19		34		34
<i>Sydlig Halemejse</i>			2	21		23		23
Munk	284		286	12	13	311	92,0	595
Havesanger	79		18		1	19		98
Høgesanger			1			1		1
Gærdesanger	182		48		2	50		232
Tornsanger	94		90		15	105	85,7	199
Fuglekonge	252		334	18	3	355	94,1	607
Rødtoppet Fuglekonge	2		5			5		7
Silkehale			1		1	2		2
Træløber			1	21		22		22
Gærdesmutte	152		230	6	7	243	94,7	395
Vandstær	5							5
Grå Fluesnapper	4		2		1	3		7
Rødhals	277		246	4	24	274	89,8	551
Blåhals	1							1
<i>Nordlig Blåhals</i>	2		1			1		3
Broget Fluesnapper	19		7			7		26
Rødstjert	21		24	1	2	27		48
Husrødstjert			1			1		1
Bynkefugl			1			1		1
Stenpikker	1		4			4		5
Misteldrossel			1			1		1
Sangdrossel	30		16	1	2	19		49
Vindrossel	13		56		15	71		84
Solsort	98		45		15	60		158
Sjagger	1		12		2	14		15

	Forår		Efterår					Årets fangst
Art	Total		1k	1k+	ad	Total	% 1k	
Ringdrossel	1							1
Jernspurv	36		37	5	6	48		84
Skovspurv				9	1	10		10
Skovpiber	6		4	1		5		11
Engpiber	1		2	1		3		4
Mongolsk Piber			1			1		1
Gul Vipstjert	1							1
Bjergvipstjert	2							2
Bogfinke	123		21	3	8	32		155
Kvækerfinke	28		17	3	5	25		53
Kernebider	6							6
Karmindompap	1							1
Dompap	9		45		7	52		61
<i>Lille Dompap</i>	23		81	1	7	89		112
<i>Stor Dompap</i>	3		56		3	59		62
Grønirisk	18		3		1	4		22
Bjergirisk			2	1	2	5		5
<i>Gråsiken sp.?</i>	2		22	3	4	29		31
Lille Gråsiken	93		345	22	28	395	87,4	488
Stor Gråsiken	104		530	277	248	1055	50,2	1159
Hvidsiken	1		7			7		8
Lille Korsnæb	4		1			1		5
Stillits	1							1
Stor Korsnæb					1	1		1
Grønsiken	7		16	1	1	18		25
Snespurv	1							1
Gulspurv	33		7	4	4	15		48
Rørspurv	40		72	6	19	97	74,2	137
Sum	2980		3770	514	588	4872		7852
Antal arter	68					87		99

I efteråret kom et influx af Gråsiken (især Stor Gråsiken), hvormed arten blev årets hyppigst fangede. Af andre typiske invasionsarter, kan nævnes Stor Dompap, som blev mærket i større antal end sædvanligt. Ud fra fordelingen på alder så det ud som om 2023 generelt var et godt yngleår, da andelen af ungfugle lå højt i forhold til andelen af voksne fugle (tabel 2). Samlet var ungfugleandelen på 77,4%. Blandt de hyppigst fangede arter (>100 fugle, bortset fra Rørspurv med 97 fugle) udgjorde andelen af ungfugle 75% eller mere. For fem arter lå andelen af ungfugle på mere end 90%: Blåmejse (95,6%),

Gærdesmutte (94,7%), Fuglekonge (94,1%), Munk (92,0%) mens Rødhals lå lige under med 89,8%. Lavest blandt de hyppigst fangede fugle lå Rørspurv med 74,2% samt Stor Gråsiken med 50,2%.

En sammenligning af arter, hvoraf der i mindst et år blev fanget mere end 100 fugle i perioden 2020-2023 viser, at de fleste havde været stabile, om end svingende over tid, også når der blev taget højde for forskel i antallet af fangstdage (se tabel 3). Enkelte arter afveg fra det generelle billede. Løvsanger og Sangdrossel havde som de eneste arter generelt været

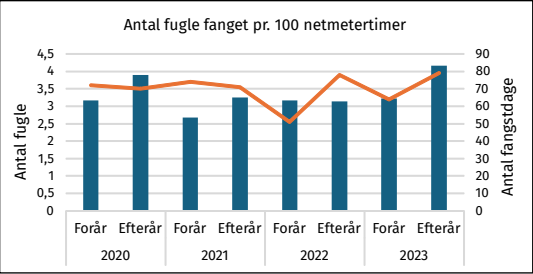
aftagende over årene, men også Havesanger og Rødhals så ud til at være aftagende i antal. Rørspurv havde heller ikke hentet tabet fra 2021, hvor antallet blev reduceret til en tredjedel. Stor Gråsiken der er en invasionsart, har varieret meget fra år til år afhængigt af forholdene længere nordpå i udbredelsesområdet (se tabel 3).

Art	2020	2021	2022	2023
Blåmejse	498	325	332	513
Musvit	230	246	162	208
Kærsanger	115	78	84	100
Rørsanger	220	191	158	241
Løvsanger	650	685	425	324
Gransanger	539	535	431	511
Fuglekonge	604	407	281	607
Munk	800	458	489	595
Havesanger	155	111	118	98
Gærdesanger	295	290	238	232
Tornsanger	442	424	378	199
Gærdesmutte	376	375	340	395
Rødhals	820	700	466	551
Sangdrossel	115	66	67	49
Solsort	124	141	131	158
Jernspurv	166	220	82	84
Bogfinke	154	200	182	155
Lille dompap	79	80	105	112
Lille Gråsiken	475	490	678	488
Stor Gråsiken	74	20	290	1159
Rørspurv	359	115	169	137
Fangstdage	267	239	211	226

Tabel 3. Antal mærkede og aflæste fugle i perioden 2020-2023, for arter hvor der mindst ét år blev fanget mere end 100 fugle. Årets genfangede fugle frasorteret.

Kabeltromlen var det faste fangststed for trækfugleovervågningen af småfugle, hvor der, når vejret tillod det, blev foretaget ringmærkning i standardperioden (20/3 – 20/6 og 20/7 – 20/11). Det mønster er fulgt siden ringmærkningen ved Kabeltromlen startede i efteråret 2019. Figur 1 viser fordelingen af fangsten fordelt på forår og efterår i årene 2020-2023 beregnet pr. 100 netmetertimer (venstre akse, blå søjler). Antallet af dage, hvor der blev mærket, varierede mellem 70 og 79 dage pr. sæson, dog lidt færre i foråret 2023 (64 dage) og

væsentligt færre i 2022 hvor der blev mærket i blot 51 dage grundet vandstand og vejr (figur 1 højre akse, orange linje). Antallet af fangede fugle varierer mellem 3 til 4 fugle pr. 100 meter net pr. time, kun foråret 2021 lå lavere med ca. 2,7 fugle.

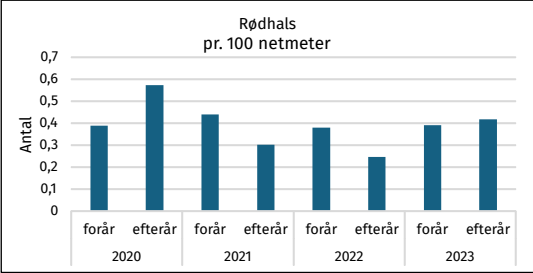

Figur 1. Antal fugle fanget pr. time og 100 meter net ved Kabeltromlen i standardperioderne i årene 2020-2023.

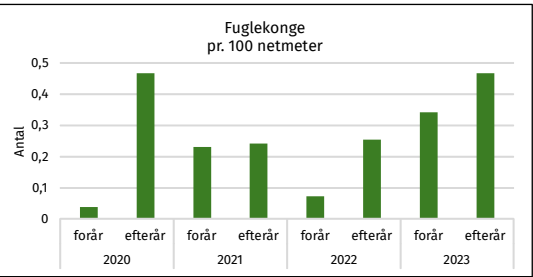

Kernebidder, 22. maj 2023.
Foto: Søren Leth-Nissen.

Hyppigheden varierede mellem arterne over år men også mellem forår og efterår. Det kan være et udtryk for overlevelse fra år til år og ynglesucces de enkelte år. Det kan illustreres med et par eksempler. Fuglekongens varierende antal forår og efterår kunne være udtryk for ynglesucces, hvor 2020, 2022 og til dels 2023 gav høj ungeproduktion mens 2021 var dårligt (figur 2a). Hvis Rødhals skulle være udtryk for det samme, var det kun i 2020, at der var god ynglesucces (figur 2b). Derimod så fordelingen hos Løvsanger ud til mere at være et udtryk for, at den havde forskelligt trækmønster forår og efterår, da der fangedes flest fugle om foråret alle årene (figur 2c). Der er dog endnu få data, hvorfor man skal være forsigtig med konklusionerne.

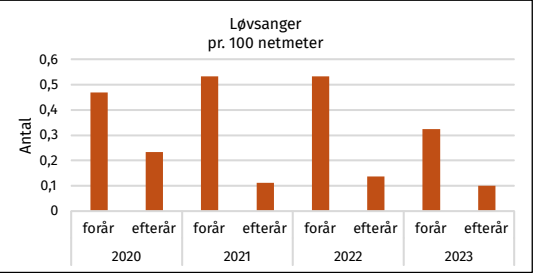

Figur 2b. Antal Rødhals fanget pr. time og 100 meter net i standardperioderne i årene 2020-2023.

Figur 2a. Antal Fuglekonge fanget pr. time og 100 meter net i standardperioderne i årene 2020-2023.

Figur 2c. Antal Løvsanger fanget pr. time og 100 meter net i standardperioderne i årene 2020-2023.

Yehonatan og Oluf ringmærker Gråsiken
28. april 2023.
Foto Hans Christophersen

Tabel 4. Antal fugle genfanget mindst en gang i 2023 (GEN), samt %-andel genfanget, hvor mere end 100 fugle er ringmærket. Samt antal mærket tidligere år, men aflæst i 2023 (AFL), samt %-andel aflæst, hvor mere end 100 fugle er ringmærket.

Genfangster og aflæsninger

Der blev genfanget 822 af de fugle, der fik ring på i 2023 svarende til 9,5% hen over alle arter (tabel 4). De fordelte sig på 39 arter, som blev genfanget i meget forskelligt antal. Hyppigst genfanget (antalsmæssigt) blev Blåmejse (120), Rødhals (111) og Fuglekonge (64) i nævnte rækkefølge. Også den procentvis andel af genfangede fugle varierede meget med Solsort (25,6%), Rørsanger (21%) og Blåmejse (19%), mens færrest blev genfanget af Rørspurv (2,9%), Bogfinke (2,5%) og Løvsanger (1,2%). Invasionsarten Stor Gråsiken blev genfanget i antal på mindre end 1%.

Der blev foretaget aflæsninger af 138 fugle fordelt på 24 arter, som var ringmærket i Skagen før 2023. Samlet blev der således aflæst 1,6% af de fangede fugle, og det dækker over stor variation mellem arterne (tabel 4). Flest aflæsninger blev foretaget af Gærdesanger (22 fugle), Tornsanger (17 fugle) og Musvit (15 fugle). De tre relativt hyppigst fangede blev samme arter i samme rækkefølge med hhv. 8,2%, 7,3% og 5,9%. Arter som Munk, Fuglekonge, Gærdesmutte og Lille Gråsiken, der ligeledes blev fanget hyppigt, gav mindre end 1% aflæsninger, mens der endnu ikke er blevet aflæst én eneste Løvsanger mærket tidligere år i Skagen, hvilket kan undre for en relativt hyppigt fanget art. De arter, der aflæses hyppigst mellem årene, er oftest arter, som findes almindeligt ynglende i området. Gærdesanger kan dog være en af de arter, som genfanges under selve trækket, måske fordi de har tendens til at vælge samme stop-over lokaliteter fra år til år, men det kræver yderligere undersøgelser at få svar på.

Natfangster, både med hjælp af termisk kikkert, ketsjer og med spejlnet var igen et fast indslag i årets mærkning, som resulterede i fangst af arter, som normalt kun fanges meget fåtalligt herhjemme.

Der var målrettet fangst om natten efter Tredækker i Himmerland, Lille Stormsvaler på stranden ved Grenen samt efter Natravn i Fyrhaverne. Disse fangster gav (foruden 1 Tredækker, 2 Lille Stormsvaler og 10 Natravn) også en del bonusarter i form af Sortand, Sildemåge, Sortgrå Ryle, Alm. Ryle, Fjordterne, Stenvender, Islandske Ryle, 7 Skovsneppe og 4 Enkeltbekkasin (se tabel 2). Hertil kom en Bjerglærke, som blev fanget 13/10 ved hjælp af termisk kikkert og

Art	GEN	% GEN	AFL	% AFL
Natravn	1		1	
Topmejse	1		1	
Blåmejse	120	19	9	1,4
Musvit	46	18,1	15	5,9
Skægmejse	1		3	
Gulbug	4		1	
Sivsanger	1			
Kærsanger	3	2,9		
Rørsanger	64	21	7	2,3
Landsvale			1	
Løvsanger	4	1,2		
Gransanger	63	11,1	13	2,3
Sibirisk Gransanger	1			
Halemejse	39		1	
Munk	36	5,7	4	0,6
Havesanger	1		1	
Gærdesanger	36	13,4	22	8,2
Tornsanger	36	15,3	17	7,3
Fuglekonge	64	9,5	1	0,3
Rødtoppet Fuglekonge	5			
Træløber	3			
Gærdesmutte	37	8,6	4	0,9
Rødhals	111	16,8	7	1,1
Broget Fluesnapper	1			
Rødstjert	2			
Sangdrossel	3			
Vindrossel	9			
Solsort	54	25,6	6	2,4
Sjagger	2			
Jernspurv	10			
Engpiber	1			
Bogfinke	4	2,5	3	1,9
Kvækerfinke	1			
Dompap	6		1	
Lille Dompap	21	15,8	2	1,5
Stor Dompap	17			
Lille Gråsiken	4	0,8	3	0,6
Nordlig Gråsiken	2	0,2		
Gulspurv	4		13	
Rørspurv	4	2,9	3	2,1
Sum	822	9,5	139	1,6
Antal arter	39		24	

lygte på Grenen, hvilket var den første siden 2017. En Hættemåge blev tilfældigt fanget i et forsøg på at lokke rovfugle til med en ”lokkeugle” – en udstoppet Stor Hornugle. En Alm. Kjove blev fanget udmattet på stranden og kom i pleje, men overlevede desværre ikke.

Hvad angår rariteter var årets sjældneste fugl i mærkningen en Mongolsk Piber, som blev fanget 6/11 ved Grenensøen. Hertil kom en Buskrørsanger og en Lille Rørsanger samme dag 15/6 og 2 Lundsangere 22/8, alle ved Kabeltromlen. Siden Fuglestationen åbnede i 2017, er der kun mærket Lundsanger en gang tidligere, 8/6 2020. Fuglestationens første Stor Korsnæb i fangsten blev mærket 28/9. Herudover kan nævnes andre fåtallige ringmærkningsarter eller racer for nettene i Skagen som 2 Hvidbrynet Løvsanger, 7 Rødtoppet Fuglekonge, 6 Sibirisk Gransanger (ssp. tristis), Høgesanger, Karmincompap, 8 Hvidsiken, Isfugl, Misteldrossel, Ringdrossel, 4 Blåhals, Gul Vipstjert (ssp. thunbergi), 2 Bjergvipstjarter og en Vende-hals. Antallet af Rødtoppet Fuglekonge var et rekordår. For så vidt angår Vandstærerne, blev de mærket i Midtjylland i yngleperioden.

Aflæsninger af eksterne ringe

Der blev i 2023 aflæst 14 fugle mærket i udlandet og fire mærket andre steder i Danmark (tabel 5). De aflæste fugle fordelte sig på 11 arter og var mærket i seks lande i Europa, foruden en fra Grenå og tre fra Thy i Danmark. Hertil kom en række aflæsninger af

*Ringmærkning ved Kabeltromlen 6. april 2023.
Foto: Gunnar Hansen*

farvemærkede fugle, især måger (se anden artikel herom i årsskriftet), hvoraf kun fire af de lidt mere specielle aflæsninger er omtalt her. Som sædvanligt var der flest genmeldinger fra kendte destinationer på trækruterne, f.eks. Norge (Blåmejse og Gransanger), Belgien (Bogfinke) og England (Spurvehøg, Bogfinke og Solsort). Til gengæld er der ikke mange aflæsninger af Havesanger, men den 2/6 blev fanget en fugl, som var blevet mærket 23/9 2022 nær Zaragosa i det nordlige Spanien 1924 km mod SV.

De farvemærkede fugle, som omtales er to Fjeldvåger, der havde vingemærker fra Tjekkiet. De blev aflæst på træk med kamera henholdsvis den 8/5 og 15/5 og var mærket den 28/2 2023 og 19 2022 ca. 1020 km mod SØ. Også en farvemærket Gråmåge fra Norge var interessant. Den var mærket ved Sandsfjorden i Nordnorge den 13/4 2022, og efter nogle rundture i Norge blev den spottet på St Mary's Island i Whitley Bay i England den 4/12 2022, hvorefter den blev aflæst på Grenen den 5/2 2023. Endelig må nævnes en Skærpiber med farvering, der var mærket på Maletangen i Norge den 17/10 2021 og som blev aflæst på Grenen den 25/11 2023, 615 km hjemmefra.

En aflæsning af en Munk mærket ved Lebbeke, Oost-Vlaanderen i Belgien den 3/9 og aflæst ved Kabeltromlen 9/10 fremgår ikke af tabel 5, da vi først har fået besked om dette fund efter redaktionens afslutning. Den er dog værd at nævne fordi det var en 1K, som derved har haft et nordligt efterårstræk. Det falder i tråd med lignende aflæsninger tidligere år, og med at Munke fra den Centraleuropæiske bestand trækker mod vest og nord for at overvinde.

Art	Dato for mærkning	Mærkningslokalitet	Alder ved mærkning	Dato for aflæsning	Sted for afl.	Afstand km	Dage	Andet
Fjeldvåge	28-02-2023	Hrubčice, Olomouc, Tjekkiet	3k	08-05-2023	Skagen	1020	69	Vinge mærket
Fjeldvåge	19-11-2022	Kralice na Hané, Olomoucký kraj, Tjekkiet	3k	15-05-2023	Skagen	1016	177	Vinge mærket
Spurvehøg	04-09-2022	Fair Isle, Sney, Shetland, UK	1k	09-05-2023	Kabeltromlen	736	247	
Gråmåge	13-04-2022	Sandsfjorden, Norge / Whitley Bay, UK	2k+	05-02-2023	Grenen	578	298	Farve mærket
Blåmejse	03-11-2021	Mølen, Vestfold, Norge	1k	21-03-2023	Kabeltromlen	145	503	
Rørsanger	11-06-2023	Store Færder, Tjøme, Vestfold, Norge	2k+	22-07-2023	Kabeltromlen	147	41	
Gransanger	29-07-2022	Ovesø v/Istrup, Bedsted, Thy	1k	05-04-2023	Kabeltromlen	166	250	
Gransanger	01-05-2022	Glæde, Thy	2k+	01-05-2023	Kabeltromlen	124	365	
Gransanger	10-04-2022	Indresund, Lillesand, Aust-Agder, Norge	2k+	16-04-2023	Kabeltromlen	150	194	
Gransanger	07-09-2022	Ørin Feltstasjon, Verdal, Nord-Trøndelag, Norge	2k+	05-05-2023	Kabeltromlen	674	240	
Havesanger	23-08-2022	Galacho de La Alfranca, Zaragoza, Spanien	1k	02-06-2023	Kabeltromlen	1924	283	
Fuglekonge	04-10-2022	Gjerrild, Grenå	1k	24-10-2023	Kabeltromlen	139	385	
Rødstjert	22-08-2022	Ottenby, Öland, Kalmar, Sverige	1k	08-05-2023	Kabeltromlen	389	259	
Solsort	13-10-2020	Kilnsea, East Riding of Yorkshire, UK	2k+	29-03-2023	Kabeltromlen	801	897	
Skærpiiber	17-10-2021	Maletangen, Fræna, Møre & Romsdal, Norge	2k+	25-11-2023	Grenen	615	773	Farve mærket
Bogfinke	17-03-2020	Walshoutem, Vlaams Brabant, Belgien	3k+	25-06-2023	Kabeltromlen	858	1195	
Bogfinke	22-03-2022	Brewery Farm, Little Stonham, Southamton, UK	2k	31-05-2023	Kabeltromlen	867	435	
Gråsiskens sp.	26-09-2021	Ølen, Vindafjord, Rogaland, Norge	1k	06-05-2023	Kabeltromlen	347	587	
Gråsiskens, Lille	01-05-2023	Nidingen, Kungsbacka, Halland, Sverige	2k	02-10-2023	Kabeltromlen	90	154	
Gråsiskens, Lille	10-04-2023	Horumersiel-Hafen, Friesland, Tyskland	3k	02-10-2023	Kabeltromlen	480	175	
Gråsiskens, Stor	07-11-2021	Grisfarmen, Degernäs, Västerbottens Län, Sverige	1k	06-03-2023	Batterivej	850	484	
Rørspurv	14-08-2022	Tømmerby Fjord, Veslås, Thy	1k	28-04-2023	Kabeltromlen	126	257	

Tabel 5. Aflæsninger af fugle mærket i udlandet eller andre steder i Danmark.

Genfund fra andre steder

Af de mærkede fugle under Skagen Fuglestation fik vi i løbet af året besked om 20 fugle aflæst andre steder, heraf 14 i udlandet fordelt på seks lande. Flest var fra Norge. I Danmark blev seks fugle fundet forskellige steder i Jylland samt en på Fyn (tabel 6). Afstand og antal dage mellem mærkning og aflæsning fremgår af tabellen. Af de seks danske aflæsninger, er de fem af døde fugle (kollisioner med vinduer!), heraf en Lille Dompap som blev aflæst i Harndrup ved Middelfart den 25/11, 245 dage efter mærkningen. Alle de udenlandske aflæsninger lå indenfor de forventede trækruter. Længst nåede en Rørsanger, der blev aflæst i Oost-Vlaanderen i Belgien 1359 km mod SV, mens en Lille Gråsiskens nåede lige så langt den modsatte vej til Hordaland i Norge 1353 km mod nord.

Og så var der lige en Lille Stormsval, som blev fanget og mærket ved Det Grå Fyr den 27/7 og til alles overraskelse blev fanget igen allerede to nætter senere på Utsira i Norge 376 km mod NV. Det blev den første aflæsning af en dansk mærket Lille Stormsval. Læs mere om denne fugl andet sted i årsskriftet

Tabel 6. Fugle mærket under Skagen Fuglestation, men aflæst i udlandet eller andre steder i Danmark i 2023.

Art	Mærknings dato	Sted	Alder	Genfunds dato	Lokalitet for genfund	Af stand	Dage
Lille Stormsval	28-07-2023	Grenen	3k+	30-07-2023	Utsira, Rogaland, Norge	376	2
Blåmejse	10-09-2021	Kabeltromlen	1k	13-01-2023	Grævlingevej, Ålbæk	20	490
Rørsanger	15-08-2019	Kabeltromlen	1k	05-05-2023	Lebbeke, Oost-Vlaanderen, Belgien	859	1359
Gransanger	01-05-2021	Kabeltromlen	2k	25-04-2023	Søndergård, Hirtshals	48	724
Gransanger	15-04-2021	Kabeltromlen	2k	23-03-2023	Helgoland, Tyskland	431	707
Munk	21-09-2022	Kabeltromlen	1k	01-05-2023	Edv. Egebergs Vej, Silkeborg	189	222
Munk	31-07-2022	Kabeltromlen	1k	14-05-2023	Röe, Brastad, Västra Götaland, Sverige	88	287
Fuglekonge	23-09-2023	Kabeltromlen	1k	19-10-2023	Bempton Cliffs, East Riding of Yorkshire, GB	782	26
Gærdesmutte	17-04-2022	Nordstjernevej	2k+	09-04-2023	Helgoland, Tyskland	429	357
Rødhals	26-04-2023	Kabeltromlen	2k+	08-11-2023	Herstal, Liège, Belgien	852	196
Rødhals	23-09-2023	Kabeltromlen	1k	08-11-2023	Ringstation Overdinkel, Enschede, Holland	654	46
Bogfinke	04-04-2023	Jennes Sø	1k	12-04-2023	Skjerdings, Ringeby, Opland, Norge	441	8
Bogfinke	10-04-2022	Nordstjernevej	2k	15-10-2023	Fyren, Falsterbo, Skåne, Sverige	295	553
Dompap	27-10-2022	Kabeltromlen	1k	12-06-2023	Løkkenvej, Brønderslev	66	228
Lille Dompap	25-03-2023	Kabeltromlen	2k	25-11-2023	Harndrup, Middelfart	260	245
Grønirisk	05-03-2021	Nordstjernevej	1k	31-05-2023	Bømyra, Randaberg, Rogaland, Norge	326	817
Lille Gråsiskens	11-09-2019	Kabeltromlen	1k	26-05-2023	Storebø, Austevoll, Hordaland, Norge	407	1353
Stor Gråsiskens	05-03-2023	Jennes Sø	2k	19-08-2023	Ølen, Vindafjord, Rogaland, Norge	346	167
Grønsiskens	08-04-2023	Jennes Sø	2k+	15-04-2023	Koldinggade, Frederikshavn	32	7
Grønsiskens	30-09-2022	Jennes Sø	1k+	15-06-2023	Lämpesbo, Karholm, Uppsala, Sverige	504	258

CES 2023

Den systematiske fangst af ynglefugle (CES) blev i 2023 opstartet på en ny lokalitet ved Skarvsøen og afløser Jennes Sø for at gøre CES-mærkningen mere bæredygtig over tid. CES gennemføres efter samme metode hvert år med 12 ringmærkningsbesøg i sommerperioden. Der fanges med samme antal net (ved Skarvsøen 120 meter), placeret samme sted hver gang, og mærkning gennemføres med samme interval (10/11-dages perioder). Årets første periode starter torsdagen før den 1. maj og sidste periode slutter med udgangen af august. Tabel 7 viser den første opgørelse af CES fangsterne ved Skarvsøen. Der blev fanget i alt

405 fugle, hvoraf 58 (14,3 %) blev fanget mere end én gang. Der blev således fanget 347 forskellige fugle fordelt på 30 arter. Fordeling på alder og periode for fangst fremgår af tabel 7. Den hyppigst fangede art var Rørsanger, som udgjorde 39 % af de fangede fugle efterfulgt af Gransanger med 13%. Bemærkes skal det også, at de voksne fugle udgjorde 59% af de fangede fugle, hvilket kunne tyde på dårlig ungeproduktion. Det matcher dog ikke med reultaterne fra Kabeltromlen. Det nyoprettede CES-site kastede også en ny ringmærkningsart af sig til fuglestationen, i det en Brushane fløj i nettet 29/8.

Brushane ringmærkes, 29. august 2023.
Foto: Skagen Fuglestation.

Fangstperiode	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		Total		
	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	To tal
Vandrikse					1																				0	1	1
Brushane																							1		1	0	1
Spurvehøg			1																						0	1	1
Vendehals																							1		1	0	1
Musvit															1	1									1	1	2
Topmejse													1												1	0	1
Blåmejse											1	1	1	5		2			1				2		10	3	13
Skægmejse		1														1	1								1	2	3
Gulbug																							1		1	0	1
Sivsanger		1	1																						0	2	2
Kærsanger							1		3				2										1		1	6	7
Rørsanger			4		5		15		19		6		12		1	6	5	22	5	8	6	21			57	78	135
Løvsanger		15	2		1												1	1		2		2			5	19	24
Gransanger		13	2		2									1		4	3	5	1	4		9	1		23	22	45
Munk		7	1						4				1	1		1		3					2	1	7	14	21
Havesanger			1								1		1						1						1	3	4
Gærdesanger		1	2				6		1		2	2	1			2		4		1	1	2			11	14	25
Tornsanger			1		1		2		2		3	3	1			4	2	2		2			1		11	13	24
Fuglekonge			1																						0	1	1
Gærdesmutte		3	2																						0	5	5
Rødhals		2			1																				0	3	3
Nordlig Blåhals			1																						0	1	1
Broget Fluesnapper																				1					1	0	1
Solsort			1				1						1			1		1							1	4	5
Nordlig Gul Vipstjert					1																				0	1	1
Bogfinke			2								2														2	2	4
Lille Dompap																				1	1				1	1	2
Lille Gråsiken																2	1		1						2	2	4
Grønsiken														1											1	0	1
Rørspurv		1	3														2	1				1			2	6	8
Sum	0	44	0	25	0	12	0	25	0	29	2	13	8	19	8	3	25	15	37	8	20	9	42	3	142	205	347
Antal arter		9		15		7		5		5		6		9		7		12		8		9		11			30

Tabel 7. Antal mærkede og aflæste fugle fanget i CES fordelt på perioder og alder. Årets genfangster frasorteret.

En stor og uvurderlig tak til alle frivillige der har deltaget i ringmærkningen i løbet af året, og til dem som har givet ringmærkerne selskab og praktisk hjælp i felten. Stor tak også til

Ringmærkningsadministrationen ved Statens Naturhistoriske Museum og til vores partnere på Aarhus Universitet for samarbejdet. Særlig tak også til Michael Ancher for indsatsen ved Jennes Sø og til Hans Rytter for hjælp i forbindelse med rovfuglemærkningen. Simon Sigaard Christiansen takkes for bidrag og faglig korrektur til artiklen.

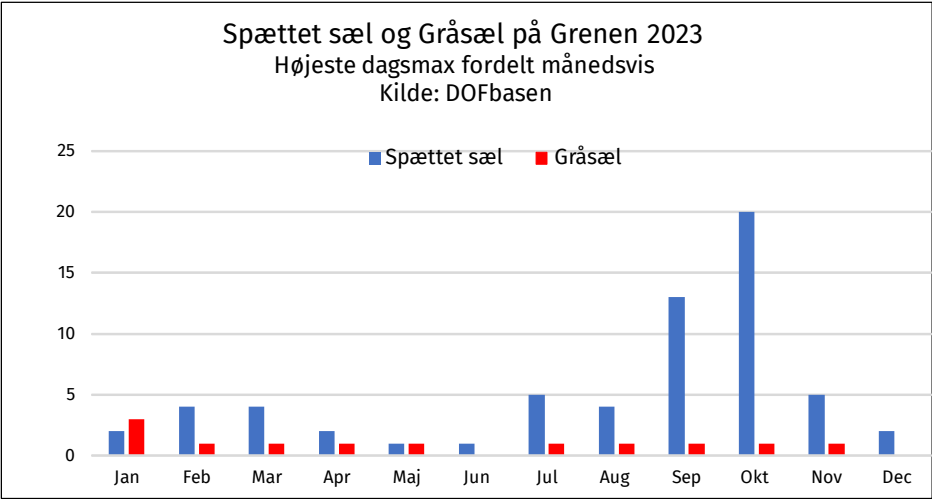
Hvaler og sæler omkring Skagens Odde

Af Anders Østerby, bestyrelsesmedlem for Skagen Fuglestation

Sæler

Spættet sæl (*Phoca vitulina*) og **Gråsæl** (*Halichoerus grypus*)
Årets forekomst af de to sælarter følger meget mønstret fra de forrige år – om end antallet generelt

ligger noget lavere for begge arter. Iagttagelsen i juli måned af en Spækhugger-flok, der angiveligt smed rundt med en sæl, kan tyde på at Gråsælen ikke længere er toprovdryet i Skagerrak – denne adfærd er i øvrigt kendt fra bestanden omkring Shetland – og kan bl.a. ses på en optagelse fra 2017: <https://www.youtube.com/watch?v=AM1nRqmSGo8>

Tabel 1. Spættet Sæl og Gråsæl på Grenen 2023.

Ung Gråsæl med rester af den hvide fosterpels, Grenen 19. januar 2023.
Foto: Knud Pedersen.

Hvaler

Der er i 2023 gjort observationer af store såvel som små hvalarter omkring Skagen Odde. Desuden huserede en Nordlig Døgling i Øresund i september – dette dyr har formodentlig også rundet odden på sin vej ind i de indre danske farvande. Der er i DOFbasen angivet nogle fund af sjældnere arter, hvor der ikke er noteret grundlaget for artsbestemmelsen – disse er derfor angivet som ikke artsbestemt – DOFbasen kunne bruge en kvalitetsvurdering af observationer af pattedyr på samme måde, som det sker med observationer af fugle.

Spækhugger (*Orcinus orca*)

Der er i 2023 seks observationer af Spækhuggere fra Skagen:

- 21. juli: 2 ex. set fra Grenen (DOFbasen)
- 22. juli: 4-5. ex. set fra Grenen (DOFbasen)
- 30. juli: 4 ex. set fra Grenen og Nordstrand (DOFbasen). Fra Nordstrand iagttog Erik Christophersen, at det to gange blev set, at flokken kastede med et stort bytte – formodentlig en ung sæl.
- 11. august: 3-4 ex. filmet udfor Skagen Havn (hvaler&sæler.dk, Facebook).
- 1. oktober: 1 ex. trak V set fra Grenen (DOFbasen).
- 27. december: 1 ex. trak NV set fra Grenen (DOFbasen).

Sammenstillet med obs fra Sydnorge (artsdatabanken.no), Vestsverige (Kilde: artportalen.se) og Skagerrak (TVNord), er der i alt 23 observationer af op til 10 dyr på en dag i perioden 21. april-27. december i Skagerrak – se tabel 2.

En del af observationerne ligger tæt på hinanden – både i tid og rum – og der er derfor nok ofte tale om gengangere fra gang til gang. Ifølge avisen Kragerø Blad Vestmars har forskere fra Norwegian Orca Survey fulgt en flok, der blev set ved Kragerø, igennem flere år og har genkendt fire af dem. (Kilde: Hvalerogsæler.dk, 9. maj 2023). Nok så interessant er det, at den ene af de to hanner blev fundet død udfor Vestsverige i maj. Denne han er ifølge Peter Grahns blevet identificeret i et ID-katalog og er tidligere blevet

observeret i NV-Skotland i 2016-17 (Peter Grahns i mail).

Tabel 2. Spækhugger ex. pr. obsdag i Skagerrak fordelt geografisk.

Dato	Skagen	Sydnorge	Vestsverige
21.apr			1
30.apr			4
1.maj		2	
7.maj			3
8.maj		5	
14.maj			1
19.maj			10
30.maj			2
17.jun			8
26.jun			4
29.jun			1
1.jul			3
3.jul			3
21.jul	2		
22.jul	5		
30.jul	4		
11.aug	4		
1.okt	1		
13.okt			1
15.okt			1
7.nov			3
16. dec.	3*		
27. dec	1		

*iagttagelse i Skagerrak fra FN 226 (Kilde: TVNord).

Hvidnæse (*Lagenorhynchus albirostris*)

Der er observationer af Hvidnæser inden for en kort periode:

- 4. maj: 1 ex. i bevægelse set fra Butterbakke (Naturbasen).
- 11. maj: 6 ex. i bevægelse set fra Butterbakke (Naturbasen) og mindst 7 ex. set fra Grenen og Nordstrand (DOFbasen). Ifølge fuglestationens folk var et af dyrene en del mindre end de andre, så formodentlig et ungt dyr.

Svenske Peter Grahn iagttog og fotokumenterede den 12. april 2022 en stor flok (25-30 - måske 50 dyr) i Skagerrak mellem Vendsyssel og Sverige (hvaler&sæler.dk). Flokken blev set i svensk farvand, men bevægede sig langsomt mod den danske del. Der er ikke mange kendte observationer af så mange dyr i de senere år, men fiskere fra Hirtshals og Lønstrup har fortalt til forfatteren, at de førhen så store flokke af delfiner – som formodentlig har været Hvidnæser.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Antallet af observationer samt højeste dagstotal er noget lavere end de forrige år – største dagstotaler på 7 ex. er fra maj og august måned – til sammenligning var den største dagstotal 16 ex. i 2022 og 35 ex. i 2021 –

Øresvin ud for Hirtshals Havn 14. august 2023.

Foto: Anders Østerby.

og den formodentlige rekord på 65 ex. i maj 2017. Spørgsmålet er om forekomsten af Spækhugger kunne være en del af sammenhængen? Spækhugger-angreb på Marsvin er et kendt og dokumenteret fænomen. Fra danske farvande beskrev den dengang fremmeste hvalforsker Eschricht fundet af en død Spækhugger han udfør Gjerrild Strand, Djursland i juli 1861, hvor der fandtes rester af 13 marsvin og 15 sæler i dens mave.

Kilde: Om Spækhuggeren (*Delphinus Orca L.*). Et foredrag i Videnskabernes Selskabs møde d. 9e. Mai 1861. Af D.F. Eschricht.

Delfin sp. (*Delphinidae sp.*)

En indtastning af 6 rastende Øresvin (*Tursiops truncatus*) set fra Grenen 26. august findes i DOFbasen – senere er tilføjet kommentaren ”dolphin sp”. Dette synes fornuftigt, hvis ikke der er yderligere grundlag for artsbestemmelsen. Øresvin kan forveksles med Hvidnæse på afstand og under ringe lysforhold. Der er i øvrigt ikke fundet andre iagttagelser fra de danske farvande af Øresvin-flokke – udover den, der fast holder til omkring Thyborøn-kanalen. Fra denne gruppe er teenager-hannen Skywalker set jævnligt udfør Hirtshals Havn siden marts i år (Naturbasen). Skywalker er genkendt både af folkene fra Thyborøn og Skotland.

Vågehval (*Balaenoptera acutorostrata*)

Der er 1-2 observationer af levende eksemplarer:

- 2. august: 1 ex. springende ud af vandet flere gange nord for Skagen – videofilmet af besætningsmedlem på HG 62 Beinur (Hvaler&sæler.dk).
- 5. august melder fuglestationens folk om 1 ex. springende ud af vandet seks gange – noteret som formodentlig Vågehval. Der kunne meget vel være tale om samme dyr. Desuden er der fund af et kadaver (6-7 meter lang) sydfor Ålbæk Havn. Nogenlunde samtidigt findes en nyligt død ved Langesund i Sydnorge. (Hvaler&sæler.dk).

Som et kuriosum bør nævnes en observation af 22 trækkende observeret fra Flagbakken 21. maj - mistanken retter sig i mod at der kan være tale om en iagttagelse af en flok Våge sp. - fugle (DOFbasen).

Delfin sp.

Arkivfoto: Erik Christophersen.

Pukkelhval (*Megaptera novaeangliae*)

En dokumenteret observation og to uden nærmere redegørelse for artsbestemmelse:

- 16. marts: 1 ex. set fire gange inden for en god halv time udfør Grenen af fuglestationens observatører – både rulninger og haleløft iagttaget – desuden set lille rygfinne, hvid underside på stor hale. Til sidst forsvandt dyret tilsyneladende mod nordvest (DOFbasen).

Der er to yderligere observationer 25. og 27. marts fra Grenen i DOFbasen, men det er ikke noteret, hvad der ligger til grund for artsbestemmelsen.

Hval sp. (*Cetacea sp.*)

To observationer – den første uden nærmere angivelse af størrelse, men sammenfaldende med observation af en flok Hvidnæser samme tid og sted – den anden angives som ”formodentlig Vågehval”, men også uden beskrivelse af dyret.

- 11. maj: 2 ex. trækkende Nordstrand (DOFbasen).
- 5. august: 1 ex. springende ud af vandet seks gange (DOFbasen).

Farvemærkede måger og terner på Grenen i efteråret 2023

Af Egon Østergaard, formand for Dansk Ornitologisk Forening og Knud Pedersen, bestyrelsesmedlem for Skagen Fuglestation

Uanset hvornår man besøger Grenen, og om man er fuglekigger eller endagsturist, så forbinder man Jyllands spids med mågernes flugt og skrig. For den ikke-fugleinteresserede er de blot en naturlig kulisse, mens man nyder synet af de to have, der slår sammen, og man dypper tæerne i fænomenet.

For os fugleinteresserede er mågerne og ternerne dog mere end det. For os fortæller fuglenes tilstedeværelse, dvs. antal, arter, træk og alder spændende historier om en fuglegruppe, som for de fleste bare er måger.

Det føderige havområde ud for Grenen tiltrækker året rundt mange måger. Mellem fourageringsturene til havs har mågerne brug for at hvile sig på stranden. Særligt i den store fældningsperiode i juli-oktober bruger mågerne megen tid med fjerpleje på stranden. Hårdt vejr til havs kan også tvinge mågerne ind på land. Ternerne bruger også havområdet ved Grenen som fiskested, når de efter yngletiden er på vej mod vinterkvartererne ud for Afrikas vestkyst. Årsungerne sidder ofte på stranden og venter på, at forældrefuglene kommer med føde.

Koncentrationen af måger og terner ved Grenen giver derfor gode muligheder for at aflæse farvemærkede fugle og analysere nogle af de data, som aflæsningerne klarlægger.

I perioden 11. juli til 13. december har vi aflæst så mange farvemærkede fugle som muligt, og vores aflæsninger er suppleret med tilsvarende fra Skagen Fuglestations frivillige tællere og andre, der har indberettet aflæste måger og terner. I anden halvdel af august blev der ikke foretaget aflæsninger, og der har ikke gennem perioden været en ensartet indsats fra dag til dag for at få aflæst alle fugle. Dårligt vejr og andre forhold har også i perioder været en forhindring for at få en ensartet optælling. Tallene giver dog et indtryk af, at Grenen i høj grad har karakter af at være ”hovedbanegård” for flere måge- og ternearter.

Mågerne og ternerne er alle, på nær nogle ganske få aflæsninger fra Skagen Havn og Nordstrand, aflæst rastende på stranden på Grenen. Aflæsningerne er sket med teleskop, ofte om morgenen, hvor der er få menneskelige forstyrrelser på Grenen, og mange af de rastende måger og tern opholder sig lige nedenfor observationsposten ved *Verdens Ende 3*. Senere på dagen, hvor der er fyldt med turister på Grenens spids, søger fuglene typisk til stranden vest for *Sandormesvinget*, hvor der er mere fred. Aflæsning af fuglenes farveringe kan ofte være udfordrende på grund af blæst, sandfygning, og når fuglene står i vand på stranden. På dage med hård vind søger fuglene ofte andre steder hen, som fx til havnen. Her kan de være svære at aflæse på grund af afstand og indhegninger. Aflæsning af farvemærkede Rider og tern er særligt udfordrende, da ringene er små, og det kræver kort afstand til fuglene for en sikker aflæsning af koderne.

Numrene på de farvemærkede fugle er efterfølgende enten indtastet i den norske database <https://www.ringmerking.no/cr/>, indberettet til Statens Naturhistoriske Museum (SNM), København, <https://www.fuglering.dk/> eller ved direkte kontakt til et konkret mærkningsprojekt i udlandet. Ved indberetning i den norske database får man omgående besked om fuglens livshistorie. Ringdata fra SNM blev modtaget per mail senere. Alle mærkningsdata for de aflæste og identificerede individer indgår i denne bearbejdning.

Nogle få af de aflæste ringe (n=5) kunne ikke verificeres, hvilket kan skyldes fejlaflæsning her eller en fejl i forbindelse med mærkningen. Disse aflæsninger indgår derfor ikke i nedenstående bearbejdning af, hvor fuglene er mærket, men de indgår med art og aflæst alder i materialet.

Alle de aflæste fugle var forsynet med en metalring og en farvet plasticring med tal- og bogstavkode, som er blevet aflæst. Nedenstående tabel viser, hvilke typer og antal af farveringe der er blevet registreret og aflæst i efteråret 2023.

Tabel 1. Antal aflæste farvemærkede fugle juli-december 2023 (). Farver på ringe og koder: XXXXX er en kode af bogstaver og tal og på nogle ringe et punktum (sildemåger) eller et kolon (sølvmåger).

Art			
Svartbag <i>Larus marinus</i>	XXXXXX (211)	XXXXXX (1)	
Sildemåge <i>Larus fuscus</i>	XXXXXX (41)	XXXXXX (6)	
Sølvmåge <i>Larus argentatus</i>	XXXXXX (21)	XXXXXX (2)	XXXXXX (1)
Ride <i>Rissa tridactyla</i>	XXXXXX (10)	XXXXXX (4)	
Fjordterne <i>Sterna hirundo</i>	XXXXXX (2)		
Splitterne <i>Thalasseus sandvicensis</i>	XXXXXX (1)		

Figur 1. Mågers og ternes foretrukne rasteområder på Grenen. GoogleEarth.

Resultater

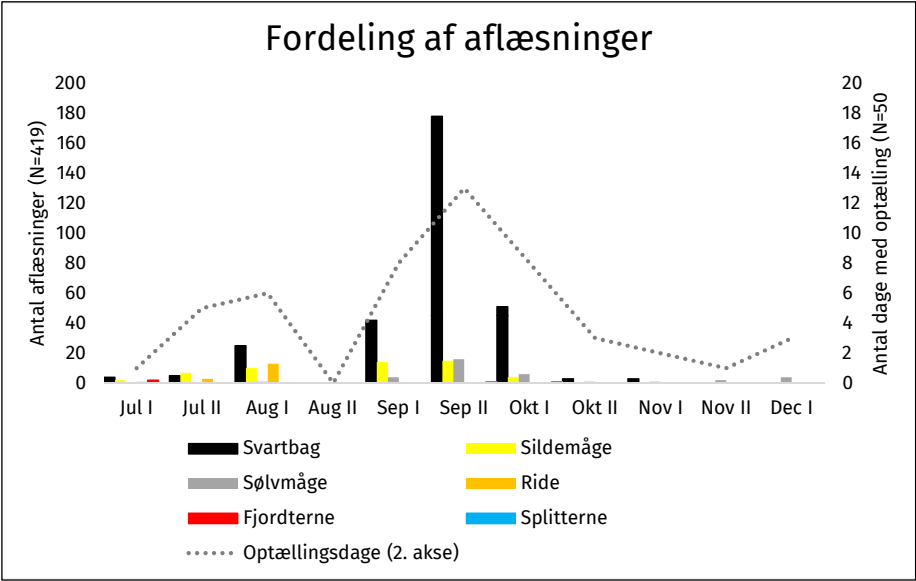
Der er foretaget 419 aflæsninger af 302 forskellige fugle fordelt på 50 dage i perioden 11. juli – 13. december. Fordelingen af antal aflæsninger af de seks måge- og ternearter per halve måned fremgår af Figur 2.

Efter aflæsning af farveringene er disse indtastet i de respektive databaser, og mærkningsdata er efterfølgende modtaget, hvor det har været muligt. Af de 302 aflæste fugle er mærkningsdata fundet for 208 Svartbage, 46 Sildemåger, 23 Sølvmåger samt alle Rider, Fjordterne og Splitterne.

Af de 419 aflæsninger af 302 fugle er 76% af individerne kun aflæst én gang, mens resten er aflæst mellem to og ni gange. De tre hyppigst aflæste fugle (Svartbage) er noteret henholdsvis fem, seks og ni gange. En stor del af fuglene er således kun registreret i området en enkelt dag, mens andre bruger dage, uger eller måneder i området. Rekorden er en adult Svartbag, der har opholdt sig her i min. 64 dage.

Svartbag er den langt mest almindelige mågeart med farveringe, idet den tegner sig for 74% af alle aflæsninger, herefter følger Sildemåge med 12% og Sølvmåge med 8%.

Figur 2. Fordelingen af antal aflæste fugle i månedshalvdele og antal dage med aflæsning i 2. halvdel af 2023.

Tabel 2. Der er aflæst farveringe på 299 måger fordelt på fire arter og tre terner fordelt på to arter.

Art	Antal fugle
Svartbag <i>Larus marinus</i>	212
Sildemåge <i>Larus fuscus</i>	47
Sølvmåge <i>Larus argentatus</i>	24
Ride <i>Rissa tridactyla</i>	16
Fjordterne <i>Sterna hirundo</i>	2
Splitterne <i>Thalasseus sandvicensis</i>	1
Total	302

Arterne

Som det fremgår af Tabel 1, er Svartbag den talrigeste art i materialet med 74% af de 419 aflæsninger, mens ternerne kun sammenlagt udgør 1%. Stort set alle fugle er aflæst på Grenen, enkelte på stranden lidt længere vestpå mod Nordstrand og kun 2% fra Skagen Havn.

Efter indtastning og indberetning af aflæsningerne har det været muligt at finde mærkningsdata og livshistorie for alle undtagen fire Svartbage, én Sølvmåge og én Sildemåge, hvilket svarer til, at 98% af fuglene har kunnet identificeres. Det har gjort det muligt at få detaljeret viden om fuglenes færden, når de ikke er i Skagen.

I det følgende gennemgås de seks arters forekomst, mærkningsdata og forhold i øvrigt, der tilsammen giver et godt billede af, hvordan mågerne i efteråret 2023 udnyttede Grenen-området.

Svartbag *Larus marinus*

Svartbagen er den talrigeste af de aflæste arter med 311 aflæsninger af 212 forskellige fugle. Den udgør således 74% af alle aflæste og 70% af alle individer af måger og tern i efteråret 2023.

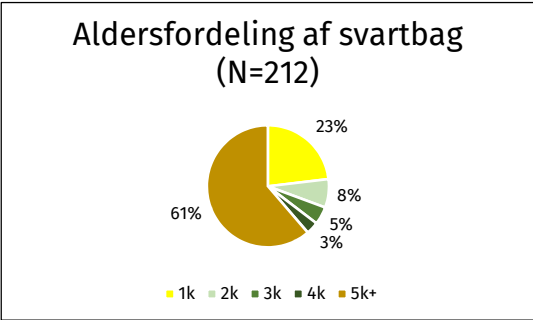
Som det fremgår af Figur 3, så er 61% af fuglene adulte, altså 5K+, mens ungfugle, 1K, udgør 23%. På baggrund af mærkningsdata ses det af Tabel 3, at 50% af fuglene er mærket på Hirsholmene, der ligger 29 km syd for Skagen ved Frederikshavn. Næsten 40% er mærket, primært som redeunger, i Sydnorge, ca. 200 km nord og vest for Skagen. Sydnorge er her defineret som området fra den norsk-svenske grænse mod vest til Norges sydligste punkt ved Mandal.

Tre fugle skiller sig ud, idet de er ringmærket langt fra Skagen. En fugl er mærket som redeunge i det allernordligste Norge i Finmark, 1.700 km fra Skagen, og ingen andre har aflæst den før nu. Fuglen var mærket 24. juli 2015 på Hornøya, Vardø, og den blev aflæst på Grenen 6. oktober 2023. En anden fugl blev aflæst 5. oktober 2023 og var mærket som redeunge ved Maalahti nær Vaasa i Finland 13. juli 2023, 84 dage tidligere og 823 km længere mod nordøst end Skagen. Endelig blev en fugl aflæst 9. august 2023. Den var mærket 7. februar 2015 som 2K-fugl i Essex øst for London. Det er 950 km sydvest for Skagen.

En del Svartbage bliver ret gamle. Således er der aflæst 60 10K+-fugle, hvilket er 28% af alle aflæste, og både én på 15K og én på 16K har været forbi Skagen.

Mærkningssted	Hirsholmene	S-Norge	Læsø	V-Norge	Anholt	N-Norge	Finland	GB	I alt
Antal	104	81	10	8	2	1	1	1	208
%-del	50,0	38,9	4,8	3,8	1,0	0,5	0,5	0,5	100,0

Tabel 3. Mærkningssteder for Svartbage.

Figur 3. Aldersfordeling af aflæste Svartbage i efteråret 2023.

De aflæste fugles opholdstid ved Skagen er vanskelig at fastslå, men Tabel 4 giver et fingerpeg. En stor andel, 70-73%, af fuglene er kun aflæst én dag. Fugle med mindst to aflæsninger er i gennemsnit truffet i Skagen med 11-18 dages mellemrum, hvilket giver en fornemmelse af opholdstiden, og også om der er forskelle på de forskellige aldersklasser. Den maksimale afstand mellem første og sidste aflæsning fremgår også af Tabel 4.

Alder	Aflæst 1 dag		Forskel på første og sidste dag med >1 aflæsning	Maks. antal dage
	Antal	% af aflæsninger		
1K	36	73	11	58
2-3K	19	70	18	58
4K+	93	73	15	64

Tabel 4. Svartbage aflæst 1 dag og %-delen af aflæsningerne for hver aldersgruppe. Forskel i dage mellem første og sidste aflæsning (gennemsnit), og største forskel på første og sidste aflæsning.

Aflæst i											
Sted	N-Jyl	N	NL	F	GB	Ø-Jyl	D	B	S	Sjæl	I alt
Antal	2.045	243	67	64	56	11	8	6	5	3	2.508
%	82	10	3	3	2	0	0	0	0	0	100

Tabel 5. Antal aflæsninger af Svartbage fordelt på områder for 2K+-fugle, inkl. mærkningsstedet. N-Jyl: Nordjylland, N: Norge, NL: Holland, F: Frankrig, GB: Storbritannien, Ø-Jyl: Østjylland, D: Tyskland, B: Belgien, S: Sverige og Sjæl: Sjælland.

Aflæsningsdata for 2K+-fugle viser i Tabel 5, hvor de har opholdt sig, når de ikke har været i Skagen. Tabellen viser bl.a., at 82% af alle aflæsninger er sket i Nordjylland. Af de 212 aflæste Svartbage er 18% tidligere aflæst i lande sydvest for Danmark.

Langt flere Svartbage opholder sig i området end de aflæste. Data fra DOFbasen viser således, at der dage i juli og september var over 600 fugle på Grenen, og i november taltes en dag 800 fugle. Medio oktober blev der talt 1.100 Svartbage på Skagen Havn.

Sammenfatning

Ovenstående resultater viser, at Grenen i 2023 var en hyppig benyttet rasteplads for Svartbage gennem hele eftersommer og efterår, og at ca. 90% af fuglene er klækket og ringmærket i ynglekolonierne på Hirsholmene ved Frederikshavn eller i Sydnorge. Aflæsningsdata for 2K+-fuglene viser, at de primært er aflæst i Nordjylland, hvor der er god ornitologisk aktivitet, men det er sikkert også udtryk for, at fuglene for det meste opholder sig i Kattegat og Skagerrak, også uden for yngletiden. Nogle få af fuglene er tidligere aflæst i fx Holland og Frankrig, og det viser opholdssted uden for yngletiden i sydvestlig retning. Godt 70% af de aflæste fugle er kun truffet en enkelt dag, og det kan være udtryk for, at de uden for yngletiden flyver en del omkring i farvandene ved Skagen. Omvendt viser aflæsningerne også, at andre fugle opholder sig her i flere uger, ja enkelte er truffet her i to måneder, hvilket i øvrigt gælder for alle tre aldersklasser.

Aflæsningerne i Skagen i 2023 flugter fint den eksisterende viden (Bønløkke et al. 2006): *Genfundene viser, at Svartbage især er standfugle... Der kan ikke påvises nogen forskel på unges og gamles tendens til at forlade de danske farvande... og Danmark gæstes i træk- og vinterperioden af Svartbage fra Norge, Sverige, Finland, og det nordvestlige Rusland og Estland.*

Sildemåge 4K+, Grenen 2. oktober 2023.
Foto: Knud Pedersen.

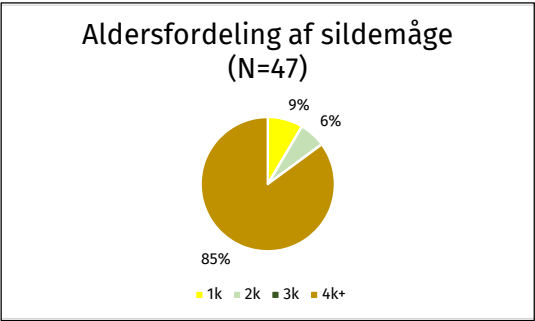

Sildemåge *Larus fuscus*

Der er foretaget 52 aflæsninger af 47 fugle. Som det fremgår af Figur 4, så var 85% af de aflæste adulte, hvilket er en langt større andel end for Svartbag og Sølvmåge. Og tilsvarende var 1K-andelen 9% for Sildemåge, mens den for Svartbag og Sølvmåge var henholdsvis 23% og 29%.

Af de adulte fugle var 23% ti år eller ældre, og den ældste fugl var en 16K-fugl fra Langli.

Af Tabel 6 fremgår det, at de farvemærkede Sildemåger især kommer fra Hirsholmene (59%), mens øen Nidingen i den svenske skærgård syd for Göteborg, 90 km sydøst for Skagen, var hjemsted for 22% af fuglene. To af fuglene var mærket på øen Langli i det danske Vadehav.

Figur 4. Aldersfordeling af Sildemåger i efteråret 2023.

Mærkningssted	Hirsholmene	Sverige	S-Norge	Langli	V-Norge	Spanien	I alt
Antal	27	10	5	2	1	1	46
%-del	58,7	21,7	10,9	4,3	2,2	2,2	100,0

Tabel 6. Mærkningssteder for Sildemåge.

Aflæst i														
Sted	N-Jyl	S	SV	N	NL	GB	Mar	FR	B	Por	D	V-Jyl	Pol	I alt
Antal	118	76	54	24	15	9	6	4	3	2	2	2	2	317
%-del	37	24	17	8	5	3	2	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	100

Tabel 7. Antal Sildemåger der er aflæst i forskellige områder siden mærkning. N-Jyl: Nordjylland, S: Spanien, SV: Sverige, N: Norge, NL: Holland, GB: Storbritannien, Mar: Marokko, FR: Frankrig, B: Belgien, Por: Portugal, D: Tyskland, V-Jyl: Vestjylland og Pol: Polen.

De fleste fugle er aflæst i september, og efter 2. oktober er der ingen registreringer, da de fleste er trukket sydpå. Fra aflæsningsdata fremgår det i Tabel 7, hvor de 47 fugle (per december 2023) på et tidspunkt i deres liv er blevet aflæst. Det ses her, at Sildemågerne kommer langt omkring på deres vej mellem yngleplads og vinterkvarter. Flest aflæsninger er der i Nordjylland, men Spanien tegner sig for hele 24%, og der er flere fund i Marokko.

Sammenfatning

De farvemærkede Sildemåger var fortrinsvis (ca. 80%) mærket i yngleområderne på Hirsholmene og på øen Nidingen i Sverige. Ynglefuglene her og i Sydnorge tilhører underarten intermedius (Olsen et al. 2004). Unge-andelen var væsentlig lavere end for de øvrige måger, idet kun 9% af de farvemærkede fugle var 1K-fugle.

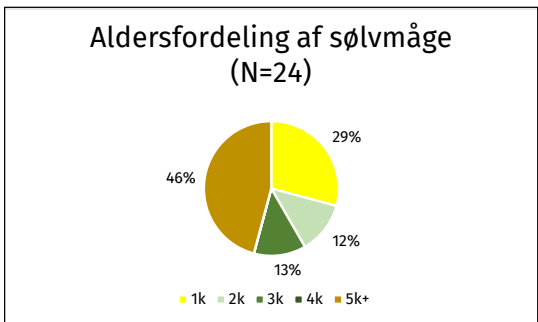
Aflæsningerne af Sildemågerne andre steder end i Skagen viser, at de kommer noget længere omkring end de øvrige mågearter, og at de stort set har forladt Skagen primo oktober. Data i DOFbasen viser, at der på dage i juli og august 2023 blev set op mod 400 Sildemåger i Skagen, men at antallet herefter hurtigt skrumpede ind til næsten ingen fugle medio oktober. Ifølge Dansk Trækfugleatlas (Bønløkke et al. 2006) overvintrer underarten intermedius i Vestafrika og Middelhavsområdet. Dette passer fint med aflæsningerne i Tabel 7.

Sølvmåge *Larus argentatus*

Der er 35 aflæsninger af 24 fugle, og mærkningsstedet har kunnet fastslås for 23 fugle, som det fremgår af Tabel 8. Lidt overraskende måske viser det sig, at 87% af fuglene er mærket i Sydnorge, mens kun en enkelt fugl er dansk, mærket på Hirsholmene i 2018, 29 km syd for Skagen.

Næsten halvdelen er, som det fremgår af Figur 5, adulte fugle, og mærkningsdata viser, at tre af fuglene er over ti år, og den ældste er over 15 år.

Data for 16 identificerede 2K+ fugle viser desuden, at de sammenlagt er aflæst 180 gange, hvoraf de 66% er fra Norge, 32% fra Nordjylland og de resterende 2% fra Sverige.

Figur 5. Aldersfordeling af Sølvmåger i efteråret 2023.

Ud over de 24 farvemærkede fugle viser DOFbasen, at der i efteråret 2023 taltes i størrelsesordenen 400-700 Sølvmåger i august-september. I oktober-december er der talt op mod 2.000 Sølvmåger på Grenen og på Skagen Havn.

Mærkningssted	S-Norge	V-Norge	Hirsholmene	Sverige	I alt
Antal	20	1	1	1	23
%-del	87,0	4,3	4,3	4,3	100,0

Tabel 8. Mærkningssteder for Sølvmåger.

Sammenfatning

De farvemærkede Sølvmåger på Grenen 2023 var for det meste norske fugle, og kun en enkelt danskmærket fugl blev registreret. Aflæsningsdata viser, at de især har opholdt sig i Skagerrak-området med næsten alle aflæsninger fra Sydnorge og Nordjylland. En fugl afveg fra det typiske mønster. Den var mærket som redeunge på Karlholm, Uppland i Sverige 513 km nordøst for Skagen 13. juni 2023 og blev aflæst på Grenen 1. august 2023 – 49 dage efter mærkningen.

Op mod et par tusinde Sølvmåger opholdt sig sidst på året 2023 i Skagen-området, men om de farvemærkede fugles herkomst er repræsentativt for alle disse Sølvmåger er uvist, men det er absolut en mulighed. I Dansk Trækfugleatlas (2006) skriver Kjeld T. Pedersen og Uffe Dam Andersen om *Farveringmærkning af Sølvmåger*: De konkluderer her, at fugle fra to østdanske bestande og én sønderjysk bestand viser: *en sydvestorienteret fordeling af aflæsningerne*. Det er måske det, der også afspejler sig i, at kun én dansk farvemærket fugl er aflæst i Skagen i efteråret 2023.

Ride *Rissa tridactyla*

Der er aflæst 16 fugle (Tabel 9). De første tre fugle er set i perioden 11. - 23. juli, og resten er aflæst den 9. august. Ca. halvdelen af fuglene er mærket på Bulbjerg øst for Hanstholm, og resten er fra øen Nidingen i den svenske skærgård syd for Göteborg, 90 km sydøst for Skagen.

Mærkningssted	Bulbjerg	Nidingen	I alt
Antal	7	9	16
%-del	44	56	100

Tael 9. Mærkningssteder for Ride.

Fuglene var alle på nær én (2K) i deres 4. - 9. leveår, og ingen af fuglene fra Bulbjerg er aflæst tidligere.

Sammenfatning

I juli-august 2023 rastede flere Rider end normalt på stranden ved Grenen. Ifølge DOFbasen taltes flere dage over 200 rastende fugle, og største dag blev 9. august med 320 fugle. Samme dag blev der aflæst 13 farvemærkede fugle. Som det fremgår af Tabel 9, var syv af fuglene mærket på Bulbjerg og ni på Nidingen. Ynglebestandene talte i 2021 ca. 450 par på Bulbjerg (Nordjyllands Fugle 2022) og 55 par på Nidingen (Tommy Järås, pers. medd.). Formodentlig var fuglene på sprednings-/fældningstræk fra ynglepladserne på Bulbjerg og Nidingen og benyttede havet ud for Grenen som fourageringsområde og stranden ved Grenen som hvileplads. Senere på efteråret foregik der store trækbevægelser af Rider forbi Skagen. Således taltes i september-december 2023 næsten 20.000 fugle. De største dage er relateret til perioder med kraftige vestlige vinde, hvor fugle fra Nordsøen og Nordatlanten bliver drevet ind i Kattegat. Kun ganske få af disse raster på stranden, inden de fortsætter trækket. De 16 farvemærkede og rastende fugle fra de små ynglekolonier på Bulbjerg og Nidingen i juli-august kan ikke relateres til de store forekomster i det sene efterår ved Skagen og siger derfor ikke noget om, hvor alle disse tusindvis af fugle kommer fra, men ifølge Bønløkke et al. (2006) overvintrer Rider fra de store vestpalearktiske bestande i hele Nordatlanten.

Ride adult. Farvemærket ved Bulbjerg. Arkivfoto: Knud Pedersen.

Fjordterne *Sterna hirundo*

Der er aflæst to fugle, 1 ad. og 1 1K den 11. juli. Den adulte fugl blev mærket i Senegal i fugleflugtslinje 5.400 km sydvest for Skagen om natten den 29. marts 2023 sammen med 230 andre Fjordterner. Ungfuglen er mærket som redeunge i Vealøs, Sydnorge 16. juni 2023, 180 km nord for Skagen.

Sammenfatning

I juli-august ses nogle dage flere hundrede rastende Fjordterner på Grenen, mens det senere på efteråret er væsentligt lavere antal. De fouragerer ivrigt langs kysten omkring Grenen, og årsungerne fodres stadig af de voksne fugle på dette tidspunkt, inden de fortsætter trækket sydover mod vinterkvarteret, primært i Vestafrica (Bønløkke et al. 2006). Formodentlig udgør fugle fra den norske ynglebestand hovedparten af de rastende fugle ved Grenen. Hvor fuglen mærket i Senegal har ynglet er pt. uvist.

Splitterne *Sterna sandvicensis*

Der er aflæst én 1K fugl den 30. september og igen 2. oktober. Fuglen var mærket ved Agger Færgehavn i Vestjylland 28. august 2023, 185 km sydvest for Skagen.

Sammenfatning

Der foregår et træk forbi Skagen i juli-august, og i sidste halvdel af juli 2023 sås 125 fugle en enkelt dag ifølge DOFbasen, men ellers er det maksimale antal per dag normalt under 100. Flere af fuglene raster på denne årstid på stranden, hvor årsungerne stadig fodres. Formodentlig stammer en stor del af fuglene fra ynglekolonien på Hirsholmene. Ifølge Bønløkke et al. (2006) overvintrer fuglene især i Vestafrica. Den aflæste fugl har således været lidt på afveje, inden det egentlige træk sydover.

Afslutning

Som det fremgår af denne bearbejdning af de farvemærkede måger og terner, så er Skagen og i

særdeleshed Grenen en hyppig anvendt rasteplass for hundredvis af fugle. De farvemærkede individer giver interessante fingerpeg om, hvor fuglene kommer fra, og hvor de skal hen, og at der en meget stor udskiftning, og et væld af starter og landinger til og fra fjerne horisonter.

Tak

En stor tak til Simon Sigaard Christiansen, Skagen Fuglestation, for hjælp med at fremskaffe mærkningsdata og stille fuglestationens aflæsningsdata til rådighed, Morten Helberg, BirdLife Norge, for hjælp til at identificere aflæste fugle i den norske database og Kjeld Tommy Pedersen for fremsendelse af mærkningsdata for en del af de danske farvemærkede fugle. Statens Naturhistoriske Museum takkes for ringmærkningsdata og Aarhus Universitet for oplysninger om de aflæste farveringe. Thord Fransson, Swedish Museum of Natural History for svenske mærkningsdata, Tommy Järås, Nidingens Fågelstation, for data fra Nidingen, Paul Roper, Southern Colour Ringing Group and North Thames Gull Group, for engelske mærkningsdata, Ringing Centre Finnish Museum of Natural History for finske mærkningsdata, Sander Lilipaly, Delta Ringinggroup, for oplysning om Fjordterne fra Senegal samt enkeltpersoner, der har indtastet farvemærkede måger i den norske database.

Litteratur

Bønløkke, J., Madsen, J.J., Thorup, K., Pedersen, K.T., Bjerrum, M. & Rahbek, C. 2006: Dansk Trækfugleatlas. Rhodos, Humlebæk.

Olsen K.M. & Larsson, H., 2004: Gulls of Europe, Asia and North America. London, Helm.

Birdlife Sverige 2022. Fågelåret 2021, Halmstad

Christophersen, H. (Red.) 2023: Nordjyllands Fugle 2022 – Rapport nr. 59 fra Nordjyllands Fugle.

Rastende mågeflok på Grenen. Arkivfoto: Knud Pedersen.

The Year at The Bird Observatory

Af assistenterne på Skagen Fuglestation

The different volunteers have during the year wrote about their experiences every month throughout the season. In this article you can read about the many highlights from the work and how the volunteers in 2023 witnessed the season from their perspective.

February

By Eric Scheuering

The 2023 field season began on 7 February when I arrived as the first volunteer of the year coming from Germany but originally from America. The focus of the first week was the raptor project and trying to catch Common Buzzards (Musvåge) to attach GPS transmitters to study their movements.

Our efforts started in the area of the raptor trap that was built in 2022. We set up pyramid traps in the area but there were few raptors around. We decided we would move some pyramid traps further south on the peninsula where a local birdwatcher had observed several raptors and we focused our efforts here for the next few days.

Danish Ringers Hans and Bodil Rytter and Lars Bo Jacobsen also arrived for several days to help with this effort, but despite our best efforts, we were not successful in capturing any birds. During this time, we also went out to some fields around Skagen, as well as along the beach, to try and catch Eurasian Woodcocks (Skovsneppe) and waders. We did see a few birds but were not lucky enough to catch them.

After a week of work attempting to catch raptors our attention shifted to seabirds. We continued the beach surveys that had started in previous years, searching for dead seabirds, with the primary target of these surveys being Fulmar (Mallebuk). The birds that are found are sent to Aarhus University as part of a research project to examine the contents of their stomachs to determine how much plastic they have ingested.

We also began observations at Verdens Ende 3 and on Nordstrand as well, with the first survey completed 15 February. 18 February, Hanelie Sidhu arrived from Germany for a short return as a volunteer. She spent many months at Skagen in 2022 and we were happy to have her back with all of her experience and enthusiasm. Observations at Verdens Ende 3 continued, as well as the weekly beach survey for seabirds. There

Beach survey searching for dead Fulmars (Mallebuk), 21 February 2023. Photo: Skagen Fuglestation.

was quite a bit of wind and rainy weather during this time and that didn't help our efforts.

On 26 February our next volunteer arrived, Yehonatan ben aroia, from Israel. Yehonatan had also previously volunteered at Skagen in 2019. Through the end of the month work continued with both daily observations at Verdens Ende 3 and weekly beach surveys for seabirds.

March

By Johanna Veentjer

In the beginning of the month, we were a team of four; Hanelie Sidhu, Johanna Veentjer, Eric Scheuering and Yehonatan Ben Aroia. Whereas Hanelie and Eric already left a couple of days later, the team was completed by Dante Shepherd and Lauren Evans from England, who were coming to stay for several months.

One of the highlights in the beginning of the month was the Snow Buntings (Snespurv) we caught at Verdens Ende 3. We also tried to catch Rock Pipits (Skærpiper) that day, for what Hanelie and Yehonatan put a lot of effort in, putting up the nets in the water between the rocks the night before. Unfortunately, we weren't successful with Rock Pipits (Skærpiper). Days we're getting busier, the migration of Jackdaws (Alliker) picked up immensely. We also started checking out different observation spots in the area, together with Jørgen Kabel, who was so kind to drive us there. We did a tour once, where we visited Flagbakken and Råbjerg Mile, looking for Cranes (Trane) and the first migrating raptors. For some of the days we joined Michael Anker for ringing at Jennes Sø. These were the first ringing sessions for us in 2023.

One of the most impressive events in March was the snowstorm, which reached Skagen on 7 March. The stations work slowed down for a couple of days during heavy snowing, storm and immense fog. But it was still amazing to go outside and experience this kind of weather. So even if it was difficult to walk facing these conditions, we spend a lot of time outdoors. A personal highlight for me, was the moment where I had an encounter with a big flock of Bearded Tits (Skægmejse) on the track to Nordstrand. When the storm slowed down, the landscape was still covered by 30 cm. of snow, but it was easier to walk. We started doing observations again, and often went out to check the area, improve things on the raptor traps and doing other simple field tasks. At one point, the snow also melted, and a lot of days were very rainy and foggy. Some days we were just standing at Verdens Ende 1, trying to spot birds but we weren't able to see further than 50 meters, which was kind of frustrating. But we also had some great observing days during the month, with very special birds like record numbers of Bewick's Swans (Pibesvaner) migrating.

*The Raptor trap is inspected, 8 March 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

Lauren and Yehonatan were out night catching some evenings, but unfortunately, they were not successful. The first guests of the year in the apartment were Lars and Anette. One evening, Lars, who is a talented photographer, gave us a presentation with photos from Svalbard. On 15 March, we went for another Fulmar survey along the beach and were quite successful; we had two dead Fulmars (Mallemuk), which were used for plastic research later. We combined the walk with a Beach Cleanup and collected four big bags of rubbish on the way. It was frightening to see how much rubbish was washed ashore during the storm. On the 16th of March, we were amazed to spot a Humpback Whale (Pukkelhval) in Skagerrak. A couple of days later, we saw the whale again. On 18 March we started putting up mist nets at Kabeltromlen. We also cut a lot of trees there, to prepare the area for a great ringing season. Each week one of us headed to the Cormorant Lake to check the number of breeding Cormorants (Skarv).

After Lars and Anette - Lotte, Britta and Anna stayed in the apartment for a week. On 21 March, the first ringing session at Kabeltromlen took place! Followed by more highlights at the station; On 25 March Dante spotted a beautiful male King Eider (Kongederfugl) in a flock of 1000 Common Eiders (Ederfugl). The bird was enjoyed by multiple birders coming by to see it. That day, Dante also spotted a Rustic Bunting (Pileværling). This was for sure one of the best days in March! The last week of March, Bjarne, a friend of mine, came to Skagen and joined the team. We also welcomed a new guest – Emilia, a Swedish artist. As more and more raptors were approaching Skagen, we began working more intensively on the raptor project. While we for example put up a net at a dune near the old lighthouse garden and tried to attract Raptors with a big stuffed Eagle Owl (Stor Hornugle) that Simon borrowed from the Aarhus University. Some of us drove down to the big raptor trap to bury an old deer and bring a new one to attract raptors. We also rolled a big, new cable drum to Kabeltromlen. We celebrated the event and the start of the ringing season with Champagne, looking forward to a great season.

At Verdens Ende 3 the temporary radar station from researchers at Aarhus University was installed. Some of us went around there every now and then and got to know their special instruments for getting data from migrating birds, like a special binocular, which you can use for measuring the altitude of migrating birds. In the end of March Simon gave two guided tours. One for people from different nature reserves from all around

the world and one for a school class. We also took a second Fulmar Survey but weren't that successful with that one. Still, we picked up a lot of rubbish from the beach again. In the end of March, Bjarne and I had to say goodbye to the birds, Skagen and the team.

*Celebrating the new cabledrum, 28 March 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

April

By Yehonatan Ben Aroia

For a relatively cold April, we spent every possible day outside either ringing or observing birds throughout the month. The volunteers that stayed during April were Dante Shephard, Lauren Evans, Michael Colley, Esben Hansen and Jeppe T. Madsen.

Each volunteer contributed a lot to the lovely atmosphere at the station, and shared their knowledge about mainly birds, but also many other things. We really tried the best we could putting a lot of time trying to catch raptors in many ways, which we found out is not an easy task in Skagen. It is easier back home in the deserts of Israel.

Among the highlights from the beginning of the month we had 11 Shags (Topskarv) on 2 April and counted 6.400 Chaffinches (Bogfinke) migrating 3 April. The same day we observed the first Pallid Harrier (Steppehøg). At the ringing site, Kabeltromlen 32 Goldcrests (Fuglekonge) and 26 Robins (Rødhals) were ringed 7 April.

*Steppehøg (Pallid Harrier), 19 April 2023.
Photo: Yehonatan Ben Aroia.*

In the evening on 11 April we were all very excited to catch and GPS-tag the first Common Buzzard (Musvåge) for the station in the pyramid traps. 9 April was one of those days no one could predict, we went ringing as usual, and when we took the first net round, we had around 60-70 birds, mostly Goldcrests (Fuglekonge) and Robins, (Rødhals). After calling for extra pair of hands, we finished the ringing with 206 birds, exhausted but very happy. There must have been thousands of Goldcrests (Fuglekonge) all over Skagen that day.

13 April was a day where we got lured by the sounds of Nature. All of us were fooled by a branch. It started when Dante thought he heard a Cetti's Warbler (Cettisanger) calling from the bushes along the tractor track. All of us and every birdwatcher in the area rushed to the scene. The bird was constantly calling from the same place, and after 2 hours of 30 experienced birders listening to the bird, and agreeing that the call fits a Cetti's, something started to feel a little suspicious. After a thorough check, it apparently was just a squeaking branch, what a weird coincidence! The second Greater Spotted Eagle (Stor Skrigørn) of the year visited Grenen on 14 April and during the following days after high numbers of Raptors passed by including hundreds of Sparrowhawks (Spurvehøg).

The new CES ringing site at Skarvsøen we prepared on 26 April. After three hours of hard work the area was ready, and the mist nets were placed ready for monitoring of breeding birds. The special community around Skagen Fuglestation is always very welcoming and helpful. People are helping us with the field work, sharing their knowledge with us, giving us a ride to town or giving us wine and snacks for Easter. All those things made us smile and gave us a very nice time. Thanks to all of you!

May

By Lauren Evans

May was a busy month at the Bird Observatory with plenty of excellent birding and ringing. Myself, Dante Shepherd and Michael Colley remained at the station for the month whilst Yehonatan Ben Aroia headed back to Israel in mid-May. We were also joined for a short period by both Toh Ying Ying, Chloé Meymy and Zach Pannifer arrived at the end of the month.

May brought the arrival of many spring and summer migrants and us volunteers found some scarce species in the field including multiple, White-billed Divers (Hvidnæbbet Lom), Red-throated Pipits (Rødstrubet Piber), Bluethroats (Blåhals) and a Red-breasted Flycatcher (Lille Fluesnapper). With the warmer weather and summer migrants, this month

unfortunately also brought an onslaught of mosquitoes which became a nearly daily battle!

May also saw both myself and Yehonatan progress from an X ringing permit to a C permit which meant we had both been deemed competent to lead the ringing sessions at Kabeltromlen and Skarvsøen. We've had some excellent days ringing and caught 5 Hawfinches (Kernebider), 9 Wood Warblers (Skovsanger), 2 Red-backed Shrikes (Rødrygget Tornskade), 3 Bluethroats (Blåhals) and a Green Sandpiper (Svaleklire) throughout the month.

*CES ringing at the Cormorant Lake, 25 May 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

May saw the start of the Constant Effort Site (CES) ringing at our new site Skarvsøen (Cormorant Lake). CES is a Europe-wide standardized ringing project which aims to provide information on breeding birds, comparable both across sites and years. We had some good catches of breeding birds throughout the month as well as a few exciting migrants including a Yellow Wagtail *ssp. thunbergi* (Nordlig Gul Vipsjert) and a male Bluethroat *ssp. svecica* (Nordlig Blåhals). The Bluethroat has been my bird of the spring since it was a species I've wanted to catch for a long time! Whilst at our CES ringing site at Skarvsøen, we have continued with our ongoing monitoring of the breeding Cormorants (Skarv) and have been pleased to see so many active nests and finally some chicks.

On 6 May we joined forces with local birders to take part in the 'Battle of Towers' (Tårnenes Dag) - a Scandinavia-wide competition where teams 'battle' to see the highest number of species from one site in a day. From World's End (Verdens Ende), the Skagen team managed to see 98 species! Skagen Fuglestation

*Bluethroat (red-spotted) (Nordlig Blåhals), 15 May 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

also hosted the annual Bird Festival in May - three days of guided tours, talks, stalls, and competitions, finishing with a barbecue. Simon gave two excellent presentations on the night activities we carry out at the station (including nocturnal sound recording and night catching) and plastic pollution in Fulmars (Mallemuk). Other presentations included raptor migration, information on local birding sites, Orca ecology and current research on Nightjars (Natravn). During the festival, Kent Olsen found Skagen and Denmark's second Pacific Diver (Stillehavslom) which was enjoyed by the hundreds of birders present.

Throughout May, the volunteers at the station had been assisting a team of researchers from Aarhus University at their radar station located in the dunes at Grenen. The project is using both laser binoculars and radar to measure the flight height of migrating birds, with a particular focus on raptors, as they head out to sea towards Sweden. We've all really enjoyed getting to know the Aarhus team as well as using the equipment and have had a small competition between ourselves of who can 'shoot' the furthest bird with the laser binoculars. Dante was leading with a Common Buzzard (Musvåge) a whopping 2600m away!

This spring, we have been trying to catch migrating raptors to deploy GPS tags, also in partnership with Aarhus University. Towards the end of the month, Simon's camera trap was alerted that there was a Common Buzzard (Musvåge) in one of our traps further south. A young, female was ringed and fitted with a GPS tag and so we look forward to getting more information on her movements.

Overall, May was a busy but brilliant month. My personal birding highlights have to be seeing a Griffon Vulture (Gåsegrib) soaring over the ringing site and

both male and female Red-footed Falcons (Aftenfalk) hunting just meters away. We also got to know many of the local birders a lot more this month and we'd like to thank everyone for sharing their passion and knowledge with us all.

June

By Zach Pannifer

June was a month full of great birds and some fantastic birding moments. Myself, Dante Shepherd, Lauren Evans and Michael Colley all had the privilege of being at Skagen Fuglestation for the majority of the month and we were also joined by Esben Hansen and Toh Ying Ying for shorter periods of time. At the end of the month, just before I left, Seán Walsh arrived.

Michael joined me for my first session at the Aarhus University radar, which involves using special laser binoculars. The morning was slow but in one afternoon we had four Honey Buzzards (Hvepsevåge) migrate out towards Sweden. Then at 14:00 we received a call from Simon. He had just found a singing Blyth's Reed Warbler (Buskrørsanger) along the tractor track, so we quickly packed up and closed the radar and rushed

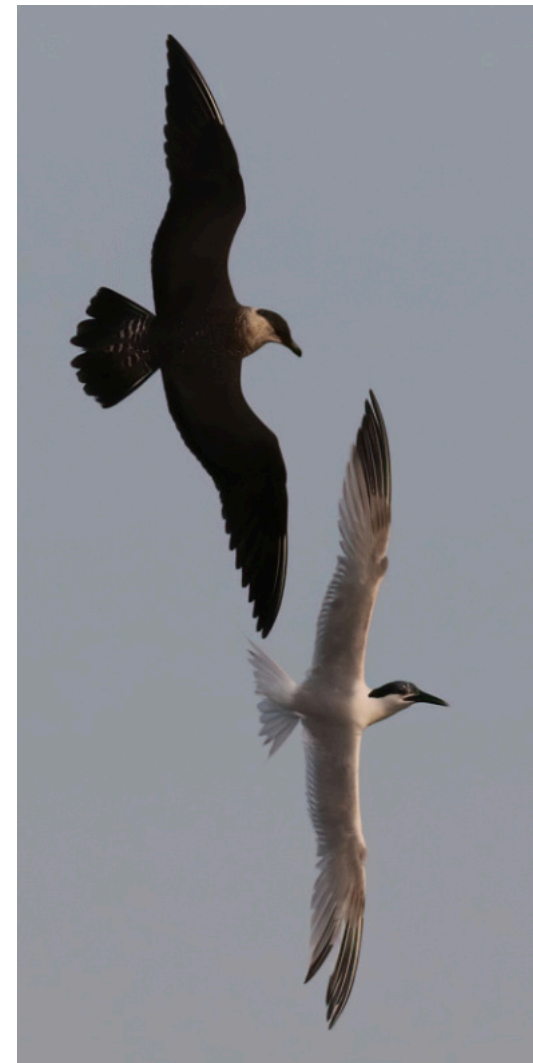
round to Simon. Thankfully the bird was still singing once we reached Simon and it was quite close too. We did not see the bird but that did not bother us too much as it was just great to hear its lovely song. We then headed back to the radar to finish our session tracking migrating birds.

All the volunteers were lucky to see some amazing birds caught whilst ringing at Kabeltromlen throughout the month. Some days were slow, and some days the nets were full of birds, but a few standout birds in June really rewarded us for our efforts and early mornings. One of these standout birds was a male Nightjar (Natravn) in the daytime. One morning whilst we were ringing at Kabeltromlen Simon heard a Nightjar churring somewhere nearby. Later, during one of our net rounds, we heard it again and it was very close, so I went looking for it and managed to find it. Unfortunately, it saw me a few moments after I had spotted it, and it flew off. However, it quickly dawned on me that it had flown straight towards one of our open nets. I shouted Simon and my fellow volunteers over. It was a fantastic bird to see in the hand and being in the daytime it allowed us to really appreciate its plumage features.

*Nightjar (Natravn) during daytime, 8 June 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

A little later in the month another two standout birds were caught in the same morning. They actually saved the morning because overall there were not many birds during this particular ringing session. But that did not matter on this occasion because when Michael and Lauren came back from the first net round, Michael explained that he had extracted an interesting-looking Acrocephalus Warbler. He took it out of the bag and instantly Lauren thought she knew what it was. They then processed the bird, took all the required measurements, assessed the wing formula, before repeating the process for a second and then even a

*Long - tailed Skua (Lille Kjove) hunting Sandwich Tern (Splitterne), 30 June 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

third time to make sure all their readings were accurate. Sure enough they were, and they confirmed that the bird they had in their hands was a Blyth's Reed Warbler (Buskrørsanger)! They proceeded to call Simon and Lisa so they could come and see the bird and also put the news out for the locals. Everyone who came to see the bird dispersed satisfied again. However, even more people ended up at Kabeltromlen later on in the morning when, in the final net round of the day, Lauren found a Paddyfield Warber (Lille Rørsanger) in one of the nets. She knew what it was immediately but had to finish closing the rest of the nets with Michael before they could then go through the same process as with the Buskrørsanger to confirm her thoughts. Once again, all the measurements confirmed that Lauren was correct with her initial identification and that they had amazingly caught another rarity in the same morning! Perhaps what makes the whole morning even more spectacular is the fact that just the night before Lauren had given a presentation to Simon and the volunteers about the ageing and identification of Acrocephalus warblers! It was a great way to put what she had just taught us to good use. In another article in this year report You can see pictures of the two rare Warblers.

15 June saw the end of observations for the spring season and 20 daily spring migration ringing at Kabeltromlen also came to an end. We ended the spring having ringed 2580 birds. We all spent the final days of June entering ringing data, observation data and raptor summaries, as well as doing some whole group raptor watches, ringing of some more birds including Ringed Plover (Stor Præstekrave) chicks, and Swallows (Svaler), and making the most of some well-earned time to rest. Michael taught us how to make 'Domoda', a classic Gambian dish that we had all loved when he cooked it for us, before he then left to go home on 27 June. On my final evening at Skagen we were all spoilt to sensational views of a 3cy. Long-tailed Skua (Lille Kjove) harassing Sandwich Terns and associating with an Arctic Skua (Almindelig Kjove) over the beach at Grenen. As Lauren stated in the blog that day, quite a last evening for me and first evening for Seán!

July

By *Seán Walsh*

The month of July had many short-term volunteers at the station. I was one of those staying longest, being here from end of June until early August. Dante Shepherd and Lauren Evans left in early July after being here since March, and Søren Leth-Nissen stayed for a few days in the beginning of the July. Kalina Siwek stayed for two weeks in the middle of the month, and Martina Hillbrand stayed for four weeks at the end of July also to mid-August. A German Simon Kiese also came to stay at the end of July, though he would be here for the rest of the year. It was a very multicultural month for Skagen Fuglestation. Many nationalities stayed at the station, from Irish & English, to German, Polish and Danish. We bonded the most over our food. Even though most of us were vegetarians, we made changes to various dishes and cooked some of the most delicious foods we've had. We bonded over our diverse birdwatching experiences all over the world, and the cool birds we have ringed in these places also. The volunteers have the Bird Observatory (and Simon Sigaard Christiansen) to thank for a rich, educational experience.

Juvenile Ringed Plover (Stor Præstekrave). One of the few breeding species on the beach.

Archive Photo: Erik Christophersen.

In Skagen, beginning of July is considered a quiet time for birds. There are not many volunteers at the Observatory, and ringing and observing did not need to be done every day while the birds are breeding. Still, we were at the Observatory for a reason, and we went out almost every morning, weather permitting. The weather was usually poor, at least for being summer. But from a Birders viewpoint, bad weather is more often than not, 'good' weather. The entire month of July was amazing for Skuas (Kjover), with daily roosting sightings of Arctic Skua (Almindelig Kjove). There would usually be at least a handful on the

beaches of Grenen every morning, giving the most amazing views most volunteers had ever seen of them. One day, the Arctic Skua (Almindelig Kjove) were so plentiful that Knud Pedersen recorded at least 25 individuals, along with a Long-tailed Skua (Lille Kjove). Aside from the skuas, there were Manx Shearwaters (Almindelig Skråpe) and various wader species seen throughout the wet and windy days. July was truly an amazing month for the observations despite the 'poor' weather.

*A rainbow surrounding the lighthouse, 26 July 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

Throughout the wet and windy weather, several attempts were made to catch waders at Grenen during the night. We managed to go out one night, oddly enough one without much cloud cover. We took two nets and flashlights with us. This type of catching felt more like a game. Instead of waiting for the birds to come to the net, we brought the net to them. Using a flashlight, we would chase birds for hours through the flooded strand. The idea was to temporarily blind them so they couldn't see us and then trap them in one of the nets. It felt quite silly being out doing this, prancing around the shore after birds that constantly flew off. We did eventually hit a jackpot, a Lesser Black-backed Gull (Sildemåge). Given the size of this bird, we had to immediately put it in a bag and get back to the station to ring it. There was no time to catch other birds. We got back to the lab, and poor Lisa, who had been handling the bird since it was caught, kept getting poked by the bird's beak. She described it as a "blunt spear of metal" poking into her side. As the measurements were taken, the bird excreted all over Lisa, others and the lab, giving the room an awful fishy smell. I took the bird outside to release it at the beach by the station and could see it fly off into the dark night.

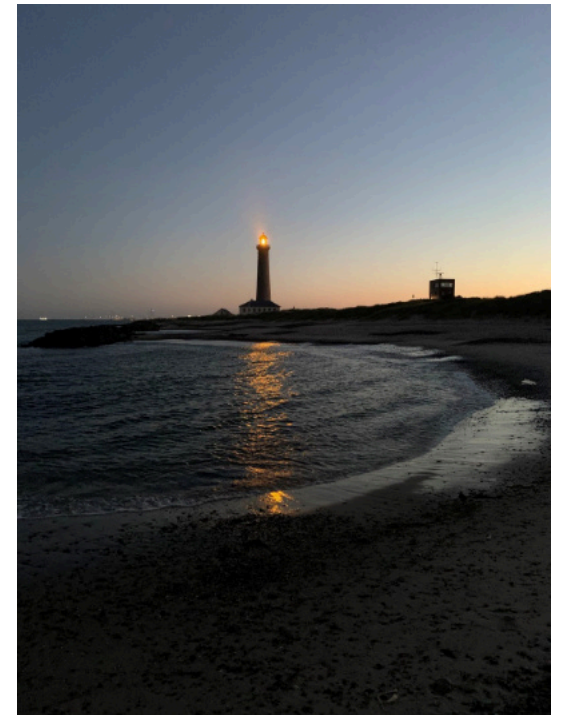
Towards the end of the month, as the westerly winds died down and the calm, proper July weather returned, most of the Skuas (Kjover) and Shearwaters (Skråper) disappeared. But it gave us another amazing opportunity; to put out nets at night on the beach, to catch Storm-petrels (Stormsvale) and Nightjars (Natravn). The first night we put nets out, 28 July, turned out to be the most successful. It was the night after the winds had practically stopped, and birds were moving out from the Kattegat back to the North Sea. We would try to catch these birds passing by in the night. That night we set a record for the amounts of European Storm-petrels (Lille Stormsvale) caught in one night: two. It might not sound like much, especially for one of the volunteers who happened to be from Ireland, but in Denmark, these birds are quite rare, and to catch one is amazing. People from all over the country, and even Sweden, travelled to Skagen Fuglestation to see us put up nets and speakers to catch these birds. We tried many nights after this particular Thursday to catch them, but without success. Regardless, we were incredibly satisfied with the night we caught two. The first of these birds happened to be caught just 49 hours later in Utsira, Norway, some 380 kilometres away in a straight line, but more like 500 by sea. It was the first Danish-ringed European Storm-petrel (Lille Stormsvale) to be recaptured in the short history of the Danish ringing of this particular species. Despite the lack of Storm-petrels (Stormsvale) caught in the nets, the following nights proved rather successful in catching Nightjars (Natravn). Most nights yielded two birds at least. The method for catching these birds was practically the exact same as catching Storm-petrels (Stormsvale), except the nets were put out in the old lighthouse garden across the road from the Bird Observatory. The idea was to catch both migrating individuals, as well as birds breeding south of Skagen. We managed to catch birds doing both. One of the birds we caught turned out to be a recapture as well! It was ringed last year as an adult in the forest south of Skagen, and evidently had returned to Skagen this year to breed again.

August

By *Simon Kiese*

August started as July had ended. The weather was very nice and various exciting activities were planned. Happy with our success in catching Storm Petrels (Stormsvale) at the end of July, we tried again on some nights in August. Even though we couldn't ring any more Storm Petrels, we still had some entertaining nights and were able to ring Turnstones (Stenvender), Red Knots (Islandsk Ryle) and Common Terns

(Fjordterne) on the beach. Even without birds, the warm nights were very idyllic, sometimes with bioluminescence. We were more successful with the net and the sound for Nightjars (Natravn) in the old lighthouse garden. We were successful on two out of three nights and were able to catch a total of 10 nightjars! One of which was ringed by us the year before at the breeding ground 10 km. away!

*The lighthouse after sunset, August 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

When the weather permitted, we took every opportunity to ring at Kabeltromlen. After a quiet start, we were able to witness the beginnings of the autumn migration. The early rise was rewarded with Barred Warbler (Høgesanger), Bluethroat (Blåhals), Kingfisher (Isfugl) but also Water Rails (Vandrikse). However, the absolute highlight was not just one, but two young Greenish Warblers (Lundsanger) that we were able to ring. Nobody would have expected two in one day!

We ringed at Skarvsøen as part of the CES project. This also required cutting work, which we completed in record time despite the heat. This was rewarded with the first ringed Ruff (Brushane) for the station and a beautiful Wryneck (Vendehals). We were also able to ring in the garden and learn more about the moulting of birds with a little more peace and quiet. Here we were also able to apply what we had learnt from Simon C's moult sessions.

In addition to ringing, the daily tasks also included counting migratory birds. Many gulls were resting at Grenen and we were able to read some colour rings, which led to more or less exciting answers. As soon as the beach was flooded by the sometimes, strong wind, various waders could be observed here. My highlight here was several nice sightings of Temminck's Stints (Temmincksryle), but Black Terns (Sortterne) also roosted here briefly. The strong wind at the beginning of the month delighted the observers with Manx Shearwaters (Almindelig Skråpe) and Arctic Skuas (Almindelig Kjove), which even roosted on the beach, making for some enchanting sightings. Another effect of the wind was that the number of Kittiwakes (Ride) roosting on the beach rose to 200 and we were able to read 12 colour rings just in one day.

Maintenance of the lanes in the ringing areas, August 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

Over the course of the month, we were able to see a White-billed Diver (Hvidnæbbet Lom) here, which for many of us found a place on our life list as a new species. Also, a Black Scoter (Amerikansk Sortand) could be seen from World's End 3. An early season Slavonian Grebe (Nordisk Lappedykker) swam past the lighthouse. But, also a probable Minke Whale

(Vågehval) could be spotted, which is definitely one of the highlights for me.

In addition to the night fishing, I was able to record a few nights to get at least some NocMig results from here. Then we had a visit from reporter Karinia Demuth, who wrote an article about the Bird Observatory for the magazine "Fugle & Natur". Meanwhile, we got the MOTUS antenna ready for the autumn season together with Peter Kristensen. The Cormorant (Skarv) monitoring at the harbour was added as a new task, investigating the effect of regulations on the species. The Danish Movie, which was projected onto our building and which we could enjoy outside with popcorn, was more enjoyable. Unfortunately, the search for Great Snipes (Tredækker) was unsuccessful, but dear readers, you can look forward to September!

Volunteers having a lesson in the office, August 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

At the beginning of the month, we were still the team with Seán Walsh, whose passionate cooking skills should not go unmentioned, and Martina Hillbrand, from my arrival. Then Seán left us, but we quickly got support from Bjørn Laursen. Gustav Nyberg and Hayley Land joined us and spent most of the season with me - I've grown very fond of both of them! Johanna Veentjer stopped by for a day and sweetened the time between the nightly net checks. Rebecca Cheapé and Antonia Greil joined us and brought a breath of fresh air to the station and shared many wonderful moments with us. Station life was always nice and uncomplicated. Despite the many enjoyable but time-consuming activities, we still found time to have a fight in the Danish game game "Klask" or go for long walks - always with binoculars!

September

By Hayley Land

Only a couple of hours into September and we had one of the biggest highlights of the month, a Great Snipe (Tredækker), the first ringed for the station this year! Our group trip to Støvring, just south of Aalborg, became known as the 'Great Snipe Adventure' and was an amazing way to start the month.

Gustav Nyberg releasing a Great Snipe (Tredækker), 1 September 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

Ringing continued every day at Kabeltromlen when the weather allowed. For us, the highlights included a stunning Parrot Crossbill (Stor Korsnæb), a first ever catch for the station! September also brought the first Yellow-browed Warbler (Hvidbrynet Løvsanger) of the autumn season, a relatively common but scarcely caught Whinchat (Bynkefugl), and a recapture of a Blackcap (Munk) ringed hundreds of kilometres away in Belgium. With the CES sessions all completed, we also enjoyed one last ringing morning at Skarvsøen before taking all the nets and poles back to the station. Here we were lucky enough to catch a stunning adult Water Rail (Vandrikse) and a rather feisty Jay (Skovskade). We also helped to set up nets at Jennes Sø; Michael Anker began his autumn ringing there and we enjoyed seeing our first Mealy Redpolls (Stor Gråsiken) of the autumn among the many Lesser Redpoll (Lille Gråsiken).

Night catching continued throughout September with a couple more successful tries at catching Nightjar (Natravn) early in the month. We also had success with dazzling waders, with two Dunlin (Almindelig Ryle) caught on the beach at Grenen using the hand net. An Arctic Skua (Almindelig Kjove), caught by hand on the beach was taken into care at a recovery centre. Sadly, it didn't survive though.

Hayley Land ringing a Water Rail (Vandrikse), 9 September 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

Migration counts continued every day with highlights including a Cory's Shearwater (Kuhls Skråpe), a Leach's Storm-Petrel (Stor Stormsval) and eight roosting Caspian Gulls (Kaspisk måge) on the beach. We also enjoyed several excellent duck days and were very excited to hear a Hume's Leaf Warbler (Himalayaløvsanger) at World's End 1. An Eastern Yellow Wagtail (Alaskavipstjert), spotted on the beach by Simon K. and Hans Christophersen, was the first record of this species for Denmark and so prompted lots of celebrations. Hours were spent watching the bird and eventually a faecal sample was collected so that DNA could be obtained. What an exciting day!

Parrot Crossbil (Stor Korsnæb), 28 September 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

Throughout the month, we continued with the current projects, completing another Fulmar (Mallemuk) survey where a record breaking five Fulmars were collected along the 10 km stretch of the beach. Cormorant (Skarv) monitoring at the harbour continued almost daily until late September when the project was completed. Several guided tours were led around Grenen for school children, families, and interested visitors. They were shown the local wildlife, given ringing demonstrations and the children had a go at some nature puzzles. At the end of the month there was also a tour to celebrate European Birdwatch Day.

*The Aurora, 18 September 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

Station life continued to be fun and interesting. New volunteer Antonia Greill joined us at the beginning of the month and so our September team was complete with Gustav Nyberg, Simon Kiesé, Hayley Land and Rebecca Cheapé. We were lucky enough to see the Aurora (Northern Lights) one night with stunning green colours captured on camera. Back at the station, Simon C. led training sessions on a variety of topics including ringing ethics and ageing bird with assessment of the skull which were very interesting and informative. We also all enjoyed many birding and wildlife walks in the local area and saw the first Snow Buntings (Snespurv) of the autumn. Overall, the time just flew by, what a great month!

October

By Gustav Nyberg

October will be remembered as a wild month. A month where both we and the landscape were truly windblown. Grenen was daily altered by the harsh easterly winds. Easterly winds that with them brought massive amounts

of sand to the dunes, meaning that the World's End 4 is well on its way. Fortunately, October's east winds also had some very welcome side effects in the form of several unusual bird species.

The Eastern Yellow Wagtail (Alaskavipstjert) was present until 1 October after spending some days at the beach. Other rare birds were Blyth's Pipit (Mongolsk Piber), Siberian Stonechat (Sibirisk Bynkefugl) and Red-flanked Bluetail (Blåstjert). At sea, autumn was also in favour of Skagen, as an influx of Little Auks (Søkonge) and White-billed Divers (Hvidnæbbet Lom) was observed during the migration counts. In the ringing, there were also nice birds, including Yellow-browed Warbler (Hvidbrynet Løvsanger), Siberian Chiffchaff (Sibirisk Gransanger), and Arctic Redpolls (Hvidsirken). An atypical find was also made at the end of October, as Halloween celebrations were at its peak. A Pallid Swift (Gråsejler) was found dead by Simon C. just below where we hang our waders close to Kabeltromlen. Quite strange.

After we became two people less at the station on 2 October, as both Rebecca Cheapé and Antonia Greill left us, Thomas Weston became a new part of the team the rest of the year. The October team consisted of Simon Kiese, Hayley Land, Thomas Weston, and Gustav Nyberg. Together, we had a great time at the station, enjoying, exploring, taking windy walks along Grenen, and playing several of the various board games that reside here at the station.

We conducted various types of fieldwork this month. We were involved in attempts to catch pipits and owls, night-catching, the national NOVANA counts and NocMig.

The owls we focused on getting in the nets during owl trapping were Short-eared Owl (Mosehornugle) and Tengmalm's Owl (Perleugle). We were engaged in this activity for several evenings, but only once did we manage to catch an owl in the net. It was a Short-eared Owl Mosehornugle. Thomas checked the nets and, to his amazement, spotted the owl in the net, but it managed to free itself with a bit of cleverness before Thomas could reach it. Although we were persistent and continued the nocturnal work, it was not enough to catch another owl in the net.

*Looking for owls in the night, October 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

*Colours of a Jack Snipe (Enkeltbekkasin), October 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

In addition, we continued night catching and increased the intensity of it, as October is a good month to catch the three snipe species: Jack Snipe (Enkeltbekkasin), Common Snipe (Dobbeltbekkasin) and Woodcock (Skovsneppe). Several times, we managed to ring both Jack Snipes (Enkeltbekkasin) and Woodcocks (Skovsneppe). They are incredibly beautiful and fascinating birds that wander around in search of food when night falls. The Jack Snipe (Enkeltbekkasin) with its stunning sparkling green and purple feathers on the back and the Woodcock (Skovsneppe) with its large eyes and explosive wing beats. Amazing birds! We also succeeded once in ringing a Dunlin (Almindelig Ryle).

We conducted fieldwork in connection to the NOVANA counts, which is a national monitoring project where specific groups of bird species are counted within the same days in the whole county. We went to Grenen and Skarvsøen to count the roosting birds, especially waterfowl. There was not much activity in the lake, but we did see some different duck species which included; Goldeneye (Hvinand), Teal (Krikand) and Mallard (Gråand). Otherwise, we could spot some Bearded Reedlings (Skægmejse) and hear some Water Rails (Vandrikse) in the reed bed.

*The team heading for catching birds in town, October 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

We were also fortunate that the Waxwings (Silkehale) really invaded Skagen in large flocks this year. We were lucky enough to ring two Waxwings (Silkehale), which means that the station now has ringed a total of 4 Waxwings (Silkehale)! This was only possible with our recently established contact to a local, Johan Fynbo. He let us into his home on 19 October and gave us permission to set up mist nets in his garden. Incredibly kind and pleasant person. In addition, we also had good help from our guests, Karen-Marie and Søren Leth-

Nissen, who helped with the transport all our equipment. This trip into town to ring Waxwings was special for all of us and something we look back on with a smile.

November

By Thomas Weston

November began with a mixture of weathers but remained cloudy overall. Breezy, cold conditions from the North encouraged migration on the coast and inland to occur. However, with a change of wind direction to the south/south-east direction, the number of birds in the area decreased as temperatures rose and conditions became calm, cloudy, and settled. A change in the wind direction to the north-east resulted in temperatures dropping and remaining around 2-3 C during this period. Hail, snow, and rain were experienced, and persistent cloud cover occurred. Where rises in temperature occurred, large numbers of Mealy Redpolls (Stor Gråsiken) were moving. Settled conditions followed but changed as a storm arrived from the southwest rising temperatures and giving unseasonably warm conditions. At the end of the month, temperatures dropped below 0°C and the arrival of snow on 27 November resulted in the temperature dropping further.

Snow at World's End, November 2023.

Photo: Thomas Weston.

After a busy month of ringing in October, ringing totals in November relatively high throughout the month. Between 1 – 7 November, 351 birds were ringed at Kabeltromlen and 285 birds were ringed at Jennes Sø. Highlights included a very late Reed Warbler (Rørsanger) at Jennes Sø on 1 November and an influx of Firecrests (Rødtoppet Fuglekonge) at Kabeltromlen. Due to change in the weather conditions

between 8 – 14 November, 77 individuals were ringed at Kabeltromlen and 7 individuals were ringed at Fyrhaven. This included a Black Redstart (Husrødstjert) and Twite (Bjergirisk) at Fyrhaven on 9 November. Between 15 – 21 November, 55 birds were ringed at Kabeltromlen, 427 were ringed at Jennes Sø and 2 were ringed at Fyrhaven. The highest day total of birds caught this year came on 18 November where more than 450 birds were caught. During this period, highlights included two Siberian Chiffchaffs (Sibirisk Gransanger) caught and ringed including one at Kabeltromlen on 17 November with another at Jennes Sø on 18 November. Ringing at Kabeltromlen closed on 21 November with a male Bullfinch (Dompap) being the last bird ringed here this year. Ringing between 22 – 30 November was undertaken at Fyrhaven with 13 individuals ringed including the seventh Arctic Redpoll (Hvidsiken) for the autumn. Thank you to Ib Albin Olsen, Jacob Jensen and Jeppe T. Madsen for help in the ringing.

Happy bird ringers: Thomas Weston, Ib Albin Olsen and Mathilde Ducroz, November 2023.

Photo: Mathilde Ducroz.

Between 1 – 7 November migration counts from World's End 3 were busy with almost daily sightings of White-billed diver (Hvidnæbbet Lom), a single sighting of a Sooty Shearwater (Sodfarvet Skråpe) that was only a few metres from the shoreline, and large numbers of Auks (Alkefugle) including one morning where five species of auk were seen. Migration became quieter between 8 – 14 November with highlights included flyby Little Auk (Søkonge), and a Great Skua (Storkjove) on the beach. Due to a change in the wind direction, counts at the end of this period were undertaken from Nordstrand and remained here between 15 – 21 November. Highlights included a Great-northern Diver (Islom) and a Glaucous Gull

(Gråmåge) which both lingered for at least a week after first being found. Migration counts between 22 – 30 November resumed at Worlds End 3 with noticeable species included a Sooty Shearwater (Sodfarvet Skråpe), a late Arctic Skua (Almindelig Kjove) and a busy day on 24 November where large numbers of Kittiwake (Ride) passed throughout the whole day – spectacular! The arrival of snow and shortened daylight hours decreased the number of species and totals recorded.

The rarest bird in the ringing this month was a Blyth's Pipit. The first ever to be ringed in Denmark and only the fifth record for the country. The bird was caught close to the ponds at Grenen while trying to catch Water Pipits (Bjergpiber), which we have a colour-ringing project for. We didn't catch any of the latter but a Blyth's Pipit was for sure a great treat. Night catching at Ellekrattet was undertaken routinely but was limited by the phase of the moon and snow during the month. Counts of all species with thermal binoculars were undertaken each session and the capture and ringing of a small number of Woodcock (Skovsneppe), a Blackbird (Solsort) and a Fieldfare (Sjagger) were done. The ringing site at Kabeltromlen closed 21 November. This task involved taking down all the poles, stakes, nets, strings, and signs. A task done within only a few days due to the efficiency by the team. This was completed in good time as the last week of November resulted in snow and our efforts changed to feeding the birds in the old lighthouse garden.

Aurora and The Lighthouse, November 2023.

Photo: Skagen Fuglestation.

During the month Mathilde Ducroz, Simon Kiese, Gustav Nyberg and Thomas Weston made up the permanent team at the bird observatory and got a visit from Lasse Heckroth. November was a period of high solar activity and in the first week of the month we

were lucky to see the aurora and be able to get some nice photos of the team with this spectacle behind us! The aurora was very strong at the end of the month, and we watched the spectacle for many hours taking lots of photos which was incredible. Birding trips away from Grenen included a visit to the industrial area on 11 November resulting in us cycling back to the observatory in hope for some more birds to be seen. A successful birding trip led by Knud Pedersen on 15 November resulted in us seeing a very cold looking Squacco Heron (Tophejre) and we counted large numbers of waders and waterfowl at a nearby lake which was amazing as we saw roughly 100 Bewick Swans (Pibesvane) and thousands of Greylag Geese (Grågås) and Whooper Swans (Sangsvane) – higher than any of us had ever seen! The arrival of three Little Auks (Søkonge) at Skagen Harbour led us to make a couple of photography trips to see these birds swimming and feeding very close to the harbour wall. The snow at the end of the month was a very beautiful experience and led to a lot of fun between the volunteers. November was a great month, full of birds and lots of great memories.

December

By Mathilde Ducroz

The weather for the beginning of December was cold, around -2°C. This meant the snow that fell at the very end of November stuck around for the time the volunteers were still there, with more snow falling around 6 December. The calm and windless days at the start of the month meant many Mealy Redpolls (Stor Gråsiken) migrated.

As Kabeltromlen was closed earlier in November, bird ringing was restricted to the courtyard and the old lighthouse garden. After a slow day 1 December, we changed the layout of the nets in the old lighthouse garden from one to two nets set up in an angle. Apples and seeds were used as bait to attract birds. Being in December, migration had slowed down drastically and mainly Redpolls (Gråsiken) were still moving disregarding the resident species, therefore calls were used to attract individuals. Over the seven days, we caught a total of 122 birds, 109 of which were Redpolls (Gråsiken). It was interesting to see that the Mealy Redpolls (Stor Gråsiken) ringed were predominantly adults in this period. A Greenfinch (Grønirisk) another winter species in the ringing was caught on 3 December. It was also nice to recapture a few birds at the Lighthouse previously ringed at Kabeltromlen including a few Blackbirds (Solsort) and Long-tailed tits (Halemejsje).

A potter trap to catch Rock pipits (Skærpiiber) was run alongside our garden ringing. The trap was placed at different locations along the beach with worms as bait and pipit calls, but we weren't successful. Night catching was undertaken at Ellekrattet and along the shore. There was no success with Woodcocks (Skovsneppe) at Ellekrattet but a Purple sandpiper (Sortgrå ryle) was caught this way which was the first and last to be ringed this year.

*Purple Sandpiper (Sortgrå Ryle), December 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

A few days were spent visiting different harbours in the region (Albæk, Strandby, Bratten and Skagen) looking out for waders, waterfowl and gulls. Some highlight species include a group of Purple Sandpiper (Sortgrå ryle), two White-tailed eagles (Havørn) and Little Auks (Søkonge). At Skagen harbour, we fed the gulls some bread in the hopes of reading their color-rings and attract some rarer species. A Caspian Gull (Kaspisk Måge) was found this way.

*Feeding Gulls at the Harbour, December 2023.
Photo: Skagen Fuglestation.*

Alongside other projects, preparing for the winter closure of the Bird Observatory took place. This included organising the attic, cleaning the volunteer flat, cleaning the lab, fixing the waders, sorting through the mist nets and checking the ring stock. The raptor trap was also closed and some of the snow removed to avoid any damage to the structure. We hope the next team in spring 2024 will get a memorable stay here at Skagen Bird Observatory – just like us!

Kings & a Bunting – Golden days in late March

By Dante Shepherd

It was my third spring volunteering at Skagen Fuglestation. I always wanted to come back to Skagen a third time and in 2023 the opportunity to do so was impossible to resist. I have been lucky enough to see many vagrants and witness some spectacular falls of common migrant species. Skagen is unlike anywhere in Britain in terms of birding. The sheer numbers of visibly migrating birds, as well as the species diversity is really amazing for us Brits. As well as the raptor migration, Skagen has unparalleled passerine and wildfowl migration compared to any UK site.

The weather in March was many days not good for birding. Prolonged days of snow and cold temperatures followed with prolonged days of fog and mist. Saturday 25 March was going to be the last day of warmer temperatures before it dropped down to freezing again. I had a slightly later start than usual and

joined Lauren Evans and Rolf Christensen half an hour after sunrise. Thankfully there was only little mist. There were not high numbers of birds migrating, but some nice species were seen in the first few hours. 18 Bewick's Swan and 23 Tundra Bean Geese migrated out to Sweden, two species I have seen very few of in Britain. Whilst scanning the Skagerrak to the north, the unique shape of a Humpback Whale appeared in my scope, deja vu! It was great to watch this hunch-backed beast surface and dive multiple times as it moved slowly to the north-west at medium distance.

At 09:35, just as a band of rain came in from the south-west, I was very pleasantly surprised to pick out an adult male King Eider in the large rafts of Common Eider and Common Scoter in the Kattegat to our south. King Eider is rare in the UK away from Shetland. This was only my second ever King Eider and my first adult male. After waiting out the rain for a while, we enjoyed good views of this cartoon-looking sea duck.

*King Eider 28 March 2023.
Photo: Erik Christophersen*

In the following hours, we had Skagen's joint earliest ever Osprey, two Shags and a 3cy. Caspian Gull. Passerine numbers had been average; 2063 Chaffinches, 216 Blue Tits and 73 White Wagtails were the highest counts. At 12:54 I was watching the King Eider when a sound overhead caught my attention, a bird making a ticking call. The sound of this call was clouded by a Yellowhammer calling seemingly from the same place. Rolf was onto this ticking call too. Talking after the event, we both went through the same thought process at this time - could this be an aberrant sounding Yellowhammer?

I got onto two passerines with my naked eye overhead, one a Yellowhammer, the other smaller and slimmer and flying in a jerky way like Buntings do. As soon as we linked the ticking call to the visuals of the bird, we both knew that it was a rare 'ticking bunting'. Let me just add I did not have my binoculars around my neck, as I often take them off when using my scope, especially if it has been a long day in the field. The 'ticking bunting' moved off to the north-east and I scrambled for my binoculars. Views had been poor for us, and we were none the wiser on species identification. Would we see it again well enough to identify it? Thankfully the bird turned around and came back quite close past us, the calls were even more obvious now there were no other birds calling. The black facial pattern with white stripe through the middle, as well as the obvious breast band seen as the bird came past to our west, left us with no doubt that we were watching a male Rustic Bunting

(Pileværling)! We lost the bird as a dot above Ellekrattet to the south-west.

The King Eider was the minimum ninth individual recorded of this species in Skagen, following latest records in 2018. Many enjoyed it the days after. 28 March the observers could at the same time even enjoy three Golden Eagles in the sky. A nice Royal combo. If accepted the Rustic Bunting (Pileværling) will be only the fourth record for Skagen. The first record back in 1987 was also observed early in spring when a male was roosting and even heard singing between 21 – 29 March.

*Fields Notes of Rustic Bunting (Pileværling)
25 March 2023.
By Dante Shepherd.*

*Golden Eagle (Kongeørn), 3K.
Archive photo: Knud Pedersen*

Dødsejler i Skagen – Gråsejleren der endte sine dage på Grenen

Af Simon S. Christiansen, forstander og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

Dette er historien om en 1K Gråsejler der den 31. oktober blev fundet død på jorden nær Kabeltromlen, hvor Skagen Fuglestation gennemfører en stor del af ringmærkningen.

På trods af en isnende kold overskyet morgen med blæst fra nord, begav jeg mig afsted til Grenen med en god følelse i maven, at det nok skulle blive en god dag i felten. Man kunne høre godt med småfuglekald fra krattene før solopgang, og hele ugen op til havde budt på rigtig fine fugleoplevelser i felten. Der havde rastet sjældne arter som Mongolsk Piber og Sibirisk Bynkefugl, og vi havde oplevet store dage med nordlige arter som Silkehal, Stor Gråsiken og Stor Dompap.

Jeg startede med at gå til Kabeltromlen, hvor jeg mødtes med mit hold af ringmærkere, som havde fået følgeskab af lidt gæster. Lidt Dompapper og en stor flok med Gråsiskener fandt frem til nettene de første timer. Vinden og frosne fingre fik os efterfølgende til at rykke ringmærkningen ned i læ af Sylviastien. Ved 10-tiden var antallet fugle dalet lidt, og jeg gik med Oluf Lou og Jørgen Hulbæk Christiansen ud til Grenensøen for at se hvad der rastede af pibere og andet her. Mens vi var her meldte Kabeltromlen om, at en Sibirisk Gransanger var fanget. Vi blev dog ude ved

Grenensøen og startede med at sætte et særligt tyndt spejlnet op i den vestligste ende af søen. En nettype der egentlig er fremstillet til at fange flagermus, men som er godt at anvende til fugle i åbne områder, da det er mindre synligt. Formålet var at drive rastende pibere ind mod nettet og håbe på at de ville flyve lavt i vinden. Særligt Bjergpiber var vi interesseret i, da vi havde mulighed for at sætte farveringe på disse.

Forsøget var desværre ikke succesfuldt. Der var ikke så mange pibere, som jeg havde set dagen før, og de fløj ikke lavt, men op ad i luften når vi flushede dem. Til gengæld var Mongolsk Piber på plads, og Oluf lykkedes at få et par fotos af den. Vi gik efterfølgende tilbage til Kabeltromlen ved middagstid, hvor ringmærkerne var ved at gå en runde. Mens vi stod og snakkede, og jeg drak en kop kaffe, blev jeg omkring kl. 12.20 opmærksom på noget der lignede en død fugl på jorden lige under pilebusken, hvor fuglestationens waders hænger. Jeg gik derhen og til min store overraskelse lå der en ung sejler! Den så friskdød og tør ud og var endnu ikke stiv. Jeg vendte fuglen om og så, at der lå fæces ved kloakken som endnu var blød.

*Oluf Lou og Jørgen Hulbæk Christiansen råber efter pibere, 31. oktober 2023.
Foto: Skagen Fuglestation.*

Jeg viste den forundret til de omkringværende, hvor Jens Kirkeby også tilfældigt var dukket op. Jeg tænkte umiddelbart Gråsejler bl.a. grundet strubeplettens udformning, uniforme undervingedækfjer, og at den virkede storhovedet, men var meget påpasselig med at bestemme den med det samme, eftersom Mur – og Gråsejler jo har givet mange hovedbrud gennem tiden. Oluf var ret sikker med det samme, men jeg forblev selv lidt tilbageholdende da jeg syntes den virkede lidt koldt farvet, og fordi de hvide rande på overvingen var meget distinkte. Der er ret stor forskel på karaktererne mellem fugle i juvenil og adult dragt. Jeg meldte den ud som en Grå/Mursejler, inden jeg gik tilbage til Det Grå Fyr for lige at tjekke med litteraturen, hvilket hjalp gevaldigt (*Larsson 2018*). Jeg sendte på vejen også et par billeder til Troels Eske Ortvad og Hans Larsson som bekræftede den som Gråsejler.

*Død Gråsejler 31. oktober 2023.
Foto: Skagen Fuglestation.*

1K Mursejler (til venstre) & 1K Gråsejler (til højre). En detalje til at separere de to arter som ungfugle er, at Mursejler er meget hvid ved tøjlen og over næbbet, hvilket får Mursejlere til at se mere kontrastrige ud i ansigtet i forhold til Gråsejler, som er har mere udflydende farve i panden.

Foto: Ottenby Fågelstation (Mursejler 24. juli & Skagen Fuglestation (Gråsejler 31. oktober 2023)

At der dukkede en Gråsejler op i Skagen på dette tidspunkt lå lidt i kortene med periodens søndenvind og et influks i Belgien, Holland og England i ugen op til. Det blev dog ikke til flere Gråsejlere i Skagen det efterår, og i resten Nordjylland blev det til kun én yderligere observation, da en fugl rastede ved Stensnæs 8/11. I alt blev der observeret omkring ti Gråsejlere rundt i landet i efteråret 2023 i perioden 31/10 – 8/11 I Gudhjem på Bornholm blev der set hele to fugle samtidigt, hvoraf Sune Riis Sørensen havde den ene i kortvarig pleje, efter at dens kløer havde viklet sig in i en vimpel! Fuglen blev derfor hejst ned og holdt i sikkerhed for natten, inden den næste morgen fløj frisk rundt igen. Kort efter stødte endnu en Gråsejler til og gav den selskab i luften!

Fra rekord-efteråret 2022 er der godkendt 11 individer af Gråsejler i Skagen af SU. Inden da foreligger der fem fund i Skagen, med det første i 2005.

Tak til Hans Christophersen for korrektur og til Sune Riis Sørensen for historien om Gråsejlerne på Bornholm.

Kilde:

Larsson, H. (2018). The identification of juvenile Common and Pallid Swifts. British Birds Vol. 111, issue 6, p. 310-322.

Små juni Acro'er i Skagen

Af Simon S. Christiansen, forstander og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

Den 15. juni blev der fanget og mærket ikke bare én men to sjældne Acrocephalus-sangere på Grenen. Først en Buskrørsanger og dernæst en Lille Rørsanger.

Som i resten af landet havde sommeren indfundet sig også her på toppen. Næsten alle forårsbesøgende birdere var taget hjem. Høj sol, men også usædvanligt mange myg havde indtaget Grenen og ringmærkningsområdet ved Kabeltromlen. Foråret havde hidtil ikke givet sjældne fugle i nettene, men ringmærkerne havde ufortrødent kløet på gennem hele forårssæsonen, hvor den daglige forårsmærkning kørte frem til 20/6.

Artsmæssigt havde mærkningen været domineret af Munk, Kæranger og Rørsanger i ugen op til og dagstotalerne havde været svingende. Det kan for nogen måske være en overraskelse, at Munk er en dominerende art på dette tidspunkt, men det er faktisk et tilbagevendende fænomen, at der kommer en sen bølge af Munke til Skagen i juni.

Dagens første runde ved de 25 spejlnet startede kl. 04.15, og det var på denne runde, at den første lille Acro blev fanget – en Buskrørsanger. Helt tilfældigt havde assistenterne på fuglestationen dagen inden holdt et fælles oplæg på Stationen om netop bestemmelse af Acro'er - både de almindelige og de sjældne. Så alle var parat, hvis sådan én skulle dukke op. Det skete altså så allerede mindre end 12 timer efter. Det var den fjerde Buskrørsanger i Skagen i år, efter tre syngende fugle (første hørt 1/6). Det er imidlertid kun sjette gang nogensinde, at arten er ringmærket i Skagen

Antalsmæssigt blev der ikke mærket mange fugle denne morgen, som kun bød på 22 fangster, men på lukkerunden blev det endnu bedre, da en endnu sjældnere Acro blev fanget. En Lille Rørsanger!

Lille Rørsanger er en rigtig juni-klassiker i Skagen. Med fuglen 2023 er der nu godkendt 10 fund i Skagen, hvoraf hele otte er fra juni. De to andre er fra 31/5 og 16/8 2007 (sidstnævnte en 1K). Det er med tiden lige før, at vi næsten forventer, at den dukker op årligt. Siden Skagen Fuglestation åbnede, er der således mærket Lille Rørsanger i 2019, 2020, 2022 (2 ex) og nu også i 2023.

*Buskrørsanger 2K+, 15. juni 2023.
Foto: Lisa Vergin.*

*Lille Rørsanger 2K+, 15. juni 2023.
Foto: Lisa Vergin.*

Dagen blev i øvrigt krydret med fine obs af Steppeørnen, som første gang blev set 5/6, og der var også stadig træk af bl.a. Hvepsevåger at nyde. Vi ved, at der kan komme rigtig gode arter meget sent ind i juni i Skagen. Det er måske derfor ikke nogen dum ide for de gæstende forårsbirdere at forlænge deres ophold til længere ind i juni næste fremover.

Tak til Hans Christophersen for korrektur og ikke mindst tak til de unge ringmærkere for deres ihærdighed ved Kabeltromlen.

Alaskavipstjert – ny art for Skagen og Danmark

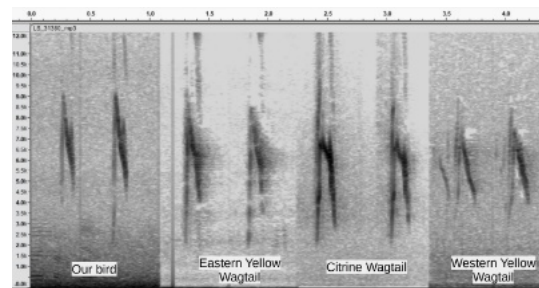
Af Simon Kiesé og Hans Christophersen, frivillig og bestyrelsesmedlem ved Skagen Fuglestation

Den 28. september efter endt morgenobs ved Grenen valgte vi (og to andre observatører) at gå ad Sandormsporet tilbage til fuglestationen – et godt valg skulle det vise sig. Da vi var tæt på, hvor sporet går ind ind mellem klitterne, lettede vi kl. 11:09 en kaldende vipstjert, som vi begge i første omgang udråbte som Gul Vipstjert, da stemmen passede godt med denne art. Fuglen fløj ind over os og tilbage mod Grenen, hvor vi kom fra. Her kaldte den igen, men denne gang med et skarpere og raspende kald, mere a la Citronvipstjert. Da vi samtidig kunne se, at fuglens underside i luften var hvidlig, uden antydning af gult, vendte vi straks om for at opsøge den i det område, hvor vi havde set, at den gik ned.

Vi genfandt vipstjerten, og Hans fik taget det første billede, mens Simon optog stemmen på sin telefon, da fuglen atter lettede kortvarigt. I det hele taget kaldte den stort set hver gang, den var i luften – primært med det raspende kald. Da vi havde set den på jorden og kort analyseret det første foto, sendte Simon (der er tysk)

*Lydoptagelse og sammenligning af stemmer.
Optagelse: Simon Kiesé.*

*Alaskavipstjert, 28. september 2023.
Foto: Jørgen Kabel.*

billedet til eksperter i Tyskland, der hurtigt svarede og bekræftede mistanken om en østlig gul vipstjert. Simon havde i første omgang meldt fuglen på Zello “Skagen Birding” som en Citronvipstjert, men vi ændrede kort efter dette i en ny melding til mulig Eastern Yellow Wagtail (*Motacilla tschutschensis*) – eller Alaskavipstjert, som er det danske navn, den har fået.

Flere lokale dukkede nu op, og der blev taget fotos og lavet lydoptagelser. Simon skyndte sig tilbage til fuglestationen efter sit kamera og en “recorder” til optagelse af fuglestemmer, og da han kom tilbage, dukkede de første twitchere op helt fra Aalborg. Optageren blev placeret i en klit, og kort efter fløj fuglen lige over, og en fin optagelse kom “i kassen”. Både Alex Sand Frich og Jens Kirkeby supplerede med gode optagelser, og Jens fik hurtigt lavet et sonogram, der fint matchede med Alaskavipstjert. Vipstjerten var nu ret stationær og mange fik fine observationer og fotos samt video – bla. da den gik frit rundt sammen med en Lapværling.

Karakterer, der adskilte den fra andre vipstjerter, var bl.a. følgende: Fuglen havde ingen anstrøg af gult, hvilket som udgangspunkt udelukker diverse racer af Gul Vipstjert (*M. flava*). Dens farvefordeling med manglende sort på hals og strube udelukker Hvid Vipstjert (*M. alba*). I forhold til Citronvipstjert (*M. citreola*), som i første omgang var med i overvejelserne, var der en anderledes hovedtegning, hvor øjenbrynsstriben ikke fortsætter rundt om og indkranser øjet. Desuden en mørkere ryg, knap så tydeligt øvre vingebånd, mørk tøjle og lyst undernæb – alt sammen noget, der udelukker Citronvipstjert. Kombinationen af dragtkarakterer og det karakteristiske kald bekræftede bestemmelsen til Alaskavipstjert. Den havde i øvrigt ofte en pudsigt, let krybende fourageringsadfærd – ikke at det som sådan er artsdiagnostisk, blot påfaldende.

Vi vendte tilbage til stationen, og Simon begyndte at granske fotos og lydoptagelser, som blev sendt til Alexander Hellquist til nærmere analyse. Han er ekspert i blandt andet dette artskompleks og svarede bekræftende, at både kald og sonogram matchede fint med Alaskavipstjert. Denne er opdelt i fire forskellige racer (ssp. *plexa/tschutschensis/taivana/macronyx*) med hver deres udbredelse. For med sikkerhed at skelne disse fra hinanden, kræves som minimum DNA-analyse af fuglens lort! Afsted igen – Simon observerede igen fuglen sammen med andre. Efter en times tid begyndte den at bade, pleje fjerdragten lidt og heldigvis omfattede denne aktivitet også et “toiletbesøg”. Analyse af prøven foreligger endnu ikke.

Fuglen blev set af mange de følgende to dage, hvor den generelt var let at finde i samme område, hvor vi fandt den. Den 1. oktober lykkedes det også en lille gruppe at se den i en kort periode omkring kl. 08:30. Herefter lettede den og forsvandt mod sydvest i stadig større højde. Flere ankom i løbet af dagen, men fuglen var desværre fløjet.

*Alaskavipstjert, 28. september 2023.
Foto: Jørgen Kabel.*

Alaskavipstjert, der for relativt nylig er udskilt fra Gul Vipstjert, er primært udbredt i Asien, hvorfor det danske navn kan synes en smule misvisende. Dog rækker udbredelsen ind i det vestlige og nordlige Alaska. Ellers er yngleområdet for artens fire racer i det østlige Sibirien, det nordlige Kina og Mongoliet. Vinterkvarteret er i det sydøstlige Asien.

Alaskavipstjert er set flere gange i andre europæiske lande, således blandt andet enkelte fund i både Norge og Sverige foruden et enkelt fund i Tyskland og seks i Holland. Klart flest fund er der dog på De Britiske Øer med mere end 30. Heraf foreligger der bekræftede DNA-analyser fra tre fugle.

Kilder:

Alström, P. & Mild, K. (2003) Pipits & Wagtails of Europe, Asia and North America. Identification and Systematics. Christopher Helm, London.

Bot, S. et al 2014. Eastern yellow wagtails in Europe: identification and vocalisations. Dutch Birding 36(5): 295-311.

NB. Fundet er endnu ikke færdigbehandlet af SU.

Mongolsk Piber (*Anthus godlewskii*) ringmærket i Skagen

Af Simon S. Christiansen, forstande og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

Fra midten af oktober til den første uge af november rastede en Mongolsk Piber på Grenen. 6/11 blev fuglen fanget og ringmærket. Det var første gang en Mongolsk Piber blev ringmærket i Danmark.

I starten af november havde vi nogle morgener gået rundt ved Grenensøen og forsøgt at fange Bjergpibere, som vi har et farvemærkningsprojekt på under Ringmærkningsadministrationen ved Statens Naturhistoriske Museum. Det lykkedes desværre ikke, da de har vist sig særdeles svære at lokke i net eller fælder. Det vil derfor kræve endnu mere indsats og eksperimenter i fremtiden hvis vi skal lykkes med det. I samme område havde en Mongolsk Piber holdt til siden 16/10, hvor Asger Lykkegaard Møldrup stødte den op. Der var til at starte med usikkerhed om bestemmelsen, og den blev i den første tid taget for at være en Storpiber af flere. Det ændrede sig dog i dagene efter, hvor den blev bestemt til det korrekte – en Mongolsk Piber. En Sibirisk Bynkefugl/Japansk Bynkefugl var at finde samtidigt i samme område. Bynkefuglen forsvandt fra området 30/10, men piberen forblev stationær, let genkendelig på at den havde tabte halefjer, som var ved at vokse ud igen.

Fangsten

Mens vi 5/11 gik rundt og observerede Bjergpibernes adfærd i Grenensøen stødte vi flere gange den Mongolske Piber. Den havde det med at lande nogle af de samme steder, og vi satte derfor et lavt to-fags net op på et mere tørt punkt i de tilstødende klitter. Et par gæstende fuglekiggere hjalp os med at gå rundt for at lede efter fuglen, og lidt tid senere så vi fuglen lande få meter bag nettet. Da jeg kom frem til stedet, var den tilsyneladende løbet under nettet, idet den fløj op kun centimeter væk på den modsatte side af nettet. Indtil da fandtes kun flugtbilleder af fuglen og en enkelt lydoptagelse, så det ville stadig være rart at få fuglen dokumenteret nærmere.

Den næste dag 6/11 ville vi give det et ekstra forsøg og brugte et ultratyndt spejlnet (der normalvis bruges til fangst af flagermus) ved siden af to-fagsnettet. Simon Kiesé, Jacob Jensen og jeg selv satte nettet op samme sted nær sydøstenden af søen uden at vide om 'Mongolpiberen' stadig var der eller ej. Vi fandt den efterfølgende på nordsiden. Herefter gik der en rum tid

Netopsætning på Grenen.

Foto: Peter Rasmussen

før den fløj syd for søen. Mens vi ventede, kom Rasmus Turin ned fra Verdens Ende 1 og hjalp til. På vejen hen til os fløj fuglen op foran ham, og den så ud til at gå ned lige omkring nettene. Vi gik herefter alle rundt i en bue om fangststedet, inden vi på linje gik frem til nettene. Simon Kiesé havde den korteste vej til det tynde net og kunne på kort afstand se fuglen ligge i det nederste fag, hvorefter han hurtigt sprang de sidste meter. Jeg kom frem få sekunder efter og tog den ud. Humøret var helt i top for den lille håndfugl piberfangere! Fuglen blev hurtigt bragt til Kabeltromlen i en pose lavet af mine gamle cowboybukser, hvorefter den blev mærket, dokumenteret behørigt og vist frem til de glade tilstedeværende, der var på plads på Grenen denne morgen. Den blev herefter sluppet og set flyve tilbage til Grenensøen.

Historiens vingesus

Helt tilfældigt var en af de gæstende birdere Ole Amstrup, der tilbage i november 1998 fandt landets første Mongolsk Piber – fundet fra bilen, mens han kørte rundt sammen med Jens Thalund i Værnengene. Oles beretning om dette fund kan læses under hans observation i DOFbasen. Historiens skæbne ville således, at han her 25 år senere nu kan prale med også at have været til stede, da den første blev ringmærket. Med fuglen fra 2023 er der nu i alt fem fund af seks

fugle – heraf tre fund af fire fugle i Skagen. I Norge er der frem til 2023 godkendt 13 fund (hvoraf tre individer er ringmærket). I Finland er der 29 fund (hvoraf hele 14 er ringmærket). Til og med 2021 er der 23 fund i Sverige (hvoraf to er ringmærket).

Bestemmelse af arten i hånden

Storpiber er i vores del af verden den største forvekslingsmulighed. Fuglen i Skagen blev kun set i flugt hver gang, så det var ikke nemt at se detaljer i felten. Ledetråde var i den situation bl.a. størrelsen (mindre end Storpiber og knap så "tung" flugt), en ensfarvet orange underside og ikke mindst kaldet. Mongolsk Piber har flere typer flugtkald. Et af dem er et kort kald som adskiller sig fra Storpiberens eksplosive og hæse kald.

Ansigtstegningen hos Storpiber er mere kontrastrig ift. Mongolsk Piber, hvilket gør at sidstnævnte har et mere "åbent" ansigt (lidt ligesom Engpiber). Årsagen til dette er bl.a., at Storpiber har kraftigere øjenbrynsstribe, som forstærkes af, at den har mere sort på siden af issen. Mongolsk Piber har en fin

Ole Amstrup og artiklens forfatter kort inden fuglen slippes.

Foto: Simon Kiesé.

distinkt stribet isse med den samme intensitet over hele issen. Ryggen på Mongolsk Piber er ligeledes typisk mere tydeligt sort-stribet. Undersiden på Mongolsk Piber er udvasket orangetonet over hele bugen, mens Storpiber ofte har tendens til tydeligere kontrast mellem orange flanke og hvidere bug.

Foruden generelt kraftigere næb hos Storpiber, så har denne også et konkavt overnæb modsat Mongolsk Piber, som har et lidt finere lige næb. Bagkloen hos Storpiber er meget lang – proportionelt tydeligt længere end bagtåen. Hos Mongolsk Piber er bagkloen omtrent samme længde som bagtåen. Mønstret på halefjerene adskiller sig også ofte de to arter imellem, særligt den næstyderste halefjer (T5). Hos Mongolsk Piber ”buer” det hvide ind i det mørke som et \ , mens grænsen mellem det hvide og mørke hos Storpiber følger en oprejst skrå linje som et \ . Mongolsk Piber har oftest mindre hvidt på halefjerene, men størrelsen på det hvide felt på T5 varierer.

I de tilfælde hvor mellemste dækfjer er fældet om sommeren, så er den sorte tegning i centret af de midterste mellemste dækfjer hos Mongolsk Piber mere distinkt og kvadratisk formet sammenlignet med Storpiber, hvor det sorte er mere udvasket og har en mere trekantet form. Dette gælder imidlertid ikke hvis

de mellemste dækfjer på ungfuglene stadig ikke er fældet og derfor juvenile. I de tilfælde er mønstret de to arter imellem ganske lig hinanden. Fuglen fra Skagen havde således stadig juvenile mellemste dækfjer, hvilket generelt er ret normalt hos mange af de unge pibere, hvor udbredelsen af den postjuvenile fældning varierer en del. Nogle individer fælder enkelte store dækfjer mens man hos andre skal helt ned i de mindre dækfjer for at finde fældningsgrænser.

En tredje art som potentielt er et ’pitfall’ i artsbestemmelsen er Markpiber, bl.a. fordi de har et kald, der ligger tæt på Mongolsk Piber. Markpiber har normalt en ustribet sandfarvet ryg og kun diffuse striber på brystet, men i ungfugledragten har de tydelige sorte markeringer både på ryggen og brystet. De har dog stadig et langstrakt næb, aflang profil og nok vigtigst af alt mørk tøjle, hvilket hverken Mongolsk Piber eller Storpiber har.

Biometri på Skagensfuglen:

Vinge: 96. Vægt: 27, 5. Fedtscore: 5. Hale: 71,5. Næb (s): 15,5. Bagklo: 11,1. Tarse: 27,8.

Mongolsk Piber. Bemærk issens ensformige sribning, 6. november 2023.

Foto: Skagen Fuglestation.

Rødhovedet Tornskade

Af Simon Vikstrøm

Klub2000, der består af undertegnede, samt 5 andre fugletosser der kender hinanden fra studietiden, var som vanligt i Skagen i maj måned og på denne dag, hvor morgenobsen var afsluttet og frokosten behørigt indtaget i vores lejede sommerhus, havde vi efterfølgende valgt at kigge rovfugletræk fra Pælebakke Klit. Da der imidlertid næsten ingen rovfugle var at se på dette tidspunkt, var stemningen i gruppen begyndt at blive lidt afslappet, og i mangel af bedre begyndte vi at nærstudere landskabet og buskene i området omkring os, da der trods alt var lidt Stenpikkere, Bynkefugle og Rødrygget tornskader at kigge på her.

Idet jeg scanner buskene, strejfer min kikkert pludselig en fugl jeg ikke umiddelbart kan placere i mit mentale fuglegalleri. Derfor går der helt op til tre sekunder før det går op for mig, at det da vist er en Rødhovedet tornskade vi har her. Jeg råber til de andre og det viser sig at vi er tre, der opdager fuglen samtidigt, til stor glæde for de nærværende fuglekiggere for hvem det lige skal indprente sig, at jeg sagde rødHOVEDET og ikke rødRYGGET. Heldigvis havde Klub2000 nylig været på fugletur til Extremadura i Spanien, hvor Rødhovedet tornskade jo er en karakterfugl, så alle havde fuglen frisk in mente. Jeg skynder mig at melde den ud på Zello og glemmer i min iver, hvor jeg befinder mig. ”Nåh, ja Pælebakke Klit” er der en

venlig sjæl der gør mig opmærksom på, og så kan jeg udmelde på Birdalarm også.

I de næste minutter strømmer birdere til - de første er på pletten efter et par minutter - og inden for den næste times tid vil jeg gætte på at mere end 50 folk er nået frem til stedet, hvor Skagens kun 3. Rødhovedet tornskade ses fint. I øvrigt den tredje i over 30 år i Skagen. De to tidligere fund er fra 8/6 1991 og 7/6 1992.

Rødhovedet Tornskade, 13. maj 2023.

Fotos: Carsten Gørges Laursen.

Stillehavslom i Skagen - andet fund i Danmark

Af Kent Olsen

I forbindelse med et besøg i Skagen omkring Kristi Himmelfart bød morgenen den 19. maj 2023 på overskyet og tungt vejr, hvilket kunne være opskriften på en del trækkende småfugle selvom vinden manglede. Forventningerne var derfor ret høje, da Erik Dylmer og jeg satte os på den østligste klit på Grenen. Den svage vind gjorde, at der ikke var nævneværdig lyd af brusende bølger, så derfor kunne vi godt sidde tæt på havet og samtidig høre kaldende småfugle. På den måde kunne vi dække både hav og bagland og samtidig sidde alene fremfor på en af de andre klitter, hvor der stod mange andre birdere. Er der for meget hyggelig snak, kan det være svært at høre svage kald fra småfugle, så hver ting til sin tid.

Morgenen var endnu ung, da jeg kl. 05.08 fik jeg øje på en 2K storlom, der kom trækkende fra nordøst og vinkelret ind mod kysten. Lyset var endnu dårligt og jeg så den kun forfra, så jeg kunne ikke umiddelbart afgøre om det var en Islom eller en Hvidnæbbet Lom. Den var måske blevet skræmt op af en kutter, der sejlede mod vest et stykke fra kysten. Lommen nåede at smide sig tæt på kysten ud for Sandormsvinget inden Erik fik fundet den. Idet den landede begyndte den med det samme at dykke, hvorfor den de næste

minutter kun sås glimtvis, inden den igen var under, og vi skulle lede efter det næste sted, hvor den kom op til overfladen. Imens vi søgte efter den for at få den artsbestemt, meldte Dante Shepherd den som en ubestemt storlom over Zello, og kort efter fik vi alle mulighed for at se den godt fra siden, hvor det blev klart, at det var en 2K Hvidnæbbet Lom. Heldigvis blev den liggende i det samme område tæt på kysten i over en time inden den kl. 06.14 lettede og fløj mod vest. Vi prioriterede at forlade klitten og gå ned på stranden for at komme tættere på. På et tidspunkt valgte lommen at tage en pause i dens fouragering for i stedet blot at ligge stille på havet. Det var en kæmpe oplevelse at se de fineste detaljer i den specielle dragt tæt på.

Tilbage på klitten forsatte morgenen, men trækket af småfugle kom aldrig rigtigt i gang, så jeg satte mig jævnlige med ryggen mod land og fokuserede på at kigge ud over havet. Her var der løbende bevægelse i en del Sortstrubede Lommer, der tilsyneladende fløj et stykke, landede, og hvor nogle derpå drev tilbage, mens andre trak videre. Det betød, at det faktisk var svært at tælle dem, men til gengæld var det muligt at studere proportioner og dragtdetaljer på de rastende fugle.

*Stillehavslom, 2K, 19. maj 2023.
Foto: Kent Olsen.*

Kl. 09.48 bemærkede jeg en 2K ”Sortstrubet Lom”, der svømmede tæt på kysten ud for os. Den virkede kortere i kroppen og lå umiddelbart højere i vandet med en relativt påfaldende høj og fyldig hals og et lille hoved sammenlignet med en typisk Sortstrubet Lom. Den viste umiddelbart heller ikke en hvid lærplet på bagflanken og så ud til at være ret brunlig på kinden bag øjet. Den dykkede jævnlige, så det tog lidt tid at få bekræftet det umiddelbare førstehåndsindtryk. Den så spændende ud, men inderst inde troede jeg selvfølgelig ikke på, at det kunne være en Stillehavslom, men forventede, at den ville ændre fremtoning og til sidste vise sig at være en Sortstrubet, hvor varmefflimmer blot havde snydt mig. Den følelse blev bestyrket af, at næbbet virkede lidt kraftigt, og at jeg ikke umiddelbart kunne se, at den skulle have en mørk hagerem. Tvivlen var betydelig. Kunne størrelsen og formen bare skyldes individuel variation hos Sortstrubet Lom? Jeg havde endnu ikke nævnt den for Erik, der sad ved siden af mig, men pludselig bemærkede han den og studsede også over dens udseende. Da den kort efter stoppede med at dykke, for i stedet at ligge stille på havet, blev det dog klart, at den vitterligt ikke havde en hvid lærplet på bagflanken, og at den i afslappet tilstand holdt næbbet skråt opad som en Rødstrubet Lom.

Vi var nødt til at komme tættere på og forlod derfor straks klitten i løb. Da vi nåede ned på stranden, var lommen igen i gang med at fouragere, så den dykkede hyppigt og sås kun godt i korte glimt, samtidig med at den kom længere og længere væk fra kysten. Men efter små ti minutter havde vi fået styr på fuglen. Den kortere afstand end fra klitten gjorde, at der var mindre varmefflimmer, hvilket fik fuglen til at gennemgå en øjeblikkelig forvandling. Pludselig var næbbet helt perfekt lille og spinkelt modsat det første indtryk, ansigtet venligt med brune øredækfjer, som gjorde den hvide kind påfaldende lille. De brune øredækfjer var tydeligt forbundet med en mørk smal hagerem, der gik på tværs af undersiden af hovedet mellem struben og halsen. Alle væsentlige karakterer for Stillehavslom kunne således bekræftes samtidig med, at den lyse øjenring kunne ses på telefonens skærm på den video jeg stod og optog som dokumentation, imens jeg iagttog den. Jeg noterede også, at der var en tydelig kontrast mellem den blege lysegrålige nakke og baghals og de mørkere sider på halsen, hvilket fremstod i en grad jeg ikke synes at kunne genkende hos 2K Sortstrubet Lom.

Jeg ringede straks til Alex Sand Frich, der sad på klitten vest for os. Jeg havde brug for en second opinion. Idet jeg kom igennem, var han allerede klar over, hvorfor jeg ringede. Det viste sig, at det var

blevet bemærket af flere andre birdere på Grenen, at vi stod på stranden og arbejdede med noget. Alex og Dante havde undret sig over, hvad vi kiggede på. Alex havde i første omgang slået det hen med, at det nok var de rastende måger vi tjekkede, mens Dante havde kigget videre i vores retning. Her havde han efter lidt tid bemærket lommen, der lå ud for os, og han havde ligeledes straks fået en mistanke. Efter at have kigget på den fra deres klit, havde Alex forsøgt at ringe til mig, men han fik ikke forbindelse. Måske på grund af dårlig dækning på stranden. Da jeg kort efter ringede til ham, gik det hurtigt op for mig, at inden nogen af os havde sagt det, vidste vi begge, hvad vi skulle tale om. Det var magisk og en forløsende lettelse. De kom hurtigt ned på stranden sammen med de øvrige fra klitten og kunne bekræfte karaktererne. Sagen var klar og Danmarks anden Stillehavslom var en realitet. Lommen dykkede meget og bevægede sig hurtigt vestover parallelt med kysten, hvorfor vi var nødt til at løbe langs med stranden hver gang den var under, for at holde os ud for den. I minutterne efter nåede mange andre også ned på stranden, men kl. 10.28 lettede Stillehavslommen og fløj ind i Kattegat sammen med to Sortstrubede. I flugten var Stillehavslommens proportioner og adfærd påfaldende lig en Rødstrubet Lom, idet den slog med hovedet, bevægede det op og ned, og kroppen var kort og mere kompakte end hos Sortstrubet Lom. Samtidig var det tydeligt, at den manglede en hvid lærplet på bagflanken.

Jeg var meget ærgerlig over, at jeg ikke med et samme havde meldt på Zello, at jeg havde en spændende lom. Men jeg var langt ind i forløbet af den overbevisning, at jeg måtte tage fejl, og jeg ønskede ikke at forstyrre de måske 200 mennesker, der på grund af Skagen Fuglefestival befandt sig i området og baglandet. Af frygt for at blive forårets grin og få folk til at spille tid, ville jeg først være mere sikker, men umiddelbart efter vi var blevet sikre, så fløj fuglen. Derfor var jeg ovenud lykkelig, da Stillehavslommen efter nogen tid kom tilbage til samme sted ud for Sandormsvinget. Heldigvis havde bl.a. Andreas Egelund Christensen og Jakob Engelhard set en lom komme flyvende fra Kattegat, hvor det havde vakt deres mistanke, at den slog med hovedet og så ud til at mangle det hvide område bagerst på flanken. Heldigvis smed den sig på havet ud for Sandormsvinget og det viste sig, at det var Stillehavslommen, der var kommet tilbage. Her havde virkelig mange nu mulighed for at få set den, inden den skiftevis svømmende og dykkende gradvist kom længere og længere væk fra kysten, hvor den ca. kl. 13.46 forsvandt mod nordvest.

På et tidspunkt stod der måske mindst 150 mennesker på rad og række på stranden og iagttog lommen, hvilket ud over at finde fuglen også var helt fantastisk at opleve. Glade begejstrede mennesker med en fælles passion, og som alle fik set en virkelig sjælden fugl. Der var spontan fest i festivalen. Selv var jeg inderligt stolt af, at jeg holdt fast i det første indtryk og ikke afviste den. Det var fedt, at Erik også havde bemærket den. Det var helt perfekt og jeg var resten af dagen ikke i stand til at samle mig om at kigge fugle og lignede nok mest af alt en solstegt julegris. Ud over at finde Hvidnæbbet lom og Stillehavslom på samme dag, dele oplevelserne med mange dejlige mennesker, så var det også på anden vis en helt unik dag, da en ældre Islom i sommerdragt også rastede ud for Sandormsvinget sammen med Stillehavslommen. Dermed havde verdens fem lomarter, Stillehavslom, Sortstrubet Lom, Rødstrubet Lom, Hvidnæbbet Lom og Islom i løbet af dagen befundet sig inden for et område på ca. 200 X 200 meter ud for Sandormsvinget på Grenen og jeg havde selv fundet fire af arterne.

Stillehavslom, 2K, Skagen den 19. maj 2023. Bemærk at lommen løfter hovedet og den har et smalt mørkt bånd på tværs af undergumpen. Karakteren kan også forekomme hos Sortstrubet Lom af nominatformen, hvorfor den er af begrænset værdi om end på positivlisten.

Foto: Jonas Dencker Damborg Kjærgaard.

Spontan fest i Skagen Fuglefestival med Stillehavslom på Grenen 19. maj 2023.

Foto: Kent Olsen.

Beskrivelse

Mistanken faldt trods stor afstand nærmest øjeblikkeligt, da JIZZ og dragtens umiddelbare udseende gjorde, at fuglen afveg fra en 2K Sortstrubet Lom. Der var tale om en lille, mørk og rundhovedet udgave af Sortstrubet Lom og på en måde mindede den om en kombination af en Sortstrubet Lom og en Rødstrubet Lom. I flugten var Stillehavslommens proportioner og adfærd påfaldende lig en Rødstrubet Lom, idet den holdte hovedet højt, slog med hovedet, bevægede det op og ned, og kroppen var kort og mere kompakt end hos Sortstrubet. Den manglende hvide lårplet på bagflanken og det fine næb, der blev holdt skråt opad på den hvilende fugl, passede bedst på en Rødstrubet Lom, mens grundfarven passede bedst på en Sortstrubet Lom.

Uden at have noget at sammenligne direkte med, så fremstod den med en relativt kort krop med lang hals og fyldig nakke, lille hoved og spinkelt næb. Hovedformen syntes at variere en del med kropsholdning og adfærd, men hver gang den slappede af og ikke hele tiden dykkede eller pudsede sig, fik den et venligt ansigtsudtryk og en påfaldende rund hovedform med fyldig (nærmest oppustet) nakke og uden vinklet form som hos en Sortstrubet Lom. Når jeg så den direkte forfra liggende afslappet på havet, blev den 'Cobra-positur', der ofte forbindes med Stillehavslom, tydelig. Det skyldes, at halsen i nogle hvilestillinger kan være påfaldende lang i forhold til resten af kroppen og bøjet som en kobra, der har rejst sig, og fordi nakkesiderne og det øverste af halsen set direkte forfra buler ud til siderne. Karakteren fremhæves af at de mørke halssider bliver gradvist bredere op mod hovedet selv om det hvide fortil på halsen bevarer samme bredde. Den fremhæves også af det relativt lille ansigt sammenlignet med resten af hovedet, hvor øjet sidder relativt længere fremme mod næbbet end hos Sortstrubet Lom, hvilket bidrager til at baghovedet og nakken syner ekstra stort. Tilsvarende fremhæves det af, at de mørke halssider er i kontrast til den lysegrå isse, nakke og baghals.

Stillehavslom, 2K, Skagen den 19. maj 2023. Bemærk påfaldende mørk overside og ensartet bred mørk flanke. Fuglen har kortvarigt trukket halsen lidt sammen, hvorved den fremstår ekstra kort.
Foto: Kent Olsen.

Da den sås bedst, gav Stillehavslommen indtryk af at have et påfaldende lille hoved mod den kraftige nakke og hals. Dertil havde den et fint bygget slankt næb med en ikke særligt kraftig næbbbasis og således langt mere spinkelt i bygning end hos en gennemsnitlig Sortstrubet Lom og sammen med det lille hoved gav det fuglen et meget venligt udtryk. Når den lagde issefjerene ned særligt i forbindelse med fouragering, fremstod næbbet relativt langt. Når den i stedet slappede af, og rejste issefjerene, fremstod næbbet påfaldende tyndt. Hovedtegningen var meget karakteristisk med brunlige øredækfjer. Hos en Sortstrubet er den mørke hætte mere eller mindre i niveau med undersiden af øjnene, hvorved øredækfjerene hovedsageligt er hvide. På Stillehavslom, som fuglen i Skagen, var øredækfjerene tydeligvis mørkere, og den brune farve strakte sig langt ned under øjet og gjorde at den hvide kind var påfaldende lille. De brune øredækfjer var forbundet med en tydelig mørk smal hagerem, der gik på tværs af undersiden af hovedet mellem struben og halsen. På videoer og billeder kan det ses, at lommen havde en smal lys øjenring i en grad, der ikke ses på Sortstrubet. Sammen med det lille hoved, spinkle næb og mørkere ansigt, var den lyse øjenring med til at frembringe det venlige og måske ligefrem ”nuttet” udtryk. Der sås en tydelig kontrast mellem den blege lysegrålige isse, nakke og baghals og de mørkere sider af halsen,

hvilket fremstod i en grad, jeg ikke synes at kunne genkende hos 2K Sortstrubet Lom. Når den slappede af og lå stille på havet, blev det klart, at den ikke havde en hvid lårplet på bagflanken, hvilket er en diagnostisk karakter for Stillehavslom. I nogle positurer fremviste den en jævnt brede hvide 'vandlinje' langs med flankerne, hvilket er helt normalt og passer fint med arten. På billeder af den flyvende fugl sås det, at den havde et mørkt smalt bånd på tværs af undergumpen. Karakteren kan også forekomme hos Sortstrubet Lom af nominatformen, hvorfor den er af begrænset værdi om end på positivlisten. Fuglen havde juvenile rygfer med ret tydelige lyse kanter, hvilket er en karakter, der er blevet fremført som særligt fremtræden hos ung Stillehavslom, der således fremstår mere lysskællet som en grankogle på oversiden sammenlignet med Sortstrubet Lom, men på afstand er karakteren uden betydning, men ikke desto mindre sås en skællet ryg.

Stillehavslom, 2K, Skagen den 19. maj 2023. Fuglen ryster sig i luften, bemærk mørk "hagerem".
Foto: Jonas Dencker Damborg Kjærgaard.

Forekomst

Fundet er det formentlig 31. i Vestpalæarktisk og det andet i Danmark og i Skagen, hvor den første var en 2K, der sås den 13.-26. august 2018 og igen 14. september-17. november 2018 ved Grenen. Samtidig med det nye fund i Skagen befandt der sig en anden fugl i Skandinavien, idet en 3K sås sig ved Lista i Syd Norge 18.-27. maj 2023, hvilket var det 5. fund i Norge. Desuden sås en adult 18. maj 2023 ved Fetlar på Shetlandsøerne og en adult 21. maj 2023 ved Toormore i County Cork i Irland.

Stillehavslom, 2K, Skagen den 19. maj 2023. Bemærk smal lyse øjenring og mørk "hagerem".
Foto: Erik Christophersen.

Med fire fugle i Nordeuropa, herunder to i Skandinavien inden for relativt få dage (18.-27. maj), kunne man godt få tanken, at der i den sidste halvdel af maj måske foregår et mindre forårstræk af stillehavslommer på denne side af Atlanterhavet. Arten bliver mere og mere almindelig på den amerikanske østkyst og ud over at vi får større fokus på arten kan noget tilsvarende meget vel ske i Europa. Vi skal derfor fortsat være opmærksomme.

Stillehavslom, 2K, Skagen den 19. maj 2023.
Foto: Kent Olsen

Første genfund af Lille Stormsvale mærket i Danmark

Af Simon S. Christiansen, forstander og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

I samarbejde med Ringmærkningsadministrationen ved Statens Naturhistoriske Museum fangede Skagen Fuglestation sæsonens første Lille Stormsvaler natten mellem den 27. og 28. juli. Det skulle senere vise sig også at blive de sidste i 2023. Selvom det ikke var mange, blev det alligevel et historisk vendepunkt for stormsvalemærkningen i Danmark.

Ved sæsonens første forsøg på at fange stormsvaler lykkedes det fuglestationen at fange hele to Lille Stormsvaler. Det var første gang, at der er fanget mere end en stormsvale på en nat i Danmark. Endnu mere specielt blev det dog få dage senere, da en besked fra Utsira Fuglestasjon tikkede ind. De havde fanget en Lille Stormsvale med dansk ring og spurgte, om det måske kunne være en af dem, der var mærket i Skagen. Min allerførste tanke var at det nok sandsynligvis var en Lille Stormsvale mærket på Færøerne med dansk ring, hvor der jo er mærket tusindvis af stormsvaler gennem årene, men en hurtig søgning i vores database viste, at det var en af vores fugle fra 2023, mærket den 28. juli kl. 01!

Den Lille Stormsvale fra da den blev mærket i Skagen 28. juli 2023. Kun to døgn senere dukkede den op igen, men denne gang på Utsira i Norge!
Foto: Simon Kiesé.

Fuglen blev altså kun to døgn senere – den 30. juli kl. 02 - genfanget på Utsira, ca. 377 km. væk i lige linje! Den har dog med sikkerhed fløjet en noget længere distance end dette for at nå derhen, eftersom den lige linje går over land. Da den blev fanget i Skagen, vejede fuglen 27,6 gram, mens den ved genfangsten på Utsira havde tabt sig lidt på rejsen. Her vejede den 24,9 gram. Udover aflæsningen af den dansk-mærkede stormsvale fangede Utsira denne nat i alt syv Lille Stormsvaler, der alle fik ring på.

Øystein Birkeland Nilsen fra Utsira Fuglestasjon berettede, at der var mærket i omegnen af 1500 Lille Stormsvaler på Utsira siden de startede fangstforsøgene i 1992. Til sammenligning var der på Utsira kun mærket i alt 23 Stor Stormsvaler gennem disse år. Denne fordeling mellem de to arter er ret bemærkelsesværdig. Stor Stormsvaler tiltrækkes derfor ikke af lydafsplining i helt samme grad som Lille Stormsvaler. I Skagen er vi oppe på at have fanget i alt syv Lille Stormsvaler gennem tre sæsoner, men har allerede haft den første Stor Stormsvale (blev fanget og mærket i 2022).

Den ældste Lille Stormsvale registreret på Utsira var en fugl mærket ved Runde i 1988, som blev genfanget på Utsira i 2014 knap 26 år senere (den europæiske aldersrekord er i øvrigt 33 år). Af de ca. 1500 Lille Stormsvaler på Utsira er omkring 170 af dem genfundet. Over 100 af dem på andre steder i Norge, men også mange i særligt Skotland og på Shetlandsøerne. En af dem er desuden blev aflæst på Nólsoy, Færøerne. Af fugle som er aflæst på Utsira, men mærket andet steds, kan bl.a. nævnes en Lille Stormsvale mærket i Portugal. I lighed med tendensen fra andre stormsvalelokaliteter, så er det også på Utsira meget sjældent, at de genfanger stormsvaler, som de selv har mærket tidligere. De fleste fangster og genfangster af Lille Stormsvaler i Vesteuropa, uden for ynglelokaliteterne, bliver gjort når fuglene er i deres tredje eller fjerde kalenderår og de afsøger farvandene for lokaliteter at slå sig ned på de følgende år (Okill & Bolton 2005). 2K-fugle bliver typisk til havs under sydligere himmelstrøg i deres første leveår, og fanges derfor ikke i Nordvesteuropa i denne periode af deres liv. Arten begynder normalt tidligst at yngle når de er 5K, hvorefter de kun sjældent fanges under deres træk.

Udover de to ringmærkede fugle blev der ifølge DOFbasen set yderligere to Lille Stormsvaler i felten i Skagen i 2023 – begge ret sent på dagen den 13/8.

Birdere betragter den Lille Stormsvale en nat i Det Grå Fyr, 28. juli 2023. Uden at vide at netop denne fugl ville dukke op igen - på Utsira,
Foto: Skagen Fuglestation.

Stor tak til Øystein Birkeland Nilsen fra Utsira Fuglestasjons bestyrelse for informationen om stormsvalefangsten fra denne lokalitet og tak til Ringmærkningsadministrationen ved Statens Naturhistoriske Museum for samarbejdet omkring mærkningen af stormsvaler i Skagen. Tak også til Hans Christophersen for korrektur af denne artikel.

Kilder: J. David Okill & Mark Bolton (2005): *Ages of Storm Petrels Hydrobates pelagicus prospecting potential breeding colonies, Ringing & Migration*, 22:4, 205-208.

Undervinge af Lille Stormsvale med de karakteristiske hvide dækfjer, 28. juli. 2023.
Foto Simon Kiesé.

To ornitologer på hver deres side i Verdenskrigen

Af Simon S. Christiansen, forstander og naturvejleder ved Skagen Fuglestation

I vinteren 2023 sendte ringmærker Ulf Berthelsen mig kopi af et par kartotekskort, som han havde fundet i det vesttyske ringmærkningsarkiv i Wilhelmshaven. Heri var der optegnelser af fugle ringmærket i Skagen med tyske Helgolandsringe under og lige efter 2. Verdenskrig. Jeg begyndte herefter at lede efter kilder fra denne periode, og de skulle vise sig at gemme på nogle ganske interessante beretninger om den tyske ringmærker og soldat, samt om en modstandsmand der besøgte Skagen en dag i forsommeren 1943.

På denne dag gik Frode Jakobsen en tur på stranden ved Skagen. Jakobsen var en af de ledende skikkelser i modstandsgruppen ”Ringene” og initiativtager til oprettelsen af modstandskampens koordinerende organisation - Danmarks Frihedsråd. Han havde derfor været rundt i Jylland for at mødes med lokale grupper af modstandsfolk, men havde her i Skagen et par timer fri til at dyrke sin hobby med at studere fugle, inden toget gik sydover igen.

Den fredelige tur blev imidlertid afbrudt da en tysk soldat råbte ham an med gevær, og tog ham med til en barak. Det var en ganske uheldig situation for Jakobsen, idet hans mappe gemte på et udkast fra modstandsfolk i Aalborg, til et opråb rettet mod tyske soldater om at desertere. Det gjaldt derfor for alt i verden om, at de ikke rodede hans mappe igennem, hvilket der logisk nok måtte være en endog meget stor risiko for. I barakken blev han modtaget af en tysk Feldwebel (svarende til Sergent): ”*Sind Sie Naturforscher?*” spurgte Feldwebel’en. Jakobsen svarede i spøg tilbage ”*Ja ich bin der verhaftete (anholdte) Naturforscher*” (Jakobsen 1975).

Det viste sig herefter hurtigt at Feldwebel’en åbenbart også var ornitolog, og så gik snakken ellers derud af om, hvad de hver især havde set af arter i området og om diverse feltkendetegn. Den flinke Feldwebel tegnede bl.a. forskellen i brystmønster mellem Hvidbrystet Præstekrave og Stor Præstekrave samt forskelle i vingetegningen hos Stormmåge og Ride. Alt hvad der kunne tage opmærksomheden væk fra Jakobsens mappe var kærkommen. Feldwebel’en ventede imidlertid på, at en overordnet skulle komme og fortsætte forhøret, men han var forsinket og

Jakobsen klagede sin nød om, at han meget gerne ville nå det næste tog. Feltwebel ringede til sin overordnede og forsikrede ham om, at Jakobsen blot var en ganske harmløs ”kollega”, og det var tilsyneladende nok. Jakobsen kunne dog endnu ikke ånde lettet op. Efter samtalen spurgte Feltwebel’en høfligt, om han måtte se i hans taske. Jakobsen svarede ham i en let krænket tone, at det var det vel, hvis det var så nødvendigt. Feltwebel droppede det dog, måske fordi han kunne se på Jakobsen, at det var at gå over grænsen og krænke ham. I stedet præjede Feltwebel’en en forbipasserende lastbil ind til siden, så Jakobsen kunne få et lift til stationen og nå sit tog. En lettelse af dimensioner flød gennem Jakobsen, efter toget var rullet af sted.

Jakobsen beskriver i en af sine erindringsbøger: ”*Jeg har haft en hobby (fuglehobby red.), fra dengang jeg var barn. Den ledte mig i fortræd; og den frelste mig*” (Jakobsen 1975). Den dag i Skagen var det i hvert fald heldigt, han havde netop den interesse. Så det er med at have styr på de feltkendetegn. Man ved aldrig, hvornår det kommer en til gode. Jakobsen overlevede i øvrigt krigen og sad herefter i Folketinget for Socialdemokratiet indtil 1973. Han skrev flere bøger om både besættelsestiden og efterkrigstiden. Han døde i 1997. Frode Jakobsen havde i øvrigt en søn; Ole Frode Jakobsen der ligeledes var ivrig fuglekigger, og som ofte kom til Skagen i længere perioder for at observere fuglene indtil sin død i 2019.

Jakobsen nævner ikke noget navn på den flinke Feltwebel, men skriver om ham, at han før krigen havde siddet og ringmærket fugle på Helgoland (Jakobsen 1975). Med den beskrivelse må det med største sandsynlighed dreje sig om den samme ringmærker, der skrev de kartotekskort som ligger i ringmærkningsarkivet i Wilhelmshaven: Dr. Hans-Wilhelm Koepcke. Han blev efter krigen gift med Maria Koepcke og de blev begge velansete zoologer. Parret Koepcke slog sig ned i Peru, hvor de gennemførte ornitologiske og faunistiske ekspeditioner og drev forskningsstationen Casa Humboldt (Fittkau 2003). Deres datter – Juliane Koepcke – er måske endnu mere kendt. Ikke kun for at forske i flagermus, men også fordi hun og Maria Koepcke i 1971 styrtede ned med et passagerfly i Amazonas. 91 passagerer

Beringungsliste

der Vogelwarte Helgoland

Jahr: 1945

Sehr wichtig! Für jede Ringgröße und für aneinanderliegende Nummern einer Ringgröße bitte verschiedene Listen anfüllen, sodass wenn die einzelne Liste dann nur wenige Angaben oder gar nur eine einzige Eintragung enthält.

Der Inhalt dieser Liste ist vom Beringer für das Jahres-Lebendheft vorgezeichnet (Angabe des Beringers mit Ja oder Nein!)

Zurückgesandt am: 24. Dezember 1947

Vor- und Nachname des Beringers:

Dr. Hans-Wilhelm Kopsche

Beruf:

Naturforsch. Assistent

Gesamte Angabe des Vorkommens:

1945/46

Strecke:

Hegerwischstr. 3

Eingegangen am:

5.1.48

Ring-Nummer	Vogel-Art (Gesamte und eventuelle Angabe, aus- erscheidend Reihenfolge für Vogel-Beringung in Zweifelsfall bezeichnen)	Alter oder Geschlecht	Tag, Monat, Jahr der Beringung	Ort der Beringung	Bemerkungen (z. B.: Im Nest gefangen, ohne Schlag, Angabe des Alters, mit Schlag- zeit, aus Fütterung usw. ...)
7434486	Zwergseeschwalbe	pull.	2.7.45	Dänemark	Nest geschw. in Nr. 7434490
7434487		pull.	2.7.45		
7434488		pull.	15.7.45		Jungvogel aus demselben Nest
7434489		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 488
7434490		pull.	15.7.45		Geschw. in 493
7434491		pull.	15.7.45		Geschw. in 488 & 493
7434492		pull.	15.7.45		Geschw. in 491
7434493		ad.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434494		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434495		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434496	Seeregenseeschwalbe	pull.	15.7.45	bei Skagen (Nordstrand)	Nest geschw. in 494
7434497		pull.	15.7.45		
7434498		pull.	15.7.45		
7434499		pull.	15.7.45		
7434500		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434501		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434502		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434503		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434504		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434505		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434506	Seeregenseeschwalbe	pull.	15.7.45	bei Skagen (Nordstrand)	Nest geschw. in 494
7434507		pull.	15.7.45		
7434508		pull.	15.7.45		
7434509		pull.	15.7.45		
7434510		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434511		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434512		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434513		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434514		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494
7434515		pull.	15.7.45		Nest geschw. in 494

Uddrag af kartotekskort fra Institut für Vogelforschung i Wilhelmshaven (Vogelwarte Helgoland) skrevet af Koepcke. Zwergseeschwalbe = Dværgterne. Seeregenseeschwalbe = Hvidbrystet Præstekrave.

Hvidbrystet Præstekrave på Grenen.
Arkivfoto: Erik Christophersen.

døde, eneste overlevende var Juliane på 17 år, som de efterfølgende 9 dage vandrede alene gennem junglen for til sidst at finde hjælp. Efter tragedien hvor Dr. Hans-Wilhelm Koepcke mistede sin kone, flyttede han tilbage til Tyskland og arbejdede på Zoologisches Museum Hamburg. Han blev 86 år gammel og døde i 2000. Det er desværre ikke lykkedes mig at finde yderligere kilder til hans tid i Skagen under krigen.

I kartotekskortene skrev Koepcke at han mærkede 37 Dværgterner, 5 Hvidbrystet Præstekrave og 1 Mudderklire med Helgolandsringe i somrene 1943 og 1945. Hvidbrystet Præstekrave uddøde som ynglefugl på stranden mellem Nordstrand og Grenen i 1981. Dværgterne forsvandt som fast ynglefugl i 1975. Arten har dog sporadisk ynglet enkelte år sidenhen - senest i 2007. Mon vi nogensinde får at se de to arter yngle heroppe igen?

Tak til Ulf Berthelsen for oplysninger fra arkivet i Wilhelmshaven. Tak til Knud Pedersen for information om ynglende Dværgterne og Hvidbrystet Præstekrave i Skagen, og tak til Grete Hjort for sproglig korrektur.

Referencer:
Fittkau, Ernst Josef (2003). In Memoriam Hans-Wilhelm Koepcke 23.6.1914 – 21.11.2000. Studies on Neotropical Fauna and Environment. 38:3 p. 157-158.

Jakobsen, Frode (1975): I Danmarks Frihedsråd. Første bind. Forlaget Gyldendal. p. 70-72.

